

هزار و ششصد حدیث از 14 معصوم

از هر معصوم چهل حدیث

محمد تقی صرفی پور

چهل حدیث منتخب از پیامبر اسلام (ص)

1 قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ:

لَا تُضَيِّعُوا صَلَوَاتَكُمْ، فَإِنَّ مَنْ ضَيَّعَ صَلَوَتَهُ، حُشِرَ مَعَ قَارُونَ وَهَامَانَ، وَكَانَ حَقًّا عَلَى اللَّهِ أَنْ يُدْخِلَهُ النَّارَ مَعَ الْمُنَافِقِينَ. (78)

ترجمه :

فرمود: نماز را سبک و ناچیز مشمارید، هر کس نسبت به نمازش بی اعتنا باشد و آنرا سبک و ضایع گرداند همنشین قارون و هامان خواهد گشت و حق خداوند است که او را همراه منافقین در آتش داخل نماید.

2 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ مَشَى إِلَى مَسْجِدٍ مِنْ مَسَاجِدِ اللَّهِ، فَلَهُ بِكُلِّ خُطْوَةٍ خَطَايَا حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى مَنْزِلِهِ، عَشْرُ حَسَنَاتٍ، وَمَحَى عَنْهُ عَشْرُ سَيِّئَاتٍ، وَرَفَعَ لَهُ عَشْرُ دَرَجَاتٍ. (79)

فرمود: هر کس قدمی به سوی یکی از مساجد خداوند بردارد، برای هر قدم ثواب ده حسنه می باشد تا برگردد به منزل خود، و ده خطا از لغزش هایش پاک می شود، همچنین در پیشگاه خداوند ده درجه ترفیع می یابد.

3 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : الْجُلُوسُ فِي الْمَسْجِدِ لانتظارِ الصَّلَاةِ عِبَادَةٌ مَا لَمْ يَحْدُثْ، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا الْحَدَثُ؟ قَالَ: الْغَيْبَةُ. (80)

ترجمه :

فرمود: نشستن در مسجد جهت انتظار وقت نماز عبادت است تا موقعی که حَدَثی از او صادر نگردد.

سؤال شد: یا رسول الله ، منظور از حدث چیست ؟

ترجمه :

فرمود: غیبت و پشت سر دیگران سخن گفتن .

4 ... بَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ جَالِسٌ فِي الْمَسْجِدِ، إِذْ دَخَلَ رَجُلٌ فَقَامَ يُصَلِّي ، فَلَمْ يُتِمَّ رُكُوعَهُ وَلَا سُجُودَهُ، فَقَالَ: نَقَرَ كَنْقَرِ الْغُرَابِ، لَئِنْ مَاتَ هَذَا وَهَكَذَا صَلَوَتُهُ لَيَمُوتَنَّ عَلَى غَيْرِ دِينِي. (81)

ترجمه :

رسول خدا صلی الله علیه و آله در مسجد نشسته بود که شخصی وارد شد و مشغول نماز گشت و رکوع و سجودش را کامل انجام نداد و عجله و شتاب کرد.

حضرت فرمود: کار این شخص همانند کلاغی است که منقار بر زمین می زند، اگر با این حالت از دنیا برود بر دین من نمرده است .

5 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : يَا أَبَا ذَرٍّ، الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ وَجَنَّةُ الْكَافِرِ، وَمَا أَصْبَحَ فِيهَا مُؤْمِنٌ إِلَّا وَهُوَ حَزِينٌ، وَكَيْفَ لَا يَحْزُنُ الْمُؤْمِنُ وَقَدْ أَوْعَدَهُ اللَّهُ أَنَّهُ وَارِدٌ جَهَنَّمَ. (82)

ترجمه :

فرمود: ای ابوذر، دنیا زندان مؤمن و بهشت کافران است ، مؤمن همیشه محزون و غمگین می باشد، چرا چنین نباشد و حال آن که خداوند به او - در مقابل گناهان و خطاهایش - وعده مجازات و دخول جهنم را داده است .

6 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : شَرُّ النَّاسِ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا، وَشَرُّ مَنْ ذَلِكَ مَنْ بَاعَ آخِرَتَهُ بِدُنْيَا غَيْرِهِ. (83)

ترجمه :

فرمود: بدترین افراد کسی است که آخرت خود را به دنیایش بفروشد و بدتر از او آن کسی خواهد بود که آخرت خود را برای دنیای دیگری بفروشد.

7 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ثَلَاثَةٌ أَهْلُ خَافُوهُنَّ عَلَى أُمَّتِي : أَهْلُ ضَلَالَةٍ بَعْدَ الْمَعْرِفَةِ، وَ مُضِلَّاتُ الْفِتَنِ، وَ شَهْوَةُ الْبَطْنِ وَ الْفَرْجِ. (84)

ترجمه :

فرمود: سه چیز است که از آن ها برای امت خود احساس خطر می کنم :

1 گمراهی ، بعد از آن که هدایت و معرفت پیدا کرده باشند.

2 گمراهی ها و لغزش های به وجود آمده از فتنه ها.

3 مشتهیات شکم ، و آرزوهای نفسانی و شهوت پرستی .

8 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : ثَلَاثَةٌ مِنَ الذُّنُوبِ تُعَجِّلُ عُقُوبَتَهَا وَ لَا تُؤَخِّرُ إِلَى الْآخِرَةِ: عُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَ الْبَغْيُ عَلَى النَّاسِ، وَ كُفْرُ الْإِحْسَانِ. (85)

ترجمه :

فرمود : عقاب و مجازات سه دسته از گناهان زودرس می باشد و به قیامت کشانده نمی شود: ایجاد ناراحتی برای پدر و مادر، ظلم در حق مردم ، ناسپاسی در مقابل کارهای نیک دیگران .

9 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : إِنْ أَعْجَزَ النَّاسُ مَنْ عَجَزَ عَنِ الدُّعَاءِ، وَ إِنْ أَعْجَلَ النَّاسُ مَنْ بَخِلَ بِالسَّلَامِ. (86)

ترجمه :

فرمود: عاجز و ناتوان ترین افراد کسی است که از دعا و مناجات با خداوند ناتوان و محروم باشد،

و بخیل ترین اشخاص کسی خواهد بود که از سلام کردن خودداری نماید.

10 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : إِذَا تَلَّاقَيْتُمْ فَتَلَّاقُوا بِالتَّسْلِيمِ وَ التَّصَافِحِ، وَ إِذَا تَفَرَّقْتُمْ فَتَفَرَّقُوا بِاِ
لَاِسْتِغْفَارِ. (87)

ترجمه :

فرمود: هنگام بر خورد و ملاقات با یکدیگر سلام و مصافحه نمائید و موقع جدا شدن برای
همدیگر طلب آمرزش کنید.

11 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : بَكِّرُوا بِالصَّدَقَةِ، فَإِنَّ الْبَلَاءَ لَا يَتَخَطَّاهَا. (88)

ترجمه :

فرمود: صبحگاهان حرکت و کار خود را با دادن صدقه شروع نمائید چون که بلاها و آفت ها را
بر طرف می گرداند.

12 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : يُؤْتَى الرَّجُلُ فِي قَبْرِهِ بِالْعَذَابِ، فَإِذَا أُتِيَ مِنْ قَبْلِ رَأْسِهِ دَفَعَتْهُ تِلَاوَةُ
الْقُرْآنِ، وَ إِذَا أُتِيَ مِنْ قَبْلِ يَدَيْهِ دَفَعَتْهُ الصَّدَقَةُ، وَ إِذَا أُتِيَ مِنْ قَبْلِ رِجْلَيْهِ دَفَعَتْهُ مَشْيُهُ إِلَى
الْمَسْجِدِ. (89)

ترجمه :

فرمود: هنگامی که بدن مرده را در قبر قرار دهند، چنانچه عذاب از بالای سر بخواد وارد شود
تلاوت قرآنش مانع عذاب می گردد و چنانچه از مقابل وارد شود صدقه و کارهای نیک مانع آن
می باشد.

و چنانچه از پائین پا بخواد وارد گردد، رفتن به سوی مسجد مانع آن خواهد گشت .

13 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : عَلَيْكُمْ بِمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ بَعَثَنِي بِهَا، وَ إِنْ مِنْ مَكَارِمِ
الْأَخْلَاقِ: أَعَنْ يَغْفُو الرَّجُلُ عَمَّنْ ظَلَمَهُ، وَ يُعْطَى مَنْ حَرَمَهُ، وَ يَصِلَ مَنْ قَطَعَهُ، وَ أَعَنْ يَعُودَ مَنْ

لَا يَعُودُهُ. (90)

ترجمه :

فرمود: بر شما باد رعایت مکارم اخلاق ، که خداوند مرا بر آن ها مبعوث نمود، و بعضی از آن ها عبارتند از:

کسی که بر تو ظلم کند به جهت غرض شخصی او را ببخش ، کسی که تو را نسبت به چیزی محروم گرداند کمکش نما، با شخصی که با تو قطع دوستی کند رابطه دوستی داشته باش ، شخصی که به دیدار تو نیاید به دیدارش برو.

14 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : مَنْ وَجَدَ كَسْرَةً أَوْ تَمْرَةً فَأَكَلَهَا لَمْ يُفَارِقْ جَوْفَهُ حَتَّى يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُ. (91)

ترجمه :

فرمود: هر کس تکه ای نان یا دانه ای خرما در جائی ببیند، و آن را بردارد و میل کند، مورد رحمت و مغفرت خداوند قرار می گیرد.

15 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : مَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ. (92)

ترجمه :

فرمود: کسی اظهار تواضع و فروتنی نکرده ، مگر آن که خداوند متعال او را رفعت و عزت بخشیده است .

16 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا، كَانَ لَهُ بِكُلِّ يَوْمٍ صَدَقَةٌ. (93)

ترجمه :

فرمود: هر کس بدهکار ناتوانی را مهلت دهد برای هر روزش ثواب صدقه در راه خدا میباشد.

17 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : مَا مِنْ هَدَاهِدٍ إِلَّا وَفِي جَنَاحِهِ مَكْتُوبٌ بِالسَّرِّيَانِيَّةِ ((آلُ مُحَمَّدٍ خَيْرٌ

الْبَرِّيَّةُ)). (94)

ترجمه :

فرمود: هیچ پرنده ای به نام هدهد وجود ندارد مگر آن که روی بال هایش به لغت سریانی نوشته شده است : آل محمد (صلوات الله عليهم اجمعين) بهترین مخلوق روی زمین می باشند.

18 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : يَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ، الصَّابِرُ مِنْهُمْ عَلَى دِينِهِ كَالْقَابِضِ عَلَى الْجَمْرِ. (95)

ترجمه :

فرمود: زمانی بر مردم خواهد آمد که صبر نمودن در برابر مسائل دین و عمل به دستورات آن همانند در دست گرفتن آتش گداخته است .

19 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : سَيَأْتِي زَمَانٌ عَلَى أُمَّتِي يَفِرُّونَ مِنَ الْعُلَمَاءِ كَمَا يَفِرُّ الْغَنَمُ مِنَ الذِّئْبِ، إِبْتِلَاهُمُ اللَّهُ بِثَلَاثَةِ أَمْثَلٍ: الْأَوَّلُ: يَرْفَعُ الْبَرَكَةَ مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَ الثَّانِي : سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا جَائِرًا، وَ الثَّلَاثُ: يَخْرُجُونَ مِنَ الدُّنْيَا بِلَا إِيْمَانٍ. (96)

ترجمه :

فرمود: زمانی بر امت من خواهد آمد که مردم از علماء گریزان شوند همان طوری که گوسفند از گرگ گریزان است ، خداوند چنین جامعه ای را به سه نوع عذاب مبتلا می گرداند:

1 برکت و رحمت خود را از اموال ایشان برمی دارد.

2 حکمفرمائی ظالم و بی مروت را بر آن ها مسلط می گرداند.

3 هنگام مرگ و جان دادن ، بی ایمان از این دنیا خواهند رفت .

20 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : أَلْعَالِمُ بَيْنَ الْجُهَالِ كَالْحَيِّ بَيْنَ الْمَوَاتِ، وَ إِنَّ طَالِبَ الْعِلْمِ يَسْتَغْفِرُ لَهُ

كُلُّ شَيْءٍ حَتَّى حِيتَانِ الْبَحْرِ وَهَوَامُّهُ، وَسُبَاغِ الْبَرِّ وَانْعَامُهُ، فَاطْلُبُوا الْعِلْمَ فَإِنَّهُ السَّبَبُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ، وَإِنْ طَلَبَ الْعِلْمَ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ. (97)

ترجمه :

فرمود: دانشمندی که بین گروهی نادان قرار گیرد همانند انسان زنده ای است بین مردگان ، و کسی که در حال تحصیل علم باشد تمام موجودات برایش طلب مغفرت و آمرزش می کنند، پس علم را فرا گیرید چون علم وسیله قرب و نزدیکی شما به خداوند است ، و فراگیری علم ، بر هر فرد مسلمانی فریضه است .

21 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ زَارَ عَالِمًا فَكَاءَ نَمَّا زَارْتَنِي ، وَمَنْ صَافَحَ عَالِمًا فَكَاءَ نَمَّا صَافَحَنِي ، وَمَنْ جَالَسَ عَالِمًا فَكَاءَ نَمَّا جَالَسَنِي ، وَمَنْ جَالَسَنِي فِي الدُّنْيَا جَلَسْتُ مَعَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (98)

ترجمه :

فرمود: هر کس به دیدار و زیارت عالم و دانشمندی برود مثل آن است که مرا زیارت کرده ، هر که با دانشمندی دست دهد و مصافحه کند مثل آن که با من مصافحه نموده ، هر شخصی همنشین دانشمندی گردد مثل آن است که با من مجالست کرده ، و هر که در دنیا با من همنشین شود، در آخرت همنشین من خواهد گشت .

22 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ أَصَابَ مِنْ إِمْرَأَةٍ نَظْرَةً حَرَامًا، مَلَأَ اللَّهُ عَيْنَهُ نَارًا. (99)

ترجمه :

فرمود: هر کس نگاه حرامی به زن نامحرمی بیفکند، خداوند چشم های او را پر از آتش می گرداند.

23 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ : مَنْ تَزَوَّجَ إِمْرَأَةً لِمَالِهَا وَكَأَلَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ، وَمَنْ تَزَوَّجَهَا لِجَمَالِهَا رَأَى فِيهَا مَا يَكْرَهُ، وَمَنْ تَزَوَّجَهَا لِدِينِهَا جَمَعَ اللَّهُ لَهُ ذَلِكَ. (100)

ترجمه :

فرمود: هر کس زنی را به جهت ثروتش ازدواج کند خداوند او را به همان واگذار می نماید، و هر که با زنی به جهت زیبایی و جمالش ازدواج کند خوشی نخواهد دید، و کسی که با زنی به جهت دین و ایمانش تزویج نماید خداوند خواسته های او را تاءمین می گرداند.

24 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : مَنْ قَلَّ طَعَامُهُ، صَحَّ بَدَنُهُ، وَ صَفَا قَلْبُهُ، وَ مَنْ كَثَرَ طَعَامُهُ سَقَمَ بَدَنُهُ وَ قَسَا قَلْبُهُ. (101)

ترجمه :

فرمود: هر که خوراکش کمتر باشد بدنش سالم و قلبش با صفا خواهد بود، و هر کس خوراکش زیاد باشد امراض جسمی بدنش و کدورت ، قلبش را فرا خواهد گرفت .

25 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : لَا تُشَبَّعُوا، فَيُطْفَأَ نُورُ الْمَعْرِفَةِ مِنْ قُلُوبِكُمْ. (102)

ترجمه :

فرمود: شکم خود را از خوراک سیر و پر مگردانید، چون که سبب خاموشی نور عرفان و معرفت در افکار و قلب هایتان می گردد.

26 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : مَنْ تَوَلَّى عَمَلًا وَ هُوَ يَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ لَهُ بِأَهْلٍ، فَلْيَتَّبِعْهُ مَقْعَدُهُ مِنَ النَّارِ. (103)

ترجمه :

فرمود: هر که ریاست و مسئولیتی را بپذیرد و بداند که اهلیت آن را ندارد، در قبر و قیامت جایگاه او پر از آتش خواهد شد.

27 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : إِنْ أَلَّاهُ عَزَّوَجَلَّ لَيُغِيضَ الْمُؤْمِنَ الضَّعِيفَ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ، فَقِيلَ: وَ مَا

الْمُؤْمِنُ الضَّعِيفُ الَّذِي لَا دِينَ لَهُ؟

قال: الَّذِي لَا يَنْهَى عَنِ الْمُنْكَرِ. (104)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند دشمن دارد آن مؤمنی را که ضعیف و بی دین است ، سؤال شد:

مؤمن ضعیف و بی دین کیست ؟ پاسخ داد: کسی که نهی از منکر و جلوگیری از کارهای زشت نمی کند.

28 قال صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : صَدَقَةُ السِّرِّ تُطْفِئُ الْخَطِيئَةَ، كَمَا تُطْفِئُ الْمَاءُ النَّارَ، وَ تَدْفَعُ سَبْعِينَ بَابًا مِنَ الْبَلَاءِ. (105)

ترجمه :

فرمود: صدقه ای که محرمانه و پنهانی داده شود سبب پاکی گناهان می باشد، همان طوری که آب ، آتش را خاموش می کند، همچنین صدقه هفتاد نوع بلا و آفت را بر طرف می نماید.

29 قال صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : عَجِبْتُ لِمَنْ يَحْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ مَخَافَةَ الدَّاءِ، كَيْفَ لَا يَحْتَمِي مِنَ الذُّنُوبِ، مَخَافَةَ النَّارِ. (106)

ترجمه :

فرمود: تعجب دارم از کسانی که نسبت به خورد و خوراک خود اهمیتی می دهند تا مبادا مریض شوند ولیکن اهمیتی نسبت به گناهان نمی دهند و باکی از آتش سوزان جهنم ندارند.

30 قال صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آله : حُبُّ الْجَاهِ وَ الْمَالِ يُنْبِتُ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ، كَمَا يُنْبِتُ الْمَاءُ الْبَقْلَ.

ترجمه :

فرمود: علاقه نسبت به ریاست و ثروت سبب روئیدن نفاق در قلب و درون خواهد شد، همان

طوری که آب و باران سبب روئیدن سبزیجات می باشند.

31 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : أَلْوَلَدُ كِبِدُ الْمُؤْمِنِ، إِنْ مَاتَ قَبْلَهُ صَارَ شَفِيعاً، وَإِنْ مَاتَ بَعْدَهُ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، فَيَغْفِرُ لَهُ. (108)

ترجمه :

فرمود: فرزند برای مؤمن همانند جگر و پاره تن اوست ، چنانچه پیش از او بمیرد شفیع او می گردد، اگر بعد از او بمیرد برایش استغفار می کند و خداوند گناهانش را می آمرزد.

32 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : حَسِّنُوا أَعْلَاقَكُمْ، وَ أَلْطِفُوا جِيرَانَكُمْ، وَ أَعْرِضُوا نِسَائَكُمْ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِغَيْرِ حِسَابٍ. (109)

ترجمه :

فرمود: رفتار و اخلاق خود را نیکو سازید، نسبت به همسایگان با ملاطفت و محبت برخورد نمائید، زنان و همسران خود را گرامی دارید تا بدون حساب وارد بهشت گردید.

33 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : الْمَرْءُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِطُ. (110)

ترجمه :

فرمود: انسان بر روش و اخلاق دوستش پرورش می یابد و شناخته می شود، پس متوجه باشید با چه کسی دوست و همنشین می باشید.

34 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : الصَّدَقَةُ بِعَشْرِ، وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةِ عَشْرٍ، وَ صَلََةُ الرَّحِمِ بِأَرْبَعَةٍ وَ عَشْرِينَ. (111)

ترجمه :

فرمود: پاداش و ثواب دادن صدقه ده برابر درجه ، و دادن قرض الحسنة هیجده درجه ، و انجام

صله رحم بیست و چهار درجه افزایش خواهد داشت .

35 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : لَا يَمْرُضُ مُؤْمِنٌ وَلَا مُؤْمِنَةٌ إِلَّا لَاحَظَ اللَّهُ بِهِ خَطَايَاهُ. (112)

ترجمه :

فرمود: هیچ مؤمن و مؤمنه ای مریض نمی گردد مگر آن که خطاها و لغزش هایش پاک و بخشوده می شود.

36 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : مَنْ وَقَّرَ ذَا شَيْبَةٍ فِي الْأَسْلَامِ أَمَّنَهُ اللَّهُ مِنْ فَزَعِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ. (113)

ترجمه :

فرمود: هر کس بزرگسال مسلمانی را گرامی دارد و احترام نماید، خداوند او را در قیامت از سختی ها و مشکلات در امان می دارد.

37 قَالَ: صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : كُلُّ عَيْنٍ بَاكِئَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ: عَيْنٌ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ، وَعَيْنٌ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَعَيْنٌ بَاتَتْ سَاهِرَةً فِي سَبِيِّ لِلَّهِ. (114)

ترجمه :

فرمود: تمامی چشم ها در روز قیامت گریانند، مگر سه دسته :

1 آن چشمی که به جهت خوف و ترس از عذاب خداوند گریه کرده باشد.

2 چشمی که از گناهان و موارد خلاف بسته و نگاه نکرده باشد.

3 چشمی که شبها در عبادت و بندگی خداوند متعال بیدار بوده باشد.

38 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : سَادَةُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا إِلَّا سَخِيَاءٌ، سَادَةُ النَّاسِ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا تَقِيَاءٌ. (115)

ترجمه :

فرمود: سرور و سید مردم در دنیا افراد سخاوتمند خواهند بود، و سید و سرور انسان ها در قیامت پرهیزکاران می باشند.

39 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : وَ عَظَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا مُحَمَّدُ ، اءَحْبَبُ مَنْ شِئْتَ فَإِنَّكَ مُفَارِقُهُ ، وَ اَعْمَلُ مَا شِئْتَ فَإِنَّكَ مُلَاقِيهِ. (116)

ترجمه :

فرمود: جبرئیل مرا موعظه و نصیحت کرد: با هر کس که خواهی دوست باش ، بالا خره بین تو و او جدائی خواهد افتاد. هر چه خواهی انجام ده ، ولی بدان نتیجه و پاداش آنرا خواهی گرفت .

40 قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : أَوْ صَانِي رَبِّي بِتَسَعٍ : أَوْ صَانِي بِالْإِخْلَاصِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ ، وَ الْعَدْلِ فِي الرِّضَا وَ الْغَضَبِ ، وَ الْقَصْدِ فِي الْفَقْرِ وَ الْغِنَى ، وَ أَنْ اءَعْفُو عَمَّنْ ظَلَمَنِي ، وَ اءَعْطِيَ مَنْ حَرَمَنِي ، وَ اءَصِلَ مَنْ قَطَعَنِي ، وَ أَنْ يَكُونَ صُمْتِي فِكْرًا ، وَ مَنْطِقِي ذِكْرًا ، وَ نَظْرِي عِبْرًا. (117)

ترجمه :

فرمود: پروردگار متعال ، مرا به 9 چیز سفارش نمود: اخلاص در آشکار و پنهان ، دادگری در خوشنودی و خشم ، میانه روی در نیاز و توانمندی ، بخشیدن کسی که در حق من ستم روا داشته است ، کمک به کسی که مرا محروم گردانده ، دیدار خویشاوندانی که با من قطع رابطه نموده اند، و این که خاموشیم اندیشه و سخنم ، یادآوری خداوند؛ و نگاهم عبرت و پند باشد.

78- وسائل الشیعة: ج 4، ص 30، ح 4431.

79- عقاب الاعمال: ص 343، س 14، وسائل الشیعة: ج 5، ص 201، ح 6328.

80- وسائل الشیعة: ج 4، ص 116، ح 4665.

- 81- وسائل الشیعة: ج 4، ص 31، ح 4434.
- 82- اعمالی طوسی: ج 2، ص 142، بحارالانوار: ج 74، ص 80، ح 3.
- 83- من لا یحضره الفقیه: ج 4، ص 353، ح 5762 چاپ جامعه مدرسین .
- 84- اعمالی طوسی: ج 1، ص 158، بحارالانوار: ج 10، ص 368، ح 15.
- 85- اعمالی طوسی: ج 1، ص 13، بحارالانوار: ج 70، ص 373، ح 7.
- 86- اعمالی طوسی: ج 1، ص 87، بحارالانوار: ج 90، ص 291، ح 11.
- 87- اعمالی طوسی: ج 1، ص 219، بحارالانوار: ج 73، ص 4، ح 13.
- 88- اعمالی طوسی: ج 1، ص 157، بحارالانوار: ج 93، ص 177، ح 8.
- 89- مسکن الفؤاد شهید ثانی: ص 50، س 1.
- 90- اعمالی طوسی: ج 2، ص 92، بحارالانوار: ج 66، ص 375، ح 24.
- 91- اعمالی صدوق: ص 246، ح 14، بحارالانوار: ج 63، ص 430، ح 12.
- 92- اعمالی طوسی: ج 1، ص 56، بحارالانوار: ج 72، ص 120، ح 7.
- 93- اعیان الشیعة: ج 1، ص 305، بحارالانوار: ج 100، ص 151، ح 17.
- 94- اعمالی طوسی: ج 1، ص 360، بحارالانوار: ج 27، ص 261، ح 2.
- 95- اعمالی طوسی: ج 2، ص 92، بحارالانوار: ج 28، ص 47، ح 9.
- 96- مستدرک الوسائل: ج 11، ص 376، ح 13301.
- 97- بحارالانوار: ج 1، ص 172، ح 25.

- 98- مستدرک الوسائل : ج 17، ص 300، ح 21406.
- 99- مستدرک الوسائل : ج 14، ص 270، ح 16685.
- 100- تهذیب الاحکام : ج 7، ص 399، ح 5.
- 101- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 548، بحارالانوار: ج 59، ص 268، ح 53.
- 102- مستدرک الوسائل : ج 16، ص 218، ح 19646.
- 103- تاريخ الاسلام : ج 101120، ص 285.
- 104- وسائل الشيعة : ج 16، ص 122، ح 21139.
- 105- مستدرک الوسائل : ج 7، ص 184، ح 7984.
- 106- بحارالانوار: ج 70، ص 347، ح 34.
- 107- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 264.
- 108- مستدرک الوسائل : ج 15، ص 112، ح 17688.
- 109- اعيان الشيعة : ج 1، ص 301.
- 110- ائمالی طوسی : ج 2، ص 132، بحارالانوار: ج 71، ص 192، ح 12.
- 111- مستدرک الوسائل : ج 7، ص 194، ح 8010.
- 112- جامع الاحادیث : ج 3، ص 89، ح 35، مستدرک الوسائل : ج 2، ص 66، ح 1422.
- 113- کافی : ج 2، ص 658، ح 3، بحارالانوار: ج 7، ص 302، ح 53.
- 114- ثواب الاعمال : ص 211، ح 1، بحارالانوار: ج 46، ص 100، ح 88.

115- اءعیان الشَّیْعَة : ج 1، ص 302، بحارالانوار: ج 68، ص 350، ح 1.

116- اءمالی طوسی : ج 2، ص 203، بحارالانوار: ج 68، ص 188، ح 54.

117- اءعیان الشَّیْعَة ، ج 1، ص 300، بحارالانوار: ج 74، ص 139، ضمن ح 1

(

چهل حدیث گهربار امیرالمومنین علی (ع)

1- قَالَ الْأَمَامُ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ ، أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ :
إِغْتَنِمُوا الدُّعَاءَ عِنْدَ خَمْسَةِ مَوَاطِنَ : عِنْدَ قِرَائَةِ الْقُرْآنِ ، وَ عِنْدَ الْأَذَانِ ، وَ عِنْدَ نُزُولِ الْغَيْثِ ، وَ عِنْدَ التِّقَاءِ
الصَّفْقَيْنِ لِلشَّهَادَةِ ، وَ عِنْدَ دَعْوَةِ الْمَظْلُومِ ، فَإِنَّهُ لَيْسَ لَهَا حِجَابٌ دُونَ الْعَرْشِ (74).

ترجمه:

فرمود: پنج موقع را برای دعا و حاجت خواستن غنیمت شمارید:
موقع تلاوت قرآن ، موقع اذان ، موقع بارش باران ، موقع جنگ و جهاد - فی سبیل الله - موقع
ناراحتی و آه کشیدن مظلوم.

در چنین موقعیت ها مانعی برای استجاب دعا نیست.

2- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعِلْمُ وَرِاثَةُ كَرِيمَةٍ ، وَالْأَدَبُ حُلُّ حِسَانٍ ، وَالْفِكْرَةُ مِرْآةُ صَافِيَةٍ ، وَالْإِعْتِذَارُ
مُنْذِرٌ نَاصِحٌ ، وَكَفَى بِكَ إِذْ بَا تَرُكُّكَ مَا كَرِهْتَهُ مِنْ غَيْرِكَ (75).

ترجمه:

فرمود: علم ؛ ارثیه ای با ارزش ، و ادب ؛ زیوری نیکو، و اندیشه ؛ آئینه ای صاف ، و پوزش
خواستن ؛ هشدار دهنده ای دلسوز خواهد بود.
و برای با ادب بودن همین بس که آنچه برای خود دوست نداری ، در حق دیگران روا نداشته
باشی.

3- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحَقُّ جَدِيدٌ وَإِنْ طَالَتْ الْأَيَّامُ ، وَالْبَاطِلُ مَخْذُولٌ وَإِنْ نَصَرَهُ أَقْوَامٌ (76).

ترجمه:

فرمود: حق و حقیقت در تمام حالات جدید و تازه است گر چه مدتی بر آن گذشته باشد.
و باطل همیشه پست و بی اساس است گر چه افراد بسیاری از آن حمایت کنند.

4- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الدُّنْيَا تُطْلَبُ لِثَلَاثَةِ أَشْيَاءَ : الْغِنَى ، وَالْعِزُّ ، وَالرَّاحَةُ ، فَمَنْ زَهَدَ فِيهَا عَزَّ ، وَمَنْ
قَنَعَ إِسْتَعْنَى ، وَمَنْ قَلَّ سَعْيُهُ إِسْتَرَحَ (77).

ترجمه:

فرمود: دنیا و اموال آن ، برای سه هدف دنبال می شود: بی نیازی ، عزّت و شوکت ، آسایش و آسوده بودن.

هر که زاهد باشد؛ عزیز و با شخصیت است ، هر که قانع باشد؛ بی نیاز و غنی گردد، هر که کمتر خود را در تلاش و زحمت قرار دهد؛ همیشه آسوده و در آسایش است.

5- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَوْ لَا الدِّينُ وَالتَّقَى ، لَكُنْتُ أَدْهَى الْعَرَبِ ⁽⁷⁸⁾.

ترجمه:

فرمود : چنانچه دین داری و تقوای الهی نمی بود، هر آینه سیاستمدارترین افراد بودم - ولی دین و تقوا مانع سیاست بازی می شود. -

6- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَلْمُلُوكُ حُكَّامٌ عَلَى النَّاسِ ، وَالْعِلْمُ حَاكِمٌ عَلَيْهِمْ ، وَحَسْبُكَ مِنَ الْعِلْمِ أَنْ تَخْشَى اللَّهَ ، وَحَسْبُكَ مِنَ الْجَهْلِ أَنْ تَعْجَبَ بِعِلْمِكَ ⁽⁷⁹⁾.

ترجمه:

فرمود: ملوک بر مردم حاکم هستند و علم بر تمامی ایشان حاکم خواهد بود، تو را در علم کافی است که از خداوند ترسناک باشی ؛ و

به دانش و علم خود بالیدن ، بهترین نشانه نادانی است.

7- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا مِنْ يَوْمٍ يَمُرُّ عَلَى ابْنِ آدَمَ إِلَّا قَالَ لَهُ ذَلِكَ الْيَوْمُ: يَا بَنَ آدَمَ إِنَّا يَوْمَ جَدِيدٍ وَ إِنَّا عَلَىكَ شَهِيدٌ.

فَقُلْ فِي خَيْرٍ ، وَ اَعْمَلْ فِي خَيْرٍ ، اءَشْهَدُ لَكَ بِهِ فِي الْقِيَامَةِ ، فَإِنَّكَ لَنْ تَرَانِي بَعْدَهُ أَبَدًا ⁽⁸⁰⁾.

ترجمه:

فرمود : هر روزی که بر انسان وارد شود، گوید: من روز جدیدی هستم ، من بر اعمال و گفتار تو شاهد می باشم.

سعی کن سخن خوب و مفید بگوئی ، کار خوب و نیک انجام دهی.

من در روز قیامت شاهد اعمال و گفتار تو خواهم بود.

و بدان امروز که پایان یابد دیگر مرا نخواهی دید و قابل جبران نیست.

8- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فِي الْمَرَضِ يُصِيبُ الصَّبِيَّ ، كَفَّارَةٌ لِوَالِدَيْهِ ⁽⁸¹⁾.

ترجمه:

فرمود : مریضی کودک ، کفّاره گناهان پدر و مادرش می باشد.

9- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الزَّيْبُ يَشُدُّ الْقَلْبَ، وَيُذْهِبُ بِالْمَرَضِ، وَيُطْفِئُ الْحَرَارَةَ، وَيُطَيِّبُ النَّفْسَ (82).

ترجمه:

فرمود: خوردن مویز - کشمش سیاه - قلب را تقویت، مرض ها را برطرف، و حرارت بدن را خاموش، و روان را پاک می گرداند.

10- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَطْعَمُوا صَبْيَانَكُمْ الرُّمَانَ، فَإِنَّهُ أَسْرَعُ لِلسِّنْتِهِمْ (83).

ترجمه:

فرمود: به کودکان خود انار بخورانید تا زبانشان بهتر و زودتر باز شود.

11- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَطْرُقُوا أَهْلِيكُمْ فِي كُلِّ لَيْلَةٍ جُمُعَةٍ بِشَيْءٍ مِنَ الْفَاكِهَةِ، كَيْ يَفْرَحُوا بِالْجُمُعَةِ (84).

ترجمه:

فرمود: در هر شب جمعه همراه با مقداری میوه - یا شیرینی، ... - بر اهل منزل و خانواده خود وارد شوید تا موجب شادمانی آن ها در جمعه گردد.

12- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كُلُوا مَا يَسْقُطُ مِنَ الْخَوَانِ فَإِنَّهُ شِفَاءٌ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يَأْذُنِ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ، لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَسْتَشْفِيَ بِهِ (85).

ترجمه:

فرمود: آنچه اطراف ظرف غذا و سفره می ریزد جمع کنید و بخورید، که همانا هرکس آن ها را به قصد شفا میل نماید، به اذن حق تعالی شفای تمام دردهای او خواهد شد.

13- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَنْبَغِي لِلْعَبْدِ أَنْ يَتَّقَ بِخَصْلَتَيْنِ : الْعَافِيَةِ وَالْغِنَى، بَيْنَا تَرَاهُ مُعَافَاً إِذْ سَقَمَ، وَبَيْنَا تَرَاهُ غَنِيًّا إِذْ افْتَقَرَ (86).

ترجمه:

فرمود: سزاوار نیست که بنده خدا، در دوران زندگی به دو خصوصیت اعتماد کند و به آن دل بسته باشد: یکی عافیت و تندرستی و دیگری ثروت و بی نیازی است.

زیرا چه بسا در حال صحت و سلامتی می باشد ولی ناگهان انواع مریضی ها بر او عارض می گردد و یا آن که در موقعیت و امکانات خوبی است، ناگهان فقیر و بیچاره می شود، - پس بدانیم که دنیا و تمام امکانات آن بی ارزش و بی وفا خواهد بود و تنها عمل صالح مفید و سودبخش می

باشد. -

14- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِلْمُرَائِي ثَلَاثُ عِلَامَاتٍ : يَكْسِلُ إِذَا كَانَ وَحْدَهُ، وَيَنْشَطُ إِذَا كَانَ فِي النَّاسِ، وَيَزِيدُ فِي الْعَمَلِ إِذَا أُثْنِيَ عَلَيْهِ، وَيَنْقُصُ إِذَا ذُمَّ (87).

ترجمه:

فرمود: برای ریاکار سه نشانه است: در تنهایی کسل و بی حال، در بین مردم سرحال و بانشاط می باشد.

هنگامی که او را تمجید و تعریف کنند خوب و زیاد کار می کند و اگر انتقاد شود سستی و کم کاری می کند.

15- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَوْحَى اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِلَى نَبِيٍّ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ : قُلْ لِقَوْمِكَ لَا يَلْبِسُوا لِبَاسَ أَعْدَائِي، وَلَا يَطْعَمُوا مَطَاعِمَ أَعْدَائِي، وَلَا يَتَشَكَّلُوا بِمَشِ أَكِلِ أَعْدَائِي، فَيَكُونُوا أَعْدَائِي (88).

ترجمه:

فرمود: خداوند تبارک و تعالی بر یکی از پیامبرانش وحی فرستاد: به امت خود بگو: لباس دشمنان مرا نپوشند و غذای دشمنان مرا میل نکنند و هم شکل دشمنان من نگردند، و گر نه ایشان هم دشمن من خواهند بود.

16- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعُقُولُ أَيْمَةٌ الْافْكَارِ، وَالْأَفْكَارُ أَيْمَةٌ الْقُلُوبِ، وَالْقُلُوبُ أَيْمَةُ الْحَوَاسِّ، وَالْحَوَاسُّ أَيْمَةُ الْأَعْضَاءِ (89).

ترجمه:

فرمود: عقل هر انسانی پیشوای فکر و اندیشه اوست؛ و فکر پیشوای قلب و درون او خواهد بود؛ و قلب پیشوای حواس پنج گانه می باشد، و حواس پیشوای تمامی اعضاء و جوارح است.

17- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَفَضَّلْ عَلَى مَنْ شِئْتَ فَأَنْتَ أَمِيرُهُ، وَاسْتَغْنِ عَمَّنْ شِئْتَ فَأَنْتَ نَظِيرُهُ، وَافْتَقِرْ إِلَى مَنْ شِئْتَ فَأَنْتَ أَسِيرُهُ (90).

ترجمه:

فرمود: بر هر که خواهی نیکی و احسان نما، تا رئیس و سرور او گردی؛ و از هر که خواهی بی نیازی جوی تا همانند او باشی.

و خود را نیازمند هر که خواهی بدان - و از او تقاضای کمک نما - تا اسیر او گردی.

18- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِعْزُزْ الْعِزَّ الْعِلْمُ، لَا نَبَّ بِهِ مَعْرِفَةُ الْمَعَادِ وَالْمَعَاشِ، وَأَذَلُّ الدُّلَّ الْجَهْلُ، لَا نَبَّ

صاحِبَةُ اءِصَمُّ، اءِبْكَمُّ، اءِغْمَى، حَيْرَانٌ⁽⁹¹⁾.

ترجمه:

فرمود: عزیزترین عزت ها علم و کمال است، برای این که شناخت معاد و تاءمین معاش انسان، به وسیله آن انجام می پذیرد.

و پست ترین ذلت ها جهل و نادانی است، زیرا که صاحبش همیشه در کوری و لالی و کوری می باشد و در تمام امور سرگردان خواهد بود.

19- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: جُلُوسُ سَاعَةٍ عِنْدَ الْعُلَمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ عِبَادَةِ أَلْفِ سَنَةٍ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْعَالَمِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ إِعْتِكَافِ سَنَةٍ فِي بَيْتِ اللَّهِ، وَزِيَارَةُ الْعُلَمَاءِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى مِنْ سَبْعِينَ طَوَافًا حَوْلَ الْبَيْتِ، وَأَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ حَجَّةً وَعُمْرَةً مَبْرُورَةً مَقْبُولَةً، وَرَفَعَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ سَبْعِينَ دَرَجَةً، وَأَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْهِ الرَّحْمَةَ، وَشَهِدَتْ لَهُ الْمَلَائِكَةُ: إِنَّ الْجَنَّةَ وَجَبَتْ لَهُ⁽⁹²⁾.

ترجمه:

فرمود: یک ساعت در محضر علماء نشستن - که انسان را به مبدء و معاد آشنا سازند - از هزار سال عبادت نزد خداوند محبوب تر خواهد بود.

توجه و نگاه به عالم از اعتکاف و یک سال عبادت - مستحبی - در خانه خدا بهتر است.

زیارت و دیدار علماء، نزد خداوند از هفتاد مرتبه طواف اطراف کعبه محبوب تر خواهد بود، و نیز افضل از هفتاد حج و عمره قبول شده می باشد.

همچنین خداوند او را هفتاد مرحله ترفیع درجه می دهد و رحمت و برکت خود را بر او نازل می گرداند، و ملائکه شهادت می دهند به این که او اهل بهشت است.

20- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَابْنَ آدَمَ، لَا تَحْمِلْ هَمَّ يَوْمِكَ الَّذِي لَمْ يَأْتِكَ عَلَى يَوْمِكَ الَّذِي أَنْتَ فِيهِ، فَإِنْ يَكُنْ بَقِيَ مِنْ أَجْلِكَ، فَإِنَّ اللَّهَ فِيهِ يَرْزُقُكَ⁽⁹³⁾.

ترجمه:

فرمود: ای فرزند آدم، غصه رزق و آذوقه آن روزی که در پیش داری و هنوز نیامده است نخور، زیرا چنانچه زنده بمانی و عمرت باقی باشد خداوند متعال روزی آن روز را هم می رساند.

21- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قَدَرُ الرَّجُلِ عَلَى قَدَرِ هِمَّتِهِ، وَشُجَاعَتُهُ عَلَى قَدَرِ نَفَقَتِهِ، وَصِدَاقَتُهُ عَلَى قَدَرِ مُرُوتِهِ، وَعِفَّتُهُ عَلَى قَدَرِ غَيْرَتِهِ⁽⁹⁴⁾.

ترجمه:

فرمود: ارزش هر انسانی به قدر همت اوست، و شجاعت و توان هر شخصی به مقدار گذشت و احسان اوست، و درستکاری و صداقت او به قدر جوانمردی اوست، و پاکدامنی و عفت هر فرد به اندازه غیرت او خواهد بود.

22 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ شَرِبَ مِنْ سُورِ اَخِيهِ تَبَرَّكََا بِهِ، خَلَقَ اللَّهُ بَيْنَهُمَا مَلِكًا يَسْتَغْفِرُ لَهُمَا حَتَّى تَقُومَ السَّاعَةُ⁽⁹⁵⁾.

ترجمه:

فرمود: کسی که دهن خورده برادر مؤمنش را به عنوان تبرک میل نماید، خداوند متعال ملکی را مأمور می گرداند تا برای آن دو نفر تا روز قیامت طلب آمرزش و مغفرت نماید.

23 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا خَيْرَ فِي الدُّنْيَا إِلَّا لِلرَّجُلَيْنِ: رَجُلٌ يَزِدَادُ فِي كُلِّ يَوْمٍ إِحْسَانًا، وَرَجُلٌ يَتَذَكَّرُ ذَنْبَهُ بِالتَّوْبَةِ، وَءَنَّى لَهُ بِالتَّوْبَةِ، وَاللَّهُ لَوْ سَجَدَ حَتَّى يَنْقَطِعَ عُنُقُهُ مَا قَبِلَ اللَّهُ مِنْهُ إِلَّا بِوَلَايَتِنَا أَهْلِ الْبَيْتِ⁽⁹⁶⁾.

ترجمه:

فرمود: خیر و خوبی در دنیا وجود ندارد مگر برای دو دسته:

دسته اول آنان که سعی نمایند در هر روز، نسبت به گذشته کار بهتری انجام دهند.

دسته دوم آنان که نسبت به خطاها و گناهان گذشته خود پشیمان و سرافکنده گردند و توبه نمایند، و توبه کسی پذیرفته نیست مگر آن که با اعتقاد بر ولایت ما اهل بیت عصمت و طهارت باشد.

24 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: عَجِبْتُ لِابْنِ آدَمَ، أَوَّلُهُ نُطْفَةٌ، وَآخِرُهُ جِفَةٌ، وَهُوَ قَائِمٌ بَيْنَهُمَا وَعَاءٌ لِلْغَائِطِ، ثُمَّ يَتَكَبَّرُ⁽⁹⁷⁾.

ترجمه:

فرمود: تعجب می کنم از کسی که اولش قطره ای آب ترش شده و عاقبتش لاشه ای متعفن - بد بو - خواهد بود و خود را ظرف فضولات قرار داده است، با این حال تکبر و بزرگ منشی هم می نماید.

25 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِيَّاكُمْ وَالدِّينَ، فَإِنَّهُ هَمٌّ بِاللَّيْلِ وَذُلٌّ بِالنَّهَارِ⁽⁹⁸⁾.

ترجمه:

فرمود: از گرفتن نسیه و قرض، خود را برهانید، چون که سبب غم و اندوه شبانه و ذلت و خواری در روز خواهد گشت.

26 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْعَالِمَ الْكَاتِمَ عِلْمَهُ يُبْعَثُ أَعْتَنَ أَهْلُ الْقِيَامَةِ ، تَلْعَنُهُ كُلُّ دَابَّةٍ مِنْ دَوَابِّ الْأَرْضِ الصَّغَارِ (99) .

ترجمه :

فرمود: آن عالم و دانشمندی که علم خود را - در بیان حقایق - برای دیگران کتمان کند، روز قیامت با بدترین بوها محشور می شود و مورد نفرت و نفرین تمام موجودات قرار می گیرد.

27 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا كَمِيلُ ، قُلِ الْحَقَّ عَلَى كُلِّ حَالٍ ، وَوَادِدِ الْمُتَّقِينَ ، وَاهْجُرِ الْفَاسِقِينَ ، وَجَانِبِ الْمُنَافِقِينَ ، وَلَا تُصَاحِبِ الْخَائِنِينَ (100) .

فرمود: در هر حالتی حق را بگو و مدافع آن باش ، دوستی و معاشرت با پرهیزگاران را ادامه ده ، و از فاسقین و معصیت کاران کناره گیری کن ، و از منافقان دوری و فرار کن ، و با خیانتکاران همراهی و هم نشینی منما.

28 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فِي وَصِيَّتِهِ لِلْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ : سَلْ عَنِ الرَّفِيِّ قِ قَبْلَ الطَّرِيقِ ، وَعَنِ الْجَارِ قَبْلَ الدَّارِ (101) .

ضمن سفارشی به فرزندش امام حسن علیه السلام فرمود:

پیش از آن که بخواهی مسافرت بروی ، رفیق مناسب راه را جویا باش ، و پیش از آن که منزلی را تهیه کنی همسایگان را بررسی کن که چگونه هستند.

29 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ دَلِيلٌ عَلَى ضَعْفِ عَقْلِهِ (102) .

فرمود: فخر کردن انسان به خودش ، نشانه کم عقلی او می باشد.

30 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَيْئَهَا النَّاسُ ، إِيَّاكُمْ وَحُبَّ الدُّنْيَا ، فَإِنَّهَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ ، وَبَابُ كُلِّ بَلِيَّةٍ ، وَدَاعِي كُلِّ رَزِيَّةٍ (103) .

فرمود: ای گروه مردم ، نسبت به محبت و علاقه به دنیا مواظب باشید، چون که علاقه و محبت به دنیا اساس هر خطا و انحرافی است ، و دروازه هر بلا و گرفتاری است ، و نزدیک کننده هر فتنه و آشوب ؛ و نیز آورنده هر مصیبت و مشکلی است.

31 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : السُّكْرُ أَرْبَعُ السُّكْرَاتِ : سُكْرُ الشَّرَابِ ، وَسُكْرُ الْمَالِ ، وَسُكْرُ النَّوْمِ ، وَسُكْرُ الْمُلْكِ (104) .

فرمود: مستی در چهار چیز است : مستی از شراب (و خمر)، مستی مال و ثروت ، مستی خواب ، مستی ریاست و مقام.

32- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَللِّسَانُ سَبْعٌ اِنْ خُلِيَ عَنْهُ عَقْرٌ (105).

فرمود: زبان ، همچون درنده ای است که اگر آزاد باشد زخم و جراحت (سختی به جسم و ایمان) خواهد زد.

33- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَوْمُ الْمَظْلُومِ عَلَى الظَّالِمِ اَشَدُّ مِنْ يَوْمِ الظَّالِمِ عَلَى الْمَظْلُومِ (106).

فرمود: روز داد خواهی مظلوم بر علیه ظالم سخت تر است از روزی که ظالم ستم بر مظلوم می کند.

34- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فِي الْقُرْآنِ نَبَأٌ مَا قَبْلَكُمْ، وَخَبَرٌ مَا بَعْدَكُمْ، وَحُكْمٌ مَا بَيْنَكُمْ (107).

فرمود: قرآن احوال گذشتگان ، و آخبار آینده را در بردارد، و شرح وظایف شما را بیان کرده است.

35- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : نَزَلَ الْقُرْآنُ اَثَلَاثًا، ثَلَاثٌ فِينَا وَفِي عَدُوِّنَا، وَثَلَاثُ سُنَنٌ وَاَثْمَالٌ، وَثَلَاثُ فَرَائِضٍ وَاَحْكَامٌ (108).

فرمود: نزول قرآن بر سه قسمت است : یک قسمت آن درباره اهل بیت عصمت و طهارت : و دشمنان و مخالفان ایشان ؛ و قسمت دیگر آن ، اخلاقیات و ضرب المثلها؛ و قسمت سوم در بیان واجبات و احکام الهی می باشد.

36- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْمُؤْمِنُ نَفْسُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ، وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ (109).

فرمود: مؤمن آن کسی است که خود را به جهت رفاه مردم در زحمت بیندازد و دیگران از او در امنیت و آسایش باشند.

37- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كَتَبَ اللَّهُ الْجِهَادَ عَلَى الرَّجَالِ وَالنِّسَاءِ، فَجِهَادُ الرَّجُلِ بَذْلُ مَالِهِ وَنَفْسِهِ حَتَّى يُقْتَلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ،

وَجِهَادُ الْمَرْأَةِ اَنْ تَصْبِرَ عَلَى مَا تَرَى مِنْ اَذَى زَوْجِهَا وَغَيْرَتِهِ (110).

فرمود: خداوند جهاد را بر مردان و زنان لازم دانسته است.

پس جهاد مرد، آن است که از مال و جاننش بگذرد تا جائی که در راه خدا کشته و شهید شود. و جهاد زن آن است که در مقابل زحمات و صدمات شوهر و بر غیرت و جوانمردی او صبر نماید.

38- قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فِي تَقَلُّبِ الْاُخْوَالِ عِلْمٌ جَوَاهِرُ الرِّجَالِ (111).

فرمود: در تغییر و دگرگونی حالات و حوادث ، فطرت و حقیقت اشخاص شناخته می شود.

- 39 قال علیه السلام : إِنَّ الْيَوْمَ عَمَلٌ وَلَا حِسَابَ، وَغَدَا حِسَابٌ وَلَا عَمَلٌ ⁽¹¹²⁾.

فرمود: امروزه - در دنیا - زحمت و فعالیت ، بدون حساب است و فردای قیامت ، حساب و بررسی اعمال و دریافت پاداش است.

- 40 قال علیه السلام : إِيْتَقُوا مَعَاصِيَ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ فَإِنَّ الشَّاهِدَ هُوَ الْحَاكِمُ ⁽¹¹³⁾.

فرمود: دوری و اجتناب کنید از معصیت های الهی ، حتی در پنهانی ، پس به درستی که خداوند شاهد اعمال و نیات است ؛ و نیز او حاکم و قاضی خواهد بود.

74- ائمالی صدوق : ص 97، بحارالانوار: ج 90، ص 343، ح 1.

75- ائمالی طوسی : ج 1، ص 114 ح 29، بحارالانوار: ج 1، ص 169، ح 20.

76- وسائل الشیعة : ج 25، ص 434، ح 32292.

77- وافى : ج 4، ص 402، س 3.

78- أعيان الشيعة : ج 1، ص 350، بحارالانوار: ج 41، ص 150، ضمن ح 40.

79- أئمالی طوسی : ج 1، ص 55، بحارالانوار: ج 2، ص 48، ح 7.

80- ائمالی صدوق : ص 95، بحارالانوار: ج 68، ص 181، ح 35.

81- بحارالانوار: ج 5، ص 317، ح 16، به نقل از ثواب الاعمال .

82- أئمالی طوسی : ج 1، ص 372، بحارالانوار: ج 63، ص 152، ح 5.

83- أئمالی طوسی : ج 1، ص 372، بحارالانوار: ج 63، ص 155، ح 5.

84- عدة الداعي : ص 85، ص 1، بحارالانوار: ج 101، ص 73، ح 24.

85- مستدرک الوسائل : ج 16، ص 291، ح 19920.

- 86- بحارالانوار: ج 69، ص 68، س 2، ضمن ح 28.
- 87- محبۃ البیضاء: ج 5، ص 144، تنبیہ الخواطر: ص 195، س 16.
- 88- مستدرک الوسائل : ج 3، ص 210، ح 3386.
- 89- بحارالانوار: ج 1، ص 96، ح 40.
- 90- بحارالانوار: ج 70، ص 13.
- 91- نزہۃ الناظر و تنبیہ خاطر حلوانی : ص 70، ح 65.
- 92- عدۃ الدّاعی : ص 75، س 8، بحارالانوار: ج 1، ص 205، ح 33.
- 93- نزہۃ الناظر و تنبیہ خاطر حلوانی : ص 52، ح 26.
- 94- نزہۃ الناظر و تنبیہ خاطر حلوانی : ص 46، ح 12.
- 95- اختصاص شیخ مفید: ص 189، س 5.
- 96- وسائل الشیعة : ج 16 ص 76 ح 5.
- 97- وسائل الشیعة : ج 1، ص 334، ح 880.
- 98- وسائل الشیعة : ج 18، ص 316، ح 23750.
- 99- وسائل الشیعة : ج 16، ص 270، ح 21539.
- 100- تحف العقول : ص 120، بحارالانوار: ج 77، ص 271، ح 1.
- 101- بحارالانوار: ج 76، ص 155، ح 36، و ص 229، ح 10.
- 102- اصول کافی : ج 1، ص 27، بحارالانوار: ج 1، ص 161، ح 15.

- 103- تحف العقول : ص 152، بحارالانوار: ج 78، ص 54، ح 97.
- 104- خصال : ج 2، ص 170، بحارالانوار: ج 73، ص 142، ح 18.
- 105- شرح نهج البلاغه ابن عبده : ج 3، ص 165.
- 106- شرح نهج البلاغه فیض الاسلام : ص 1193.
- 107- شرح نهج البلاغه فیض الاسلام : ص 1235.
- 108- اصول کافی ، ج 2، ص 627، ح 2.
- 109- بحارالانوار: ج 75، ص 53، ح 10.
- 110- وسائل الشیعة : ج 15، ص 23، ح 19934.
- 111- شرح نهج البلاغه فیض الاسلام : ص 1183.
- 112- شرح نهج البلاغه ابن عبیده ، ج 1، ک 41.
- 113- شرح نهج البلاغه ابن عبده : ج 3، ص 324.

چهل حدیث گهربار فاطمه زهراء(س)

1 قَالَتْ فَاطِمَةُ الزَّهْرَاءُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا:

نَحْنُ وَسَيَلَّتْهُ فِي خَلْقِهِ، وَنَحْنُ خَاصَّتُهُ وَ مَحَلُّ قُدْسِهِ، وَنَحْنُ حُجَّتُهُ فِي غَيْبِهِ، وَنَحْنُ وَرَثَتُهُ
اٰنْبِيَائِهِ. (62)

ترجمه :

فرمود: ما اهل بیت پیامبر وسیله ارتباط خداوند با خلق او هستیم ، ما برگزیدگان پاک و مقدس
پروردگار می باشیم ، ما حجت و راهنما خواهیم بود؛ و ما وارثان پیامبران الهی هستیم .

2 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : وَهُوَ اِلَّا مَامُ الرَّبَّانِي ، وَالْهَيْكَلُ النُّورَانِي ، قُطْبُ الْاَقْطَابِ ، وَسَلَالَةُ الْاَطْيَابِ ،
النَّاطِقُ بِالصَّوَابِ ، نُقْطَةُ دَائِرَةِ الْاِمَامَةِ. (63)

ترجمه :

در تعریف امام علی علیه السلام فرمود : او پیشوائی الهی و ربّانی است ، تجسم نور و روشنائی
است ، مرکز توجه تمامی موجودات و عارفان است ، فرزند پاک از خانواده پاکان می باشد،
گوینده ای حَقّگو و هدایتگر است ، او مرکز و محور امامت و رهبریّت است .

3 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : اَبَوَا هَذِهِ الْاُمَّةَ مُحَمَّدٌ وَ عَلِيٌّ، يُقِيمَانِ اَعْوَدَهُمْ، وَيُنْقِذَانِ مِنَ الْعَذَابِ الدَّائِمِ
نَّ اِطَاعُوهُمَا، وَيُبِيحَانِهِمُ النَّعِيمَ الدَّائِمَ اِنْ وَاَقَفُوهُمَا. (64)

ترجمه :

فرمود: حضرت محمد صلی الله علیه و آله و علی علیه السلام ، والدین این امت هستند، چنانچه از
آن دو پیروی کنند آن ها را از انحرافات دنیوی و عذاب همیشگی آخرت نجات می دهند؛ و از
نعمت های متنوع و وافر بهشتی بهره مندشان می سازند.

4 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : مَنْ أَعْصَدَ إِلَى اللَّهِ خَالِصَ عِبَادَتِهِ، أَعْظَمَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ لَهُ أَفْضَلَ مَصْلَحَتِهِ. (65)

ترجمه :

فرمود: هر کس عبادات و کارهای خود را خالصانه برای خدا انجام دهد، خداوند بهترین مصلحت ها و برکات خود را برای او تقدیر می نماید.

5 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إِنَّ السَّعِيدَ كُلَّ السَّعِيدِ، حَقَّ السَّعِيدِ مَنْ أَحَبَّ عَلِيًّا فِي حَيَاتِهِ وَبَعْدَ مَوْتِهِ. (66)

ترجمه :

فرمود: همانا حقیقت و واقعیّت تمام سعادت ها و رستگاری ها در دوستی علیّ علیه السلام در زمان حیات و پس از رحلتش خواهد بود.

6 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إلهی وَ سَيِّدِي ، أَسْأَلُكَ بِالَّذِينَ اصْطَفَيْتَهُمْ، وَبُكَاءٍ وَلَدَيَّ فِي مُفَارِقَتِي أَعَنْ تَغْفِرَ لِعُصَاةِ شِيعَتِي ، وَشِيعَةِ ذُرِّيَّتِي. (67)

ترجمه :

فرمود: خداوندا، به حقّ اولیاء و مقربانی که آن ها را برگزیده ای ، و به گریه فرزندانم پس از مرگ و جدائی من با ایشان ، از تو می خواهم گناه خطاکاران شیعیان و پیروان ما را ببخشی .

7 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : شِيعَتُنَا مِنْ خِيَارِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَكُلُّ مُحِبِّينَا وَ مَوَالِي أَوْلِيَانَا وَ مُعَادِي أَعْدَائِنَا وَ الْمُسْلِمُ بِقَلْبِهِ وَ لِسَانِهِ لَنَا. (68)

ترجمه :

فرمود: شیعیان و پیروان ما، و همچنین دوستداران اولیاء ما و آنان که دشمن دشمنان ما باشند، نیز آن هائی که با قلب و زبان تسلیم ما هستند بهترین افراد بهشتیان خواهند بود.

8 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : وَاللَّهِ يَا بْنَ الْخَطَّابِ لَوْ لَا إِنِّي أَعْكُرُهُ أَوْ يُصِيبَ الْبَلَاءُ مَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ، لَعَلِمْتُ أَعْنِي سَاءَ قُصِمَ عَلَى اللَّهِ ثُمَّ أَعْجِدُهُ سَرِيعَ الْإِجَابَةِ. (69)

ترجمه :

حضرت به عمر بن خطاب فرمود:

سوگند به خداوند، اگر نمی ترسیدم که عذاب الهی بر بی گناهی، نازل گردد؛ متوجه می شدی که خدا را قسم می دادم و نفرین می کردم .

و می دیدی چگونه دعایم سریع مستجاب می گردید.

9 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : وَاللَّهِ لَا كَلَمْتُكَ أَبَدًا، وَاللَّهِ لَا دَعْوَنَ اللَّهُ عَلَيْكَ فِي كُلِّ صَلَاةٍ. (70)

ترجمه :

پس از ماجرای هجوم به خانه حضرت ، خطاب به ابوبکر کرد و فرمود: به خدا سوگند، دیگر با تو سخن نخواهم گفت ، سوگند به خدا، در هر نمازی تو را نفرین خواهم کرد.

10 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إِنِّي أَعْشَهُدُ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ، أَنَّكُمْ أَسْخَطْتُمَانِي ، وَمَا رَضِيتُمَانِي ، وَلَئِنْ لَقِيتُ النَّبِيَّ لَا شَكُوتُكُمْ إِلَيْهِ. (71)

ترجمه :

هنگامی که ابوبکر و عمر به ملاقات حضرت آمدند فرمود:

خدا و ملائکه را گواه می گیرم که شما مرا خشمناک کرده و آزرده اید، و مرا راضی نکردید، و چنانچه رسول خدا را ملاقات کنم شکایت شما دو نفر را خواهم کرد.

11 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : لَا تُصَلِّيْ عَلَيَّ أُمَّةٌ نَقَضَتْ عَهْدَ اللَّهِ وَ عَهْدَ أَبِي رَسُوْلِ اللَّهِ فِي أَمِيْرِ الْمُؤْمِنِيْنَ عَلِيٍّ ، وَ ظَلَمُوا لِي حَقِّيْ ، وَ أَخَذُوا إِرْثِي ، وَ خَرَقُوا صَحِيْفَتِي الَّتِي كَتَبَهَا لِي أَبِي بِمُلْكِي فَدَكْ (72).

ترجمه :

فرمود: افرادی که عهد خدا و پیامبر خدا را درباره امیرالمؤمنین علی علیه السلام شکستند، و در حق من ظلم کرده و ارثیه ام را گرفتند و نامه پدرم را نسبت به فدک پاره کردند، نباید بر جنازه من نماز بگذارند.

12 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إِيَّكُمْ عَنِّي ، فَلَا عُذْرَ بَعْدَ غَدِيرِكُمْ ، وَ الْأَمْرُ بَعْدَ تَقْصِيرِكُمْ ، هَلْ تَرَكَ أَبِي يَوْمَ غَدِيرِ خُمٍ لِاحَدٍ عُذْرًا. (73)

ترجمه :

خطاب به مهاجرین و انصار کرد و فرمود:

از من دور شوید و مرا به حال خود رها کنید، با آن همه بی تفاوتی و سهل انگاری هایتان، عذری برای شما باقی نمانده است.

آیا پدرم در روز غدیر خم برای کسی جای عذری باقی گذاشت؟

أَلَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : جَعَلَ اللَّهُ الْإِيْمَانَ تَطْهِيرًا لَكُمْ مِنَ الشَّرْكِ ، وَ الصَّلَاةَ تَنْزِيْهَا لَكُمْ مِنَ الْكِبْرِ ، وَ الزَّكَاةَ تَزْكِيَةً لِلنَّفْسِ ، وَ نِمَاءً فِي الرِّزْقِ ، وَ الصِّيَامَ تَثْبِيْتًا لِلْإِخْلَاصِ ، وَ الْحَجَّ تَشْيِيْدًا لِلدِّيْنِ (74)

ترجمه :

فرمود: خداوند سبحان ، ایمان و اعتقاد را برای طهارت از شرک و نجات از گمراهی ها و شقاوت ها قرار داد.

و نماز را برای خضوع و فروتنی و پاکی از هر نوع تکبر، مقرر نمود.

و زکات (و خمس) را برای تزکیه نفس و توسعه روزی تعیین نمود.

و روزه را برای استقامت و اخلاص در اراده ، لازم دانست .

و حج را برای استحکام اساس شریعت و بناء دین اسلام واجب نمود.

14 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : يَا أَبَا الْحَسَنِ، إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَهْدَ إِلَيَّ وَ حَدَّثَنِي أَنِّي أَوَّلُ أَهْلِهِ لِحُوقِاقِهِ وَلَا بُدَّ مِنْهُ، فَاصْبِرْ لَا مَرِئَ اللَّهِ تَعَالَى وَارْضَ بِقَضَائِهِ. (75)

ترجمه :

فرمود: ای ابا الحسن ! همسر من ، همانا رسول خدا با من عهد بست و اظهار نمود: من اوّل کسی هستم از اهل بیتش که به او ملحق می شوم و چاره ای از آن نیست ، پس تو صبر نما و به قضا و مقدرات الهی خوشنود باش .

15 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : مَنْ سَلَّمَ عَلَيْهِ أَوْ عَلَى ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ أَوْجَبَ اللَّهُ لَهُ الْجَنَّةَ، قُلْتُ لَهَا: فِي حَيَاتِهِ وَ حَيَاتِكَ؟

قَالَتْ: نَعَمْ وَ بَعْدَ مَوْتِنَا. (76)

ترجمه :

فرمود: هر که بر پدرم رسول خدا و بر من به مدت سه روز سلام کند خداوند بهشت را برای او واجب می گرداند، چه در زمان حیات و یا پس از مرگ ما باشد.

16 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : مَا صَنَعَ أَبُوالْحَسَنِ إِلَّا مَا كَانَ يَنْبَغِي لَهُ، وَلَقَدْ صَنَعُوا مَا اللَّهُ حَسِبُهُمْ وَطَالِبُهُمْ. (77)

ترجمه :

فرمود: آنچه را امام علی علیه السلام نسبت به دفن رسول خدا و جریان بیعت انجام داد، وظیفه الهی او بوده است ، و آنچه را دیگران انجام دادند خداوند آن ها را محاسبه و مجازات می نماید.

17 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ اَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ. (78)

ترجمه :

فرمود: بهترین چیز برای حفظ شخصیت زن آن است که مردی را نبیند و نیز مورد مشاهده مردان قرار نگیرد.

18 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : اءَوْصِيكَ يَا اَبَاالْحَسَنِ اَنْ لَا تَنْسَانِي ، وَ تَزُورَنِي بَعْدَ مَمَاتِي . (79)

ترجمه :

ضمن وصیتی به همسرش اظهار داشت : مرا پس از مرگ فراموش نکنی .

و به زیارت و دیدار من بر سر قبرم بیائی .

19 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : اِنِّي قَدِ اسْتَقْبَحْتُ مَا يُصْنَعُ بِالنِّسَاءِ، اِنَّهُ يُطْرَحُ عَلَى الْمَرْأَةِ الثَّوبَ فَيَصِفُّهَا لِمَنْ رَأَى ، فَلَا تَحْمِلْنِي عَلَى سَرِيرٍ ظَاهِرٍ، اُسْتُرْنِي ، سَتَرَكَ اللَّهُ مِنَ النَّارِ. (80)

ترجمه :

در آخرین روزهای عمر پر برکتش ضمن وصیتی به اسماء فرمود: من بسیار زشت و زننده می دانم که جنازه زنان را پس از مرگ با انداختن پارچه ای روی بدنش تشییع می کنند.

و افرادی اندام و حجم بدن او را مشاهده کرده و برای دیگران تعریف می نمایند.

مرا بر تخت و بلانکاری که اطرافش پوشیده نیست و مانع مشاهده دیگران نباشد قرار مده بلکه مرا با پوشش کامل تشییع کن ، خداوند تورا از آتش جهنم مستور و محفوظ نماید.

20 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إِنْ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَأَنْتِ أَعْرَاهُ، وَهُوَ يَشُمُّ الرِّيحَ. (81)

ترجمه :

مرد نابینائی وارد منزل شد و حضرت زهراء عليها السلام پنهان گشت ، وقتی رسول خدا صلی الله علیه و آله علت آن را جویا شد؟

در پاسخ پدر اظهار داشت : اگر آن نابینا مرا نمی بیند، من او را می بینم ، دیگر آن که مرد، حساس است و بوی زن را استشمام می کند.

21 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : أَصَبَحْتُ وَاللَّهِ! عَاتِقَةً لِدُنْيَاكُمْ، قَالِيَةً لِرِجَالِكُمْ. (82)

ترجمه :

بعد از جریان غصب فدک و احتجاج حضرت ، بعضی از زنان مهاجر و انصار به منزل حضرت آمدند و احوال وی را جویا شدند، حضرت در پاسخ فرمود: به خداوند سوگند، دنیا را آزاد کردم و هیچ علاقه ای به آن ندارم ، همچنین دشمن و مخالف مردان شما خواهم بود.

22 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إِنْ كُنْتَ تَعْمَلُ بِمَا أَمَرْنَاكَ وَتَنْتَهِي عَمَّا زَجَرْنَاكَ عَنْهُ، قَاءَنْتَ مِنْ شِيعَتِنَا، وَإِلَّا فَلَا. (83)

ترجمه :

فرمود: اگر آنچه را که ما اهل بیت دستور داده ایم عمل کنی و از آنچه نهی کرده ایم خودداری نمائی ، تو از شیعیان ما هستی وگرنه ، خیر.

23 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : حُبِّ إِيَّايَ مِنْ دُنْيَاكُمْ ثَلَاثٌ: تِلَاوَةُ كِتَابِ اللَّهِ، وَالنَّظَرُ فِي وَجْهِ رَسُولِ اللَّهِ، وَالْإِنْفَاقُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ.

ترجمه :

فرمود: سه چیز از دنیا برای من دوست داشتنی است : تلاوت قرآن ، نگاه به صورت رسول خدا، انفاق و کمک به نیازمندان در راه خدا.

24 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : أَوْصِيكَ أَوَّلًا أَنْ تَتَزَوَّجَ بَعْدِي يَا بَنَّةَ أُخْتِي أُمِّمَاءَةَ، فَإِنَّهَا تَكُونُ لَوُلْدِي مِثْلِي ، فَإِنَّ الرِّجَالَ لَا بَدَلَ لَهُمْ مِنَ النِّسَاءِ. (84)

ترجمه :

در آخرین لحظات عمرش به همسر خود چنین سفارش نمود:

پس از من با دختر خواهرم ام‌مائه ازدواج نما، چون که او نسبت به فرزندانم مانند خودم دلسوز و متدین است .

همانا مردان در هر حال ، نیازمند به زن می باشند.

25 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : أَلْزَمَ رِجْلَهَا، فَإِنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ أَقْدَامِهَا، وَ أَلْزَمَ رِجْلَهَا فَتَمَّ الْجَنَّةَ. (85)

ترجمه :

فرمود: همیشه در خدمت مادر و پای بند او باش ، چون بهشت زیر پای مادران است ؛ و نتیجه آن نعمت های بهشتی خواهد بود.

26 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : مَا يَصْنَعُ الصَّائِمُ بِصِيَامِهِ إِذَا لَمْ يَصُنْ لِسَانَهُ وَ سَمْعَهُ وَ بَصَرَهُ وَ جَوَارِحَهُ. (86)

ترجمه :

فرمود: روزه داری که زبان و گوش و چشم و دیگر اعضا و جوارح خود را کنترل ننماید هیچ سودی از روزه خود نمی برد.

27 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : أَلْبَشْرَى فِي وَجْهِ الْمُؤْمِنِ يُوجِبُ لِصَاحِبِهِ الْجَنَّةَ، وَبَشْرَى فِي وَجْهِ الْمُعَانِدِ يَتَقَى صَاحِبُهُ عَذَابَ النَّارِ. (87)

ترجمه :

فرمود: تبسم و شادمانی در برابر مؤمن موجب دخول در بهشت خواهد گشت ، و نتیجه تبسم در مقابل دشمنان و مخالفان سبب ایمنی از عذاب خواهد بود.

28 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : لَا يَلُومَنَّ امْرَأٌ إِلَّا نَفْسَهُ، يَبِيتُ وَفِي يَدِهِ رِيحُ غَمَرٍ. (88)

ترجمه :

فرمود: کسی که بعد از خوردن غذا، دست های خود را نشوید دست هایش آلوده باشد، چنانچه ناراحتی برایش بوجود آید کسی جز خودش را سرزنش نکند.

29 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : اصْعَدْ عَلَى السَّطْحِ، فَإِنْ رَأَيْتَ نِصْفَ عَيْنِ الشَّمْسِ قَدْ تَدَلَّى لِلْغُرُوبِ فَأَعْلِمْنِي حَتَّى أَدْعُو. (89)

ترجمه :

روز جمعه نزدیک غروب آفتاب به غلام خود می فرمود: بالای پشت بام برو، هر موقع نصف خورشید غروب کرد مرا خبر کن تا برای خود و دیگران دعا کنم .

30 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا وَلَا يُبَالِي. (90)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند متعال تمامی گناهان بندگان را می آمرزد و از کسی باکی نخواهد داشت .

31 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : أَلْجَارُ ثُمَّ الدَّارُ. (91)

ترجمه :

فرمود: اوّل باید در فکر مشکلات و آسایش همسایه و نزدیکان و سپس در فکر خویشتن بود.

32 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : الرَّجُلُ أَحَقُّ بِصَدْرِ دَابَّتِهِ، وَ صَدْرِ فَرَّاشِهِ، وَالصَّلَاةِ فِي مَنْزِلِهِ إِلَّا الْإِمَامَ يَجْتَمِعُ النَّاسُ عَلَيْهِ. (92)

ترجمه :

فرمود: هر شخصی نسبت به مرکب سواری ، و فرش منزل خود و برگزاری نماز در آن از دیگری در ائلولیت است مگر آن که دیگری امام جماعت باشد و بخواهد نماز جماعت را اقامه نماید، نباشد.

33 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : يَا أَبَتَهُ ، ذَكَرْتُ الْمَحْشَرَ وَوُقُوفَ النَّاسِ عُرَاءَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَاسْوَاءَ تَاهُ يَوْمَئِذٍ مِنْ اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ. (93)

ترجمه :

اظهار داشت : ای پدر، من به یاد روز قیامت افتادم که مردم چگونه در پیشگاه خداوند با حالت برهنه خواهند ایستاد و فریاد رسی ندارد، جز اعمال و علاقه نسبت به اهل بیت علیهم السلام .

34 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : إِذَا حُشِرْتُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، اءْشَفَعُ عَصَاةَ أُمِّهِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ. (94)

ترجمه :

فرمود: هنگامی که در روز قیامت برانگیخته و محشور شوم ، خطاکاران امت پیامبر صلی الله علیه و آله ، را شفاعت می نمایم .

35 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : فَأَكْثَرَ مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ ، وَالِدُعَاءِ ، فَإِنَّهَا سَاعَةً يَخْتَجُّ الْمَيِّتُ فِيهَا إِلَى أُنْسِ الْأَحْيَاءِ . (95)

ترجمه :

ضمن وصیتی به امام علی علیه السلام اظهار نمود: پس از آن که مرا دفن کردی ، برایم قرآن را بسیار تلاوت نما، و برایم دعا کن ، چون که میّت در چنان موقعیتی بیش از هر چیز نیازمند به انس با زندگان می باشد.

36 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : يَا أَبَا الْحَسَنِ ، إِنِّي لَا سَتَحِي مِنْ إلهِي أَوْ كَلَّفَ نَفْسَكَ مَا لَا تَقْدِرُ عَلَيْهِ . (96)

ترجمه :

خطاب به همسرش امیرالمؤمنین علی علیه السلام کرد: من از خدای خود شرم دارم که از تو چیزی را در خواست نمایم و تو توان تهیه آنرا نداشته باشی .

37 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : خَابَتْ أُمُّهُ قَتَلَتْ ابْنَ بَنَتِ نَبِيِّهَا . (97)

ترجمه :

فرمود: رستگار و سعادتمند نخواهند شد آن گروهی که فرزند پیامبر خود را به قتل رسانند.

38 قَالَتْ عَلَيْهَا السَّلَامُ : ... وَالنَّهْيَ عَنْ شُرْبِ الْخَمْرِ تَنْزِيهَا عَنِ الرَّجْسِ ، وَاجْتِنَابَ الْقَذْفِ حِجَابًا عَنِ اللَّعْنَةِ ، وَتَرْكَ السَّرْقَةِ إِيْجَابًا لِلْعَفَّةِ . (98)

ترجمه :

فرمود: خداوند متعال منع و نهی از شرابخواری را جهت پاکی جامعه از زشتی ها و جنایت ها؛ و دوری از تهمت ها و نسبت های ناروا را مانع از غضب و نفرین قرار داد؛ و دزدی نکردن ، موجب پاکی جامعه و پاکدامنی افراد می گردد.

لِلَّهِ [الشُّرْكُ] إِخْلَاصًا لَهُ بِالرُّبُوبِيَّةِ، فَاتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ، وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ، وَاعْبُدُوا اللَّهَ فِي مَا أَمَرَكُمْ بِهِ، وَنَهَاكُمْ عَنْهُ، فَإِنَّهُ، إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ. (99)

ترجمه :

و خداوند سبحان شرک را (در امور مختلف) حرام گرداند تا آن که همگان تن به ربوبیت او در دهند و به سعادت نائل آیند؛ پس آن طوری که شایسته است باید تقوای الهی داشته باشید و کاری کنید تا با اعتقاد به دین اسلام از دنیا بروید.

بنابر این باید اطاعت و پیروی کنید از خداوند متعال در آنچه شما را به آن دستور داده یا از آن نهی کرده است ، زیرا که تنها علماء و دانشمندان (اهل معرفت) از خدای سبحان خوف و وحشت خواهند داشت .

ءَمَّاوَاللَّهِ، لَوْ تَرَكَوْا الْحَقَّ عَلَىٰ أَهْلِهِ وَاتَّبَعُوا عِتْرَةَ نَبِيِّهِ، لَمَا اخْتَلَفَ فِي اللَّهِ أَتْنَانِ، وَلَوْ رِثَهَا سَلَفٌ عَنْ سَلَفٍ، وَخَلَفَ بَعْدَ خَلْفٍ حَتَّى يَقُومَ قَائِمُنَا، التَّاسِعُ مِنْ وَلَدِ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. (100)

ترجمه :

فرمود: به خدا سوگند، اگر حق یعنی خلافت و امامت را به اهلش سپرده بودند؛ و از عترت و اهل بیت پیامبر صلوات الله عليهم پیروی و متابعت کرده بودند حتی دو نفر هم با یکدیگر درباره خدا و دین اختلاف نمی کردند.

و مقام خلافت و امامت توسط افراد شایسته یکی پس از دیگری منتقل می گردید و در نهایت تحویل قائم آل محمد عجل الله فرجه الشریف ، و صلوات الله علیهم اجمعین می گردید که او نهمین فرزند از حسین علیه السلام می باشد

62-شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید: ج 16، ص 211.

63-ریاحین الشریعة : ج 1، ص 93.

64-تفسیر الامام العسکری علیه السلام : ص 330، ح 191، بحارالانوار: ج 23، ص 259، ح 8.

65-تنبيه الخواطر معروف به مجموعه ورام : ص 108 و 437، بحار: ج 67، ص 249، ح 25.

66-شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید: ج 2، ص 449 مجمع الزوائد: ج 9، ص 132.

67-کوکب الدرر: ج 1، ص 254.

68-بحارالانوار: ج 68، ص 155، س 20، ضمن ح 11.

69-اصول کافی : ج 1، ص 460، بیت الا حزان : ص 104، بحارالانوار: ج 28، ص 250، ح 30.

70-صحیح مسلم : ج 2، ص 72، صحیح بخاری : ج 6، ص 176.

71-بحارالانوار: ج 28، ص 303، صحیح مسلم : ج 2، ص 72، بخاری : ج 5، ص 5.

72-بیت الا حزان : ص 113، کشف الغمة : ج 2، ص 494.

73-خصال : ج 1، ص 173، احتجاج : ج 1، ص 146.

- 74-ریاحین الشریعة : ج 1، ص 312، فاطمة الزهراء علیها السلام : ص 360، قطعه ای از خطبه طولانی و معروف آن مظلومه در جمع مهاجرین و انصار.
- 75-بحارالانوار: ج 43، ص 200، ح 30.
- 76-بحارالانوار: ج 43، ص 185، ح 17.
- 77-الامامة والسیاسة : ص 30، بحارالانوار: ج 28، ص 355، ح 69.
- 78-بحارالانوار: ج 43، ص 54، ح 48.
- 79-زهرة الرياض کوکب الدرّی : ج 1، ص 253.
- 80-تهذیب الاحکام : ج 1، ص 429، کشف الغمّة : ج 2، ص 67، بحار: ج 43، ص 189، ح 19.
- 81-بحارالانوار: ج 43، ص 91، ح 16، إحقاق الحقّ: ج 10، ص 258.
- 82-دلائل الامامة : ص 128، ح 38، معانی الاخبار: ص 355، ح 2.
- 83-تفسیر الامام العسکری علیه السلام : ص 320، ح 191.
- 84-بحارالانوار: ج 43، ص 192، ح 20، اعیان الشیعة : ج 1، ص 321.
- 85-کنز العمال : ج 16، ص 462، ح 45443.
- 86-مستدرک الوسائل : ج 7، ص 336، ح 2، بحارالانوار: ج 93، ص 294، ح 25.
- 87-تفسیر الامام العسکری علیه السلام : ص 354، ح 243، مستدرک الوسائل : ج 12، ص 262، بحارالانوار: ج 72، ص 401، ح 43.
- 88-کنز العمال : ج 15، ص 242، ح 40759.

- 89-دلائل الامامة: ص 71، س 16، معانی الاخبار: ص 399، ضمن ح 9.
- 90-تفسير التبيان: ج 9، ص 37، س 16.
- 91-علل الشرايع: ج 1، ص 183، بحارالانوار: ج 43، ص 82، ح 4.
- 92-مجمع الزوائد: ج 8، ص 108، مسند فاطمه: ص 33 و 52.
- 93-كشف الغمّة: ج 2، ص 57، بحارالانوار: ج 8، ص 53، ح 62.
- 94-إحقاق الحق: ج 19، ص 129.
- 95-بحارالانوار: ج 79، ص 27، ضمن ح 13.
- 96-امالي شيخ طوسي: ج 2، ص 228.
- 97-مدينة المعاجز: ج 3، ص 430.
- 98-رياحين الشريعة: ج 1، ص 312، فاطمة الزهراء عليها السلام: ص 360، قطعه ای از خطبه طولانی و معروف آن مظلومه .
- 99-همان مدرک قبل .
- 100-الامامة والتبصرة: ص 1، بحارالانوار: ج 36، ص 352، ح 224

چهل حدیث گهربار امام حسن مجتبی (ع)

قالَ اَلا مامُ الْحَسَنُ الْمُجْتَبَى عَلَيْهِ الصَّلَاةُ السَّلَامُ :

1 - مَنْ عَبْدَ اللَّهِ، عَبْدَ اللَّهِ لَهُ كُلُّ شَيْءٍ. (63)

ترجمه :

فرمود: هر کسی که خداوند را عبادت و اطاعت کند، خدای متعال همه چیزها را مطیع او گرداند.

2 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَنَحْنُ رِيحَانَتَا رَسُولِ اللَّهِ، وَسَيِّدَا شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ، فَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ يَتَقَدَّمُ، أَوْ يُقَدِّمُ عَلَيْنَا أَحَدًا. (64)

ترجمه :

ه دنباله وصیتش در حضور جمعی از اصحاب فرمود: و ما دو نفر - یعنی حضرت و برادرش امام حسین علیهما السلام - ریحانه رسول الله صلی الله علیه و آله و دو سرور جوانان اهل بهشت هستیم ، پس خدا لعنت کند کسی را که بر ما پیشقدم شود یا دیگری را بر ما مقدم دارد.

3 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَإِنَّ حَبَّنَا لَيُسَاقِطُ الدُّنُوبَ مِنْ بَنِي آدَمَ ، كَمَا يُسَاقِطُ الرِّيحُ الْوَرَقَ مِنَ الشَّجَرِ. (65)

ترجمه :

فرمود: همانا محبت و دوستی با ما (اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله) سبب ریزش گناهان - از نامه اعمال - می شود، همان طوری که وزش باد، برگ درختان را می ریزد.

4 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَقَدْ فَارَقَكُمْ رَجُلٌ بِالْأَمْسِ لَمْ يَسْبِقْهُ الْإِثْمُ وَلَا يُدْرِكُهُ الْإِثْمُ الْآخِرُونَ. (66)

ترجمه :

پس از شهادت پدرش امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، در جمع اصحاب فرمود:

شخصی از میان شماها رفت که در گذشته مانند او نیامده است ، و کسی در آینده نمی تواند هم تراز او قرار گیرد.

5 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ كَانَتْ لَهُ دَعْوَةٌ مُجَابَةً، إِمَّا مَعَجَلَةً وَإِمَّا مُؤَجَّلَةً. (67)

ترجمه :

فرمود: کسی که قرآن را - با دقت - قرائت نماید، در پایان آن - اگر مصلحت باشد - دعایش سریع مستجاب خواهد شد - و اگر مصلحت نباشد - در آینده مستجاب می گردد.

6 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ فِيهِ مَصَابِيحُ النُّورِ وَشِفَاءُ الصُّدُورِ. (68)

ترجمه :

فرمود: همانا در این قرآن چراغ های هدایت به سوی نور و سعادت موجود است و این قرآن شفای دل ها و سینه ها است .

7 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ صَلَّى ، فَجَلَسَ فِي مُصَلَّاهٍ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ كَانَ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ. (69)

ترجمه :

فرمود: هر که نماز - صبح - را به خواند و در جایگاه خود بنشیند تا خورشید طلوع کند، برایش پوششی از آتش خواهد بود.

8 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ نَزَلَ اللَّهُ جَعَلَ شَهْرَ رَمَضَانَ مِضْمَارًا لِخَلْقِهِ، فَيَسْتَبِقُونَ فِيهِ بِطَاعَتِهِ إِلَى مَرْضَاتِهِ، فَسَبَقَ قَوْمٌ فَقَارُوا، وَقَصَرَ آخَرُونَ فَخَابُوا. (70)

ترجمه :

فرمود: خداوند متعال ماه رمضان را برای بندگان خود میدان مسابقه قرار داد.

پس عده ای در آن ماه با اطاعت و عبادت به سعادت و خوشنودی الهی از یکدیگر سبقت خواهند گرفت و گروهی از روی بی توجهی و سهل انگاری خسارت و ضرر می نمایند.

9 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَدَامَ الْأَخْتِلَافَ إِلَى الْمَسْجِدِ أَصَابَ إِحْدَى ثَمَانِ آيَةٍ مُحْكَمَةٍ، أَوْ خَا مُسْتَفَادًا، وَعِلْمًا مُسْتَطَرَفًا، وَرَحْمَةً مُنْتَظَرَةً، وَكَلِمَةً تَذُلُّهُ عَلَى الْهُدَى، أَوْ تَرُدُّهُ عَنِ الرَّدَى، وَتَرْكُ الذُّنُوبِ حَيَاءٌ أَوْ خَشْيَةٌ. (71)

ترجمه :

ت - خود را در مسجد قرار دهد یکی از هشت فایده شاملش می گردد: برهان و نشانه ای - برای معرفت -، دوست و برادری سودمند، دانش و اطلاعاتی جامع، رحمت و محبت عمومی، سخن و مطلبی که او را هدایت گر باشد، - توفیق اجباری - در ترک گناه به جهت شرم از مردم و یا به جهت ترس از عقاب .

10 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَكْثَرَ مُجَالِسَةَ الْعُلَمَاءِ أَطْلَقَ عِقَالَ لِسَانِهِ، وَفَتَقَ مَرَاتِقَ ذَهْنِهِ، وَسَرَّ مَا وَجَدَ مِنَ الزِّيَادَةِ فِي نَفْسِهِ، وَكَانَتْ لَهُ وَلَايَةٌ لِمَا يَعْلَمُ، وَإِفَادَةٌ لِمَا تَعْلَمُ. (72)

ترجمه :

فرمود: هر که با علماء بسیار مجالست نماید، سخنش و بیانش در بیان حقایق آزاد و روشن خواهد شد، و ذهن و اندیشه اش باز و توسعه می یابد و بر معلوماتش افزوده می گردد و به سادگی می تواند دیگران را هدایت نماید.

11 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: تَعَلَّمُوا الْعِلْمَ، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِيعُوا حِفْظَهُ فَارْكُتُوهُ وَضَعُوهُ فِي بُيُوتِكُمْ. (73)

ترجمه :

فرمود: علم و دانش را - از هر طریقی - فرا گیرید، و چنانچه نتوانستید آنرا در حافظه خود نگه دارید، ثبت کنید و بنویسید و در منازل خود - در جای مطمئن - قرار دهید.

12 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَرَفَ اللَّهَ عَرَفَ حَبَّةً، وَمَنْ عَرَفَ الدُّنْيَا زَهْدًا فِيهَا. (74)

ترجمه :

فرمود: هر کس خدا را بشناسد، (در عمل و گفتار) او را دوست دارد و کسی که دنیا را بشناسد آن را رها خواهد کرد.

13 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: هَلَكَ الْمَرْءُ فِي ثَلَاثٍ: الْكِبَرُ، وَالْحِرْصُ، وَالْحَسَدُ؛ فَالْكِبَرُ هَلَكَ الدِّينَ، وَبِهِ لُعِنَ إِبْلِيسُ. وَالْحِرْصُ عَدُوُّ النَّفْسِ، وَبِهِ خَرَجَ آدَمُ مِنَ الْجَنَّةِ. وَالْحَسَدُ رَائِدُ السُّوءِ، وَمِنْهُ قَتَلَ قَابِيلُ هَابِيلَ. (75)

ترجمه :

هلاکت و نابودی دین و ایمان هر شخص در سه چیز است : تکبر، حرص ، حسد.

تکبر سبب نابودی دین و ایمان شخص می باشد و به وسیله تکبر شیطان - با آن همه عبادت ملعون گردید.

حرص و طمع دشمن شخصیت انسان است ، همان طوری که حضرت آدم علیه السلام به وسیله آن از بهشت خارج شد.

حسد سبب همه خلاف ها و زشتی ها است و به همان جهت قابیل برادر خود هابیل را به قتل رساند.

14 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ اَرْبَعُ اَصَابِعَ ، مَا رَأَيْتَ بَعَيْنِكَ فَهُوَ الْحَقُّ وَقَدْ تَسْمَعُ بِأُذُنَيْكَ بَاطِلًا كَثِيرًا. (76)

ترجمه :

فرمود: بین حق و باطل چهار انگشت فاصله است ، آنچه که را با چشم خود بینی حق است ؛ و آنچه را شنیدی یا آن که برایت نقل کنند چه بسا باطل باشد.

15 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْعَارُ اَهْوَنُ مِنَ النَّارِ. (77)

ترجمه :

فرمود: سرزنش و ننگ شمردن مردم انسان را، آسان تر است از معصیت و گناهی که موجب آتش جهنم شود.

16 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِذَا لَقِيَ اَخَاكَ اَوْ اَخَاهُ فَلْيَقْبَلْ مَوْضِعَ النُّورِ مِنْ جِبْهَتِهِ. (78)

ترجمه :

فرمود: وقتی انسان برادر مؤمن - و دوست - خود را ملاقات نمود، باید پیشانی و سجده گاه او را ببوسد.

17 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّ اللَّهَ لَمْ يَخْلُقْكُمْ عَبَثًا، وَلَيْسَ بِتَارِكِكُمْ سُدًى ، كَتَبَ آجَالَكُمْ، وَقَسَمَ بَيْنَكُمْ مَعَائِشَكُمْ، لِيَعْرِفَ كُلُّ ذِي لُبٍّ مَنَزِلَتَهُ، وَاَنْ مَاقَدَرَ لَهُ اَصَابُهُ، وَمَا صُرِفَ عَنْهُ فَلَنْ يُصِيبَهُ. (79)

ترجمه :

فرمود: خداوند شما انسان ها را بیهوده و بدون غرض نیافریده و شما را آزاد، رها نکرده است .

لحظات آخر عمر هر یک معین و ثبت می باشد، نیازمندی ها و روزی هر کس سهمیه بندی و تقسیم شده است تا آن که موقعیت و منزلت شعور و درک اشخاص شناخته گردد.

18 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَبَسَ ثَوْبَ الشُّهْرَةِ، كَسَاهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوْبًا مِنَ النَّارِ. (80)

ترجمه :

فرمود: هر کس لباس شهرت - و انگشت نما، از جهت رنگ ، دوخت ، مد و ... - بپوشد، روز قیامت خداوند، او را لباس آتشین خواهد پوشاند.

19 - سُئِلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَنِ الْبُخْلِ؟ فَقَالَ: هُوَ أَنْ يَرَى الرَّجُلُ مَا أَءَنْفَقَهُ تَلْفًا، وَمَا مَسَكَهُ شَرَفًا. (81)

ترجمه :

از حضرت پیرامون بخل سؤال شد؟ در جواب فرمود:

معنای آن چنین است که انسان آنچه را به دیگری کمک و انفاق کند فکر نماید که از دست داده و تلف شده است و آنچه را ذخیره کرده و نگه داشته است خیال کند برایش باقی می ماند و موجب شخصیت و شرافت او خواهد بود.

20 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَرَكُّ الزَّانَا، وَكَنَسُ الْفَنَاءِ، وَغَسْلُ الْأَنْاءِ مَجْلَبَةٌ لِلْغِنَاءِ. (82)

ترجمه :

فرمود: انجام ندادن زنا، جاروب و نظافت کردن راهرو و درب منزل ، و شستن ظروف سبب رفاه و بی نیازی می گردد.

21 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: السِّيَاسَةُ أَنْ تَرعى حُقُوقَ اللَّهِ، وَحُقُوقَ الْإِحْيَاءِ، وَحُقُوقَ الْأَمْوَاتِ. (83)

ترجمه :

فرمود: - مفهوم و معنای - سیاست آن است که حقوق خداوند و حقوق موجودات زنده و حقوق مردگان را رعایت کنی .

22 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا تَشَاوَرَ قَوْمٌ إِلَّا هَدُوا إِلَى رُشْدِهِمْ. (84)

ترجمه :

فرمود: هیچ گروهی در کارهای - اجتماعی ، سیاسی ، اقتصادی ، فرهنگی و ... - با یکدیگر مشورت نکرده اند مگر آن که به رشد فکری و عملی و... رسیده اند.

23 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْخَيْرُ الَّذِي لَا شَرَفَ فِيهِ: اءِلْشُكْرُ مَعَ النِّعْمَةِ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّازِلَةِ. (85)

ترجمه :

فرمود: آن خوبی که شرّ و آفتی در آن نباشد شکر در مقابل نعمت ها و صبر و شکیبائی در برابر سختی ها است .

24 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بَنَ آدَمَ، لَمْ تَزَلْ فِي هَدَمٍ عُمْرِكَ مُنْذُ سَقَطْتَ مِنْ بَطْنِ أُمِّكَ، فَخُذْ مِمَّا فِي يَدَيْكَ لِمَا بَيْنَ يَدَيْكَ. (86)

ترجمه :

فرمود: ای فرزند آدم از موقعی که به دنیا آمده ای در حال گذراندن عمرت هستی ، پس از آنچه داری برای آینده ات (قبر و قیامت) ذخیره نما.

25 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ مَنْ خَوْفَكَ حَتَّى تَبْلُغَ الْاَمْنَ، خَيْرٌ مِمَّنْ يُؤْمِنُكَ حَتَّى تَلْتَقِيَ الْخَوْفَ. (87)

ترجمه :

فرمود: همانا کسی تو را - در برابر عیب ها و کم بودها - هشدار دهد تا آگاه و بیدار شوی ، بهتر است از آن کسی که فقط تو را تعریف و تمجید کند تا بر عیب هایت افزوده گردد.

26 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْقَرِيبُ مَنْ قَرَّبَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ بَعْدَ نَسْبِهِ، وَالْبَعِيدُ مَنْ بَاعَدَتْهُ الْمَوَدَّةُ وَإِنْ قَرُبُ نَسْبِهِ. (88)

ترجمه :

فرمود: بهترین دوست نزدیک به انسان آن کسی است که در تمام حالات دلسوز و با محبت باشد گرچه خویشاوندی نزدیک نداشته باشد.

و بیگانه ترین افراد کسی است که از محبت و دلسوزی بعید باشد گرچه از نزدیک ترین خویشاوندان باشد.

27 - وَسُئِلَ عَنِ الْمَرْوَةِ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : شُحُّ الرَّجُلِ عَلَى دِينِهِ، وَإِ صَلَاحُهُ مَالَهُ، وَقِيَامُهُ بِالْحَقُّوقِ.

ترجمه :

از حضرت سلام الله عليه پیرامون مروت و جوانمردی سؤال شد، فرمود:

جوانمرد کسی است که در نگهداری دین و عمل به آن تلاش نماید، در اصلاح اموال و ثروت خود همت گمارد، و در رعایت حقوق طبقات مختلف پا بر جا باشد.

28 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَجِبْتُ لِمَنْ يُفَكِّرُ فِي مَاءِ كَوْلِهِ كَيْفَ لَا يُفَكِّرُ فِي مَعْقُولِهِ، فَيَجْنِبُ بَطْنَهُ مَا يُؤْذِيهِ، وَيُودِّعُ صَدْرَهُ مَا يُرْدِيهِ. (90)

ترجمه :

فرمود: تعجب می کنم از کسی که در فکر خوراک و تغذیه جسم و بدن هست ولی درباره تغذیه معنوی روحی خود نمی اندیشد، پس از غذاهای فاسد شده و خراب دوری می کند.
و عقل و قلب و روح خود را کاری ندارد - هر چه و هر مطلب و برنامه ای به هر شکل و نوعی باشد استفاده می کند - .

29 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : غَسْلُ الْيَدَيْنِ قَبْلَ الطَّعَامِ يُنْفِي الْفَقْرَ، وَبَعْدَهُ يُنْفِي الْهَمَّ. (91)

ترجمه :

فرمود: شستن دست ها قبل از طعام فقر و تنگدستی را می زداید و بعد از آن ناراحتی ها و آفات را از بین می برد.

30 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ. (92)

ترجمه :

فرمود: کسی که عادت سؤال و حالت پرس و جو دارد مثل آن است که نصف علم ها را فرا گرفته باشد.

31 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْحِلْمَ زِينَةٌ، وَالْوَفَاءَ مُرُوءَةٌ، وَالْعَجَلَةَ سَفَهَةٌ. (93)

ترجمه :

فرمود: صبر و شکیبائی زینت شخص ، وفای به عهد علامت جوانمردی ، و عجله و شتابزدگی (در کارها بدون اندیشه) دلیل بی خردی می باشد.

32 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ اسْتَخَفَّ بِأَخَوَانِهِ فَسَدَتْ مَرْوَتُهُ. (94)

ترجمه :

فرمود: کسی که دوستان و برادرانش را سبک شمارد و نسبت به آن ها بی اعتناء باشد، مروّت و جوانمردیش فاسد گشته است .

33 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّمَا يُجْزَى الْعِبَادُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَلَى قَدْرِ عُقُولِهِمْ. (95)

ترجمه :

فرمود: همانا در روز قیامت بندگان به مقدار عقل و درک و شعورشان مجازات می شوند.

34 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ النَّاسَ عَبِيدُ أَمْالٍ، وَالَّذِينَ لَعِبُ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ، يُحِيطُونَ مَادَرَتَ بِهِ مَعَايِشُهُمْ، فَإِذَا مُحْصُوا لِلْإِتِّلَاءِ قَلَّ الدَّيَّانُونَ. (96)

ترجمه :

فرمود: همانا مردم اسیر و بنده دنیا و اموال آن هستند، و دین را وسیله رسیدن به اهداف خود قرار داده اند و به هر نوعی که زندگی آن ها تاءمین شود حرکت می کنند. بنابر این هنگامی که در بوته آزمایش در آیند، دین داران اندک خواهند شد.

35 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَلْمِزَاحُ يَأْكُلُ الْهَيْبَةَ، وَقَدْ أَكْثَرَ مِنَ الْهَيْبَةِ الصَّامِتُ (97)

ترجمه :

فرمود: مزاح و شوخی - های زیاد و بیجا - شخصیت و وقار انسان را از بین می برد، و چه بسا افراد ساکت دارای شخصیت و وقار عظیمی می باشند.

36 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَللُّوْمُ اَنْ لَا تَشْكُرَ النِّعْمَةَ. (98)

ترجمه :

فرمود: از علائم پستی شخص ، شکر نکردن از ولی نعمت است .

37 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَقَضَاءُ حَاجَةٍ اَخٍ لِي فِي اللّهِ اَحَبُّ مِنْ اِغْتِكَافٍ شَهْرٍ. (99)

ترجمه :

فرمود: هر آینه برآوردن حاجت و رفع مشکل برادر من ، از یک ماه اعتکاف ، در مسجد - و عبادت مستحبی نزد من - بهتر و محبوب تر است .

38 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّ الدُّنْيَا فِي حَالِهَا حِسَابٌ، وَفِي حَرَامِهَا عِقَابٌ، وَفِي الشُّبُهَاتِ عِتَابٌ، فَانْزِلِ الدُّنْيَا بِمَنْزِلَةِ الْمَيْتَةِ، خُذْ مِنْهَا مَا يَكْفِيكَ. (100)

ترجمه :

فرمود: چیزهای دنیا اگر حلال باشد حساب و بررسی می شود و اگر از حرام به دست آید عذاب و عقاب دارد و اگر حلال و حرام آن معلوم نباشد سختی و ناراحتی خواهد داشت .

پس باید دنیا (و موجوداتش) را همچون میتة و مرداری بشناسی که به مقدار نیاز و اضطرار از آن استفاده کنی .

39 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاَعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ اَبَدًا، وَاَعْمَلْ لِآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا. (101)

ترجمه :

فرمود: در دنیا چنان برنامه ریزی کن - از نظر اقتصاد و صرفه جوئی و... - مثل آن که می خواهی همیشه دوام داشته باشی ، و نسبت به آخرت به نوعی حرکت و کار کن مثل این که فردا خواهی مُرد.

40 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اءَكَيْسُ الْكَيْسِ التَّقِيُّ ، وَاَءَحْمَقُ الْهَمَقِ الْفُجُورُ ، الْكَرِيمُ هُوَ التَّبَرُّعُ قَبْلَ السُّؤَالِ. (102)

ترجمه :

فرمود: زیرک ترین و هوشیارترین افراد، شخص باتقوا و پرهیزکار می باشد؛ اءحمق و نادان ترین افراد، کسی است که تبه کار و اهل معصیت باشد؛ گرامی ترین و باشخصیت ترین افراد، آن کسی است که به نیازمندان پیش از اظهار نیازشان ، کمک نماید.

63- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 427، بحار: ج 68، ص 184، ضمن ح 44.

64- كلمه الا مامُ الحَسَن عليه السلام : 7، ص 211.

65- كلمه الا مامُ الحَسَن عليه السلام : 7، ص 25، بحارالانوار: ج 44، ص 23، ح 7.

66- إحقاق الحق: ج 11، ص 183، س 2 و ص 185.

67- دعوات الرأوندى : ص 24، ح 13، بحارالانوار: ج 89، ص 204، ح 21.

68- بحالانوار: ج 75، ص 111، ضمن ح 6.

69- وافى : ج 4، ص 1553، ح 2، تهذيب الاحكام : ج 2، ص 321، ح 166.2

70- تحف العقول : ص 234، س 14، من لا يحضره الفقيه : ج 1، ص 511، ح 1479.

- 71- تحف العقول : ص 235، س 7، مستدرک : ج 3، ص 359، ح 3778.
- 72- إحقاق الحقّ : ج 11، ص 238، س 2.
- 73- إحقاق الحقّ : ج 11، ص 235، س 7.
- 74- کلمة الامام الحسن عليه السلام : ص 140.
- 75- اعيان الشيعة : ج 1، ص 577، بحارالانوار: ج 75، ص 111، ح 6.
- 76- تحف العقول : ص 229، س 5، بحارالانوار: ج 10، ص 130، ح 1.
- 77- کلمة الامام حسن عليه السلام : ص 138، تحف العقول : ص 234، س 6، بحارالانوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 78- تحف العقول : ص 236، س 13، بحارالانوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 79- تحف العقول : ص 232، س 2، بحارالانوار: ج 75، ص 110، ح 5.
- 80- مستدرک الوسائل : ج 3، ص 245، ح 4.
- 81- اعيان الشيعة : ج 1، ص 577، بحارالانوار: ج 75، ص 113، ح 7.
- 82- کلمة الامام حسن عليه السلام : ص 212، بحارالانوار: ج 73، ص 318، ح 6.
- 83- همان مدرک : ص 57.
- 84- تحف العقول : ص 233، اعيان الشيعة : ج 1، ص 577، بحارالانوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 85- تحف العقول : ص 234، س 7، بحارالانوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 86- کلمة الامام الحسن عليه السلام : ص 35، بحارالانوار: ج 75، ص 111، ح 6.

- 87- إحقاق الحقّ: ج 11، ص 242، س 2.
- 88- تحف العقول : ص 234، س 3، بحارالانوار: ج 75، ص 106، ح 4.
- 89- تحف العقول : ص 235، س 14، بحارالانوار: ج 73، ص 312، ح 3.
- 90- كلمه الامام الحسن عليه السلام ، ص 39، بحارالانوار: ج 1، ص 218، ح 43.
- 91- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 46.
- 92- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 129.
- 93- كل الامام الحسن عليه السلام : ص 198.
- 94- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 209.
- 95- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 209.
- 96- إحقاق الحقّ: ج 11، ص 234، س 8.
- 97- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 139، بحارالانوار: ج 75، ص 113، ح 7.
- 98- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 139، بحارالانوار: ج 75، ص 105، ح 4.
- 99- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 139.
- 100- كلمه الامام الحسن عليه السلام : ص 36، بحارالانوار: ج 44، ص 138، ح 6.
- 101- كلمه الامام الحسن عليه السلام ص 37، بحارالانوار: ج 44، ص 138، ح 6.
- 102- إحقاق الحقّ: ج 11، ص 20 س 1، بحارالانوار: ج 44، ص 30.

چهل حدیث گهربار امام حسین (ع)

قال الأمام أبو عبد الله الحسين ، صلوات الله وسلامه عليه:

1 - إِنْ قَوْمًا عَبْدُوا اللَّهَ رَغْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ التُّجَّارِ، وَإِنْ قَوْمًا عَبْدُوا اللَّهَ رَهْبَةً فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْعَبِيدِ، وَإِنْ قَوْمًا عَبْدُوا اللَّهَ شُكْرًا فَتِلْكَ عِبَادَةُ الْأَنْحَارِ، وَهِيَ أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ. (65)

ترجمه :

فرمود: همانا، عده ای خداوند متعال را به جهت طمع و آرزوی بهشت عبادت می کنند که آن یک معامله و تجارت خواهد بود.

و عده ای دیگر از روی ترس خداوند را عبادت و ستایش می کنند که همانند عبادت و اطاعت نوکر از ارباب باشد.

و طائفه ای هم به عنوان شکر و سپاس از روی معرفت ، خداوند متعال را عبادت و ستایش می نمایند؛ و این نوع ، عبادت آزادگان است که بهترین عبادات می باشد.

2 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ أَجْوَدَ النَّاسِ مَنْ أَعْطِيَ مَنْ لَا يَرْجُوهُ، وَإِنَّ أَعْفَى النَّاسِ مَنْ عَفَى عَنْ قُدْرَةٍ، وَإِنَّ أَوْصَلَ النَّاسِ مَنْ وَصَلَ مَنْ قَطَعَهُ. (66)

ترجمه :

فرمود: همانا سخاوتمندترین مردم آن کسی است که کمک نماید به کسی که امیدی به وی نداشته است .

و بخشنده ترین افراد آن شخصی است که - نسبت به ظلم دیگری با آن که توان انتقام دارد - گذشت نماید.

صله رحم کننده ترین مردم و دید و بازدید کننده نسبت به خویشان ، آن کسی ست که صله رحم نماید با کسی که با او قطع رابطه کرده است .

3 - قیل: مَا الْفَضْلُ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مُلْكُ اللِّسَانِ، وَ بَذْلُ الْأَحْسَانِ، قیل: فَمَا النَّقْصُ؟ قَالَ: التَّكْلُفُ لِمَا لَا يُعْنِيكَ. (67)

ترجمه :

از حضرت سؤال شد کرامت و فضیلت در چیست ؟ در پاسخ فرمود: کنترل و در اختیار داشتن زبان و سخاوت داشتن ، سؤال شد نقص انسان در چیست ؟ فرمود: خود را و داشتن بر آنچه که مفید و سودمند نباشد.

4 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: النَّاسُ عِبِيدُ الدُّنْيَا، وَالَّذِينَ لَعِبُ عَلَى أَلْسِنَتِهِمْ، يَحُوطُونَهُ مَا دَارَتْ بِهِ مَعَائِشُهُمْ، فَإِذَا مُحِصُوا بِالْبَلَاءِ قَلَّ الدَّيَّانُونَ. (68)

ترجمه :

فرمود: افراد جامعه بنده و تابع دنیا هستند و مذهب ، بازیچه زبانشان گردیده است و برای امرار معاش خود، دین را محور قرار داده اند - و سنگ اسلام را به سینه می زنند - .

پس اگر بلائی همانند خطر - مقام و ریاست ، جان ، مال ، فرزند و موقعیت ، ... - انسان را تهدید کند، خواهی دید که دین داران واقعی کمیاب خواهند شد.

5 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ الْمُؤْمِنَ لَا يُسِيءُ وَلَا يَعْتَذِرُ، وَالْمُنَافِقُ كُلُّ يَوْمٍ يُسِيءُ وَيَعْتَذِرُ. (69)

ترجمه :

ضمن فرمایشی فرمود: همانا شخص مؤمن خلاف و کار زشت انجام نمی دهد و عذرخواهی هم نمی کند.

ولی فرد منافق هر روز مرتکب خلاف و کارهای زشت می گردد و همیشه عذرخواهی می نماید.

6 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِيَّاهُ عَمَلُ عَمَلٍ رَجُلٍ يَعْلَمُ أَنَّهُ مَاءٌ خُودٌ بِالْأَعْرَافِ، مُجْزِيٌّ بِالْأَعْرَافِ حَسَنًا. (70)

ترجمه :

فرمود: کارها و اعمال خود را همانند کسی تنظیم کن و انجام ده که می داند و مطمئن است که در صورت خلاف تحت تعقیب قرار می گیرد و مجازات خواهد شد.

و در صورتی که کارهایش صحیح باشد پاداش خواهد گرفت .

7 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عِبَادَ اللَّهِ لَا تَشْتَغِلُوا بِالدُّنْيَا، فَإِنَّ الْقَبْرَ بَيْتُ الْعَمَلِ، فَأَعْمَلُوا وَلَا تَغْمَلُوا. (71)

ترجمه :

فرمود: ای بندگان خدا، خود را مشغول و سرگرم دنیا - و تجملات آن - قرار ندهید که همانا قبر، خانه ای است که تنها عمل - صالح - در آن مفید و نجات بخش می باشد، پس مواظب باشید که غفلت نکنید.

8 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَقُولَنَّ فِي أَخِيكَ أَلْمُؤْمِنِ إِذَا تَوَارَى عَنْكَ إِلَّا مِثْلَ مَا تُحِبُّ أَنْ يَقُولَ

فِيكَ إِذَا تَوَارَيْتَ عَنْهُ. (72)

ترجمه :

فرمود: سخنی - که ناراحت کننده باشد - پشت سر دوست و برادر خود مگو، مگر آن که دوست داشته باشی که همان سخن پشت سر خودت گفته شود.

9 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بُنَيَّ إِيَّاكَ وَظُلْمَ مَنْ لَا يَجِدُ عَلَيْكَ نَاصِرًا إِلَّا اللَّهَ. (73)

ترجمه :

فرمود: پرهیز از ظلم و آزار رساندن نسبت به کسی که یاورى غیر از خداوند متعال نمى یابد.

10 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنِّي لَا أَرَى الْمَوْتَ إِلَّا لَا سَعَادَةَ، وَلَا الْحَيَاةَ مَعَ الظَّالِمِينَ إِلَّا لَا بَرَمًا. (74)

ترجمه :

فرمود: به درستی که من از مرگ نمى هراسم و آن را جز سعادت نمى بینم .

و همچنین زندگى با ستمگران و ظالمان را عار و ننگ مى شناسم .

11 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ لَبَسَ ثَوْبًا يُشْهِرُهُ كَسَاءُ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثَوْبًا مِنَ النَّارِ. (75)

ترجمه :

در احادیث امام حسن علیه السلام هم آمده است .

فرمود: هر کس لباس شهرت و انگشت نما بپوشد، خداوند او را در روز قیامت لباسى از آتش خواهد پوشانید.

12 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِيَّاكَ قَتِيلُ الْعَبْرَةِ (76)، لَا يَذُكُّنِي مُؤْمِنٌ إِلَّا لَا اسْتَعْبَرَ. (77)

ترجمه :

فرمود: من کشته گریه ها و اشک ها هستم ، هیچ مؤمنى مرا یاد نمى کند مگر آن که عبرت گرفته و اشک هایش جاری خواهد شد.

13 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَوْ شَتَمَنِي رَجُلٌ فِي هَذِهِ الْأُذُنِ، وَءَوَمَى إِلَيَّ الْيَمْنَى، وَاعْتَذَرَ لِي فِي الْآخَرَى لَقَبِلْتُ ذَلِكَ مِنْهُ، وَذَلِكَ أَنَّ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَدَّثَنِي أَنَّهُ سَمِعَ جَدِّي رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا يَرِدُ الْحَوْضَ مَنْ لَمْ يَقْبَلِ الْعُذْرَ مِنْ مُحِقٍّ أَوْ مُبْطِلٍ. (78)

ترجمه :

فرمود: چنانچه با گوش خود بشنوم که شخصی مرا دشنام می دهد و سپس معذرت خواهی او را بفهمم ، از او می پذیرم و گذشت می نمایم ، چون که پدرم امیرالمؤمنین علی علیه السلام از جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله روایت نمود:

کسی که پوزش و عذرخواهی دیگران را نپذیرد، بر حوض کوثر وارد نخواهد شد.

14 - قِيلَ لِلْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَعْظَمُ النَّاسِ قَدْرًا؟

قَالَ: مَنْ لَمْ يُبَالِ الدُّنْيَا فِي يَدَيْ مَنْ كَانَتْ. (79)

ترجمه :

از حضرت سؤال شد: با شخصیت ترین افراد چه کسی است ؟

در جواب فرمود: آن کسی است که اهمیت ندهد که دنیا در دست چه کسی می باشد.

15 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ عَبْدَ اللَّهِ حَقَّ عِبَادَتِهِ، آتَاهُ اللَّهُ فَوْقَ أَمَانِيهِ وَكَفَايَتِهِ. (80)

ترجمه :

فرمود: هر کس خداوند متعال را با صداقت و خلوص ، عبادت و پرستش نماید؛ خدای متعال او را به بهترین آرزوهایش می رساند و امور زندگیش را تاءمین می نماید.

عَلَيْهِ السَّلَامُ: اخْذَرُوا كَثْرَةَ الْحَلْفِ، فَإِنَّهُ يَحْلِفُ الرَّجُلُ لِعَلَلٍ أَرْبَعٍ: إِمَّا لِمَهَانَةٍ يَجِدُهَا فِي نَفْسِهِ، تَحْتُهُ عَلَى الضَّرَاعَةِ إِلَى تَصْدِيقِ النَّاسِ إِيَّاهُ. وَإِمَّا لِعَيٍّ فِي الْمَنْطِقِ، فَيَتَّخِذُ الْإِيمَانَ حَشْوًا وَصِلَةً لِكَلَامِهِ. وَإِمَّا لِتَهْمَةٍ عَرَفَهَا مِنَ النَّاسِ لَهُ، فَيَرَى أَنَّهُمْ لَا يَقْبَلُونَ قَوْلَهُ إِلَّا بِالْإِيمَانِ. وَإِمَّا لِأَنَّ رِسَالَهُ لِسَانَهُ مِنْ غَيْرِ تَثْبِيتٍ. (81)

ترجمه :

فرمود: خود را از قسم و سوگند برهانید که همانا انسان به جهت یکی از چهار علت سوگند یاد می کند:

در خود احساس سستی و کمبود دارد، به طوری که مردم به او بی اعتماد شده اند، پس برای جلب توجه مردم که او را تصدیق و تائید کنند، سوگند می خورد.

و یا آن که گفتارش معیوب و به دور از حقیقت است، و می خواهد با سوگند، سخن خود را تقویت و جبران کند.

و یا در بین مردم متهم است - به دروغ و بی اعتمادی - پس می خواهد با سوگند و قسم خوردن جبران ضعف نماید.

و یا آن که سخنان و گفتارش متزلزل است - هر زمان به نوعی سخن می گوید - و زبانش به سوگند عادت کرده است.

17 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ائِيْمَا اِثْنَيْنِ جَرَى بَيْنَهُمَا كَلَامٌ، فَطَلَبَا اءَحَدُهُمَا رِضَى الْاٰخَرِ، كَانَ سَابِقَهُ اِلَى الْجَنَّةِ. (82)

ترجمه :

فرمود: چنانچه دو نفر با یکدیگر نزاع و اختلاف نمایند و یکی از آن دو نفر، در صلح و آشتی پیشقدم شود، همان شخص سبقت گیرنده، جلوتر از دیگری به بهشت وارد می شود.

18 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاعْلَمُوا إِنَّ حَوَائِجَ النَّاسِ إِلَيْكُمْ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ، فَلَا تَمِيلُوا النَّعْمَ فَتَحَوَّلَ نَقِمًا. (83)

ترجمه :

فرمود: توجّه داشته باشید که احتیاج و مراجعه مردم به شما از نعمت های الهی است، پس نسبت به نعمت ها روی، بر نگردانید؛ و گرنه به نقمت و بلا گرفتار خواهد شد.

19 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بَنَ آدَمَ ، اذْكُرْ مَصْرَعَكَ وَ مَضْجَعَكَ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ، تَشْهَدُ جَوَارِحُكَ عَلَيْكَ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ. (84)

ترجمه :

فرمود: ای فرزند آدم، بیاد آور لحظات مرگ و خواب گاه خود را در قبر، همچنین بیاد آور که در پیشگاه خداوند قرار خواهی گرفت و اعضاء و جوارحت بر علیه تو شهادت خواهند داد، در آن روزی که قدم ها لرزان و لغزان می باشد.

20 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مُجَالَسَةُ أَهْلِ الدُّنْيَا شَرٌّ، وَ مُجَالَسَةُ أَهْلِ الْفِسْقِ رِيْبَةٌ. (85)

ترجمه :

فرمود: همنشینی با اشخاص پست و رذل سبب شرّ خواهد گشت، و همنشینی و مجالست با معصیت کاران موجب شک و بدبینی خواهد شد.

21 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ الدُّنْيَا لِلْبَلَاءِ، وَ خَلَقَ أَهْلَهَا لِلْفَنَاءِ. (86)

ترجمه :

فرمود: به درستی که خداوند متعال دنیا - و اموال آن - را برای آزمایش افراد آفریده است .
و همچنین موجودات دنیا را جهت فناء - و انتقال از این دنیا به جهانی دیگر - آفریده است .

22 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَأْتِيَنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا مَنْ قَدْ خَافَ اللَّهَ فِي الدُّنْيَا. (87)

ترجمه :

فرمود: کسی در روز قیامت از شدائد و احوال آن در امان نمی باشد، مگر آن که در دنیا از خداوند متعال ترس داشته باشد - و اهل گناه و معصیت نگردد - .

23 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِكُلِّ دَاءٍ دَوَاءٌ، وَ دَوَاءُ الذُّنُوبِ إِلَّا سِتِّغْفَارٌ. (88)

ترجمه :

فرمود: برای هر غم و دردی درمان و دوائی است و جبران و درمان گناه ، طلب مغفرت و آمرزش از درگاه خداوند می باشد.

24 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ قَرَأَ آيَةً مِنْ كِتَابِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ فِي صَلَاتِهِ قَائِمًا، يُكْتَبُ لَهُ بِكُلِّ حَرْفٍ مِائَةُ حَسَنَةٍ. (89)

ترجمه :

فرمود: هر کس آیه ای از قرآن را در نمازش تلاوت نماید، خداوند متعال در مقابل هر حرفی از آن یکصد حسنه در نامه اعمالش ثبت می نماید.

25 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : سَبْعَةُ أَشْيَاءٍ لَمْ تُخْلَقْ فِي رَحِمٍ:

فَاءُ وَلُهَا آدَمُ (علیه السَّلَام)، ثُمَّ حَوَاءُ، وَالْعُرَابُ، وَ كَبْشُ إِبْرَاهِيمَ (علیه السَّلَام)، وَ نَاقَةُ اللَّهِ، وَ عَصَا مُوسَى (علیه السَّلَام)، وَالطَّيْرُ الَّذِي خَلَقَهُ عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ (عليهما السَّلَام). (90)

ترجمه :

ضمن جواب سؤال های پادشاه روم ، فرمود: آن هفت موجودی که بدون خلقت در رحم مادر، آفریده شده اند، عبارتند از:

حضرت آدم علیه السلام و همسرش حواء.

و کلاغی که برای راهنمایی دفن هابیل آمد.

و گوسفندی که برای قربانی ، به جای حضرت اسماعیل علیه السلام آمد.

و شتری که خداوند برای پیامبرش ، حضرت صالح فرستاد.

و عصای حضرت موسی علیه السلام .

و هفتمین موجود آن پرنده ای بود که توسط حضرت عیسی علیه السلام آفریده شد.

26 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ أَعْمَالَ هَذِهِ الْأُمَّةِ مَا مِنْ صَبَاحٍ إِلَّا وَتُعْرَضُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى . (91)

ترجمه :

فرمود: همانا - نامه کردار و - اعمال این امت ، در هر صبحگاه بر خداوند متعال عرضه می گردد.

27 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ جَنَّبُوا الْغَشْيَانَ فِي اللَّيْلَةِ أَلْتِي تُرِيدُونَ فِيهَا السَّفَرَ، فَإِنَّ مَنْ فَعَلَ ذَلِكَ، ثُمَّ رُزِقَ وَلَدٌ كَانَ جَوَالَةً. (92)

ترجمه :

فرمود: در آن شبی که قصد مسافرت دارید، با همسر خود زناشویی نکنید، که چنانچه عمل زناشویی انجام گردد و در آن زمان فرزندی منعقد شود، بسیار متحرک و افکارش مغشوش می باشد.

28 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الرُّكْنُ الْيَمَانِيُّ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ، لَمْ يَمْنَعُهُ مِنْهُدُ فَتَحَهُ، وَإِنْ مَا بَيْنَ الرُّكْنَيْنِ - الْاِسْوَدَ وَالْيَمَانِي - مَلَكٌ يُدْعَى هُجَيْرٌ، يُؤَمِّنُ عَلَى دُعَاءِ الْمُؤْمِنِينَ. (93)

ترجمه :

فرمود: رُکنِ یمانیِ کعبه الهی ، دربی از درب های بهشت است و مابین رکن یمانی و حجرالاسود ملک و فرشته ای است که برای استجابت دعای مؤمنین آمین می گوید.

29 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنْ الْغِنَى وَالْعَزَّ خَرَجَا يَجُولَانِ، فَلَقِيَ التَّوَكُّلَ فَاسْتَوْطَنَا. (94)

ترجمه :

فرمود: عزّت و بی نیازی - هر دو - شتاب زده به دنبال پناهگاهی می دویدند، چون به توکل برخورد کردند، آرامش پیدا نموده و آن را پناهگاه خود قرار دادند.

30 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ نَفَسَ كُرْبَةً مُؤْمِنٍ، فَرَّجَ اللَّهُ عَنْهُ كَرْبَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ. (95)

ترجمه :

فرمود: هر کس گره ای از مشکلات مؤمنی باز کند و مشکلیش را برطرف نماید، خداوند متعال مشکلات دنیا و آخرت او را اصلاح می نماید.

31 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ وَالَانَا فَلِجَدِّي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَآلِي، وَمَنْ عَادَانَا فَلِجَدِّي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ عَادَى. (96)

ترجمه :

فرمود: هر که ما را دوست بدارد و پیرو ما باشد، پس دوستی و محبتش به جهت جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله می باشد.

و هر کس با ما دشمن و کینه توز باشد، پس دشمنی و مخالفت او به جهت جدم رسول خدا خواهد بود.

32 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بَنَ آدَمَ، اذْكُرْ مَصَارِعَ آبَائِكَ وَاءِبْنَائِكَ، كَيْفَ كَانُوا، وَ حَيْثُ حَلَوْا، وَ كَاءَنُكَ عَنْ قَلِيلٍ قَدْ حَلَلْتَ مَحَلَّهُمْ. (97)

ترجمه :

فرمود: ای فرزند آدم ، بیاد آور آن لحظاتی را که پدران و فرزندان - و دوستان - تو چگونه در جنگال مرگ قرار گرفتند، آن ها در چه وضعیتی و موقعیتی بودند و سرانجام به کجا منتهی شدند و کجا رفتند.

و بیندیش که تو نیز همانند آن ها به ایشان خواهی پیوست - پس مواظب اعمال و رفتار خود باش - .

33 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: يَا بَنَ آدَمَ، إِنَّمَا اءَنْتَ اءِيَّامٌ، كُلَّمَا مَضَى يَوْمٌ ذَهَبَ بَعْضُكَ. (98)

ترجمه :

فرمود: ای فرزند آدم ، بدرستی که تو مجموعه ای از زمان ها و روزگار هستی ، هر آنچه از آن بگذرد، زمانی از تو فانی و سپری گشته است - بنابراین لحظات عمرت را غنیمت شمار که جبران ناپذیر است - .

34 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ حَاوَلَ أَمْرًا بِمَعْصِيَةِ اللَّهِ كَانَ أَفْوَتٌ لِمَا يَرْجُو وَ أَسْرَعُ لِمَجِيئِهِ مَا يَحْذَرُ. (99)

ترجمه :

فرمود: هر کس از روی نافرمانی و معصیتِ خداوند، کاری را انجام دهد، آنچه را آرزو دارد سریع تر از دست می دهد و به آنچه هراسناک و بیمناک می باشد مبتلا می گردد.

35 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ نَجَاتٌ مِنَ النَّارِ وَقَالَ: بُكَاءُ الْعُيُونِ، وَ خَشْيَةُ الْقُلُوبِ مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ. (100)

ترجمه :

فرمود: گریان بودن به جهت ترس از - عذاب - خداوند، سبب نجات از آتش دوزخ خواهد بود؛ و فرمود: گریان بودن چشم و خشیت داشتن دل ها یکی از نشانه های رحمت الهی - برای بنده - است .

36 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَكْمِلُ الْعَقْلُ إِلَّا بِاتِّبَاعِ الْحَقِّ. (101)

ترجمه :

فرمود: بینش و عقل و درک انسان تکمیل نمی گردد مگر آن که - اهل حق و صداقت باشد و - از حقایق ، تبعیت و پیروی کند.

37 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: اَهْلَكَ النَّاسَ اِثْنَانِ: خَوْفُ الْفَقْرِ، وَ طَلَبُ الْفَخْرِ. (102)

ترجمه :

فرمود: دو چیز مردم را هلاک و بیچاره گردانده است :

یکی ترس از این که مبادا در آینده فقیر و نیازمند دیگران گردند.

و دیگری فخر کردن - در مسائل مختلف - و مباهات بر دیگران است .

38 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ عَرَفَ حَقَّ آبَوَيْهِ الْأَفْضَلَيْنِ مُحَمَّدٍ وَعَلِيٍّ، وَاعْتَابَهُمَا، قِيلَ لَهُ: تَبَحَّحُ فِي أَيْ الْجَنَانِ شِئْت. (103)

ترجمه :

فرمود: هر شخصی که حق والدینش محمد صلی الله علیه و آله ، و علی علیه السلام را که با شرافت و با فضیلت ترین انسان ها هستند، بشناسد و - در تمام امور زندگی - از ایشان تبعیت و اطاعت کند؛ در قیامت به او خطاب می شود:

هر قسمتی از بهشت را که خواستار باشی ، می توانی انتخاب کنی و در آن وارد شوی .

39 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ طَلَبَ رِضَى اللَّهِ بِسَخَطِ النَّاسِ كَفَاهُ اللَّهُ أُمُورَ النَّاسِ، وَ مَنْ طَلَبَ رِضَى النَّاسِ بِسَخَطِ اللَّهِ وَ كَلَّهُ اللَّهُ إِلَى النَّاسِ. (104)

ترجمه :

فرمود: هر کس رضایت و خوشنودی خداوند را - در امور زندگی - طلب نماید گرچه همه افراد از او رنجیده شوند، خداوند مهمات و مشکلات او را کفایت خواهد نمود.

و کسی که رضایت و خوشنودی مردم را طالب گردد گرچه مورد خشم و غضب پروردگار باشد، خداوند امور این شخص را به مردم واگذار می کند.

40 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ شِيعَتْنَا مَنْ سَلِمَتْ قُلُوبُهُمْ مِنْ كُلِّ غِشٍّ وَ غِلٍّ وَ دَغَلٍ. (105)

ترجمه :

فرمود: شیعیان و پیروان ما - اهل بیت رسالت - آن کسانی هستند که افکار و درون آن ها از هر گونه حيله و نیرنگ و عوام فریبی سلامت و تهی باشد

- 65- تحف العقول : ص 177، بحارالانوار: ج 75، ص 117، ح 5.
- 66- نهج الشهادة: ص 39، بحارالانوار: ج 75، ص 121، ح 4.
- 67- مستدرک الوسائل : ج 9، ص 24، ح 10099 به نقل از مجموعه شهید.
- 68- محجّة البيضاء: ج 4، ص 228، بحارالانوار: ج 75، ص 116، ح 2.
- 69- تحف العقول : ص 179، بحارالانوار: ج 75، ص 119، ح 2.
- 70- بحارالانوار: ج 2، ص 130، ح 15 و ج 75، ص 127، ح 10.
- 71- نهج الشهادة: ص 47.
- 72- بحالانوار: ج 75، ص 127، ح 10.
- 73- وسائل الشیعة: ج 11، ص 339، بحارالانوار: ج 46، ص 153، ح 16.
- 74- بحارالانوار: ج 44، ص 192، ضمن ح 4، و ص 381، ضمن ح 2.
- 75- وسائل الشیعة: ج 5، ص 25، کافی: ج 6، ص 445، ح 4.
- 76- عبّره به معنای اعتبار و عبرت گرفتن است .
- عبّره به معنای گریان و جریان اشک می باشد. مجمع البحرین: ج 1، ص 111، (عبر).
- 77- اءمالی شیخ صدوق: ص 118، بحارالانوار: ج 44، ص 284، ح 19.
- 78- إحقاق الحق: ج 11، ص 431.
- 79- تنبیه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 348، س 11.
- 80- تنبیه الخواطر: ص 427، س 14، بحارالانوار: ج 68، ص 183، ح 44.

- 81-تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 429، س 6.
- 82-محجة البيضاء: ج 4، ص 228.
- 83-نهج الشهادة: ص 38.
- 84-نهج لشهادة: ص 59.
- 85-نهج الشهادة: ص 47، بحارالانوار: ج 78، ص 122، ح 5.
- 86-نهج الشهادة: ص 196.
- 87-بلاغه الحسين عليه السلام: ص 285، بحارالانوار: ج 44، ص 192، ح 5.
- 88-وسائل الشيعة: ج 16، ص 65، ح 20993، كافي: ج 2، ص 439، ح 8.
- 89-اصول كافي: ج 2، ص 611، بحارالانوار: ج 89، ص 200، ح 17.
- 90-تحف العقول: ص 174، و بحارالانوار: ج 10، ص 137، ح 4.
- 91-بحارالانوار: ج 70، ص 353، ح 54، به نقل از عيون الاخبار الرضا عليه السلام.
- 92-وسائل الشيعة: ج 20، ص 3، ح 243، بحارالانوار: ج 100، ص 292، ح 39.
- 93-مستدرک الوسائل: ج 9، ص 391، ح 1، بحارالانوار: ج 69، ص 354، ح 11.
- 94-مستدرک الوسائل: ج 11، ص 218، ح 15، بحارالانوار: ج 75، ص 257، ح 108.
- 95-مستدرک الوسائل: ج 12، ص 416، ح 13، بحارالانوار: ج 75، ص 121، ح 4.
- 96-ينابيع المودة: ج 2، ص 37، ح 58.
- 97-نهج الشهادة: ص 60.

98- نهج الشَّهادة : ص 346.

99- اصول کافی : ج 2، ص 373، ح 3، بحارالانوار: ج 75، ص 120، س 6، وسائل الشَّیعة : ج 16، ص 153، ح 3.

100- نهج الشَّهادة : ص 370، مستدرک الوسائل : ج 11، ص 245، ح 12881.

101- نهج الشَّهادة : ص 356، بحارالانوار: ج 75، ص 127، ح 11.

102- بحارالانوار: ج 75، ص 54، ح 96.

103- نهج الشَّهادة : ص 293، تفسیرالامام العسکری علیه السَّلام : ص 330، بحار: ج 23، ص 260، ح 8.

104- اءمالی شیخ صدوق : ص 167، مستدرک الوسائل : ج 12، ص 209، ح 13902.

105- تفسیرالامام العسکری علیه السَّلام : ص 309، ح 154، بحارالانوار: ج 65، ص 156، ح 11.

چهل حدیث گهربار امام سجاد(ع)

1 - قَالَ الْأَمَامُ عَلِيُّ بْنُ الْحُسَيْنِ ، زَيْنُ الْعَابِدِينَ عَلَيْهِ السَّلَامُ:

ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ كَانَ فِي كَفِّ اللَّهِ، وَاءْظَلَّهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي ظِلِّ عَرْشِهِ، وَأَمْنُهُ مِنْ فَرَعِ الْيَوْمِ الْأَكْبَرِ:

مَنْ أَعْطَى النَّاسَ مِنْ نَفْسِهِ مَا هُوَ سَائِلُهُمْ لِنَفْسِهِ، وَرَجُلٌ لَمْ يَقْدِمْ يَدًا وَرَجُلًا حَتَّى يَعْلَمَ أَنََّّهُ فِي طَاعَةِ اللَّهِ قَدِمَهَا أَوْ فِي مَعْصِيَتِهِ، وَرَجُلٌ لَمْ يَعْْبَأْ بِأَخَاهُ بِعَيْبٍ حَتَّى يَتْرُكَ ذَلِكَ الْعَيْبَ مِنْ نَفْسِهِ. (59)

ترجمه :

فرمود: سه حالت و خصلت در هر یک از مؤمنین باشد در پناه خداوند خواهد بود و روز قیامت در سایه رحمت عرش الهی می باشد و از سختی ها و شداید صحرای محشر در امان است .

اول آن که در کارگشائی و کمک به نیازمندان و درخواست کنندگان دریغ ننماید.

دوم آن که قبل از هر نوع حرکتی بیندیشد که کاری را که می خواهد انجام دهد یا هر سخنی را که می خواهد بگوید آیا رضایت و خوشنودی خداوند در آن است یا مورد غضب و سخط او می باشد.

سوم قبل از عیب جوئی و بازگوئی عیب دیگران ، سعی کند عیب های خود را برطرف نماید.

2 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ :

ثَلَاثٌ مُنْجِيَاتٌ لِلْمُؤْمِنِ : كَفُّ لِسَانِهِ عَنِ النَّاسِ وَاعْتِيَابِهِمْ، وَإِشْغَالُهُ نَفْسَهُ بِمَا يَنْفَعُهُ لِأَخْرَجَتْهُ وَدُّيَاهُ، وَطُولُ الْبُكَاءِ عَلَى خَطِيئَتِهِ. (60)

ترجمه :

فرمود: سه چیز موجب نجات انسان خواهد بود: بازداشت زبان از بدگوئی و غیبت مردم ، خود را مشغول به کارهایی کردن که برای آخرت و دنیایش مفید باشد.

و همیشه بر خطاها و اشتباهات خود گریان و ناراحت باشد.

3 - قال علیه السلام : اَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَمُلٌ اِسْلَامُهُ، وَمَحَصَتْ ذُنُوبُهُ، وَلَقِيَ رَبَّهُ وَهُوَ عَنْهُ رَاضٍ: وَقَاءُ لِلّٰهِ بِمَا يَجْعَلُ عَلَى نَفْسِهِ لِلنَّاسِ ، وَصِدْقُ لِسَانِهِ مَعَ النَّاسِ، وَالْاِسْتِخْيَاءُ مِنْ كُلِّ قَبِيحٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَعِنْدَ النَّاسِ، وَحَسَنُ خُلُقِهِ مَعَ اَهْلِهِ. (61)

ترجمه :

فرمود: هر کس دارای چهار خصلت باشد، ایمانش کامل ، گناهانش بخشوده خواهد بود، و در حالتی خداوند را ملاقات می کند که از او راضی و خوشنوداست :

1 - خصلت خودنگهداری و تقوای الهی به طوری که بتواند بدون توقّع و چشم داشتی ، نسبت به مردم خدمت نماید.

2 - راست گوئی و صداقت نسبت به مردم در تمام موارد زندگی .

3 - حیا و پاکدامنی نسبت به تمام زشتی های شرعی و عرفی .

4 - خوش اخلاقی و خوش برخوردی با اهل و عیال خود.

4 - قال علیه السلام : يَا ابْنَ آدَمَ ، إِنَّكَ لَا تَزَالُ بِخَيْرٍ مَا دَامَ لَكَ وَاعِظٌ مِنْ نَفْسِكَ، وَمَا كَانَتْ الْمُحَاسَبَةُ مِنْ هَمِّكَ، وَمَا كَانَ الْخَوْفُ لَكَ شِعَارًا. (62)

ترجمه :

فرمود: ای فرزند آدم ، تا آن زمانی که در درون خود واعظ و نصیحت کننده ای دلسوز داشته باشی ، و در تمام امور بررسی و محاسبه کارهایت را اهمیت دهی ، و در تمام حالات - از عذاب الهی - ترس و خوف داشته باشی ؛ در خیر و سعادت خواهی بود.

5 - قال علیه السلام : وَاءَمَا حَقُّ بَطْنِكَ فَأَنْ لَا تَجْعَلَهُ وِعَاءً لِقَلِيلٍ مِنَ الْحَرَامِ وَلَا لِكَثِيرٍ، وَاءَنْ تَقْتَصِدَ لَهُ فِي الْحَلَالِ. (63)

ترجمه :

فرمود: حقی که شکم بر تو دارد این است که آن را ظرف چیزهای حرام - چه کم و چه زیاد - قرار ندهی و بلکه در چیزهای حلال هم صرفه جوئی کنی و به مقدار نیاز استفاده نمائی .

6 - قال علیه السلام : مَنْ اشْتَقَّ إِلَى الْجَنَّةِ سَارَعَ إِلَى الْحَسَنَاتِ وَسَلَّاعَنِ الشَّهَوَاتِ، وَمَنْ أَسْفَقَ مِنَ النَّارِ بَادَرَ بِالتَّوْبَةِ إِلَى اللَّهِ مِنْ ذُنُوبِهِ وَرَاجَعَ عَنِ الْمَحَارِمِ. (64)

ترجمه :

فرمود: کسی که مشتاق بهشت باشد در انجام کارهای نیک ، سرعت می نماید و شهوات را زیر پا می گذارد و هر کس از آتش قیامت هراسناک باشد به درگاه خداوند توبه می کند و از گناهان دوری می نماید.

7 - قال علیه السلام : طَلَبُ الْحَوَائِجِ إِلَى النَّاسِ مَذَلَّةٌ لِلْحَيَاةِ وَمَذْهَبَةٌ لِلْحَيَاءِ، وَاسْتِخْفَافٌ بِالْوَقَارِ وَهُوَ الْفَقْرُ الْحَاضِرُ، وَقَلَّةٌ طَلَبِ الْحَوَائِجِ مِنَ النَّاسِ هُوَ الْغِنَى الْحَاضِرُ. (65)

ترجمه :

فرمود: دست نیاز به سوی مردم دراز کردن ، سبب ذلت و خواری در زندگی و در معاشرت خواهد بود.

و نیز موجب از بین رفتن حیاء و ناچیز شدن شخصیت خواهد گشت به طوری که همیشه احساس نیاز و تنگ دستی نماید.

و هرچه کمتر به مردم رو بیندازد و کمتر درخواست کمک نماید بیشتر احساس خود کفائی و بی نیازی خواهد داشت .

8 - قال علیه السلام : الْخَيْرُ كُلُّهُ صَيَانُهُ الْإِنْسَانَ نَفْسَهُ. (66)

ترجمه :

فرمود: سعادت و خوشبختی انسان در حفظ و کنترل اعضاء و جوارح خود از هرگونه کار زشت و خلاف است .

9 - قال علیه السلام : سَادَةُ النَّاسِ فِي الدُّنْيَا الْأَسْخِيَاءُ، وَسَادَةُ النَّاسِ فِي الْآخِرَةِ الْأَتْقِيَاءُ. (67)

ترجمه :

فرمود: در این دنیا سرور مرد، سخاوتمندان هستند؛ ولی در قیامت سید و سرور مردم ، پرهیزکاران خواهند بود.

10 - قال علیه السلام : مَنْ زَوَّجَ لِلَّهِ، وَوَصَلَ الرَّحِمَ تَوَجَّهَ اللَّهُ بِتَاجِ الْمَلِكِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (68)

ترجمه :

فرمود: هرکس برای رضا و خوشنودی خداوند ازدواج نماید و با خویشان خود صله رحم نماید، خداوند او را در قیامت مفتخر و سربلند می گرداند.

11 - قال علیه السلام : إِنْ أَعْضَلَ الْجِهَادِ عِفَّةُ الْبَطْنِ وَالْفَرْجِ. (69)

ترجمه :

فرمود: با فضیلت ترین و مهمترین مجاهدت ها، عقیف نگه داشتن شکم و عورت است - از چیزهای حرام و شبهه ناک -.

12 - قال علیه السلام : مَنْ زَارَ أَخَاهُ فِي اللَّهِ طَلَبًا لَا نَجَازَ مَوْعُودِ اللَّهِ، شَيْعَهُ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ، وَهَتَفَ بِهِ هَاتِفٌ مِنْ خَلْفِ الْأَطْبِيتِ وَطَابَتْ لَكَ الْجَنَّةُ، فَإِذَا صَافَحَهُ غَمَرَّتْهُ الرَّحْمَةُ. (70)

ترجمه :

فرمود: هر کس به دیدار دوست و برادر خود برود و برای رضای خداوند او را زیارت نماید به امید آن که به وعده های الهی برسد، هفتاد هزار فرشته او را همراه و مشایعت خواهند کرد، همچنین مورد خطاب قرار می گیرد که از آلودگی ها پاک شوی و بهشت گوارایت باد.

پس چون با دوست و برادر خود دست دهد و مصافحه کند مورد رحمت قرار خواهد گرفت .

13 - قال علیه السلام : إِنْ شَتَمَكَ رَجُلٌ عَنْ يَمِينِكَ، ثُمَّ تَحَوَّلَ إِلَى يَسَارِكَ فَاعْتَذَرَ إِلَيْكَ فَأَقْبَلَ مِنْهُ. (71)

ترجمه :

فرمود: چنانچه شخصی تو را بدگویی کند، و سپس برگردد و پوزش طلبد، عذرخواهی و پوزش او را پذیرا باش .

14 - قال علیه السلام : عَجِبْتُ لِمَنْ يَخْتَمِي مِنَ الطَّعَامِ لِمَضَرَّتِهِ، كَيْفَ لَا يَخْتَمِي مِنَ الذَّنْبِ لِمَعَرَّتِهِ. (72)

ترجمه :

فرمود: تعجب دارم از کسی که نسبت به تشخیص خوب و بد خوراکش اهتمام می ورزد که مبادا ضرری به او برسد، چگونه نسبت به گناهان و دیگر کارهایش اهمیتی نمی دهد، و نسبت به مفاسد دنیائی، آخرتی روحی، فکری، اخلاقی و... بی تفاوت است.

15 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَعْطَمَ مُؤْمِنًا مِنْ جُوعٍ أَعْطَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثَمَارِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ سَقَى مُؤْمِنًا مِنْ ظَمَاءٍ سَقَاهُ اللَّهُ مِنَ الرَّحِيقِ الْمَخْتُومِ، وَمَنْ كَسَا مُؤْمِنًا كَسَاهُ اللَّهُ مِنَ الثِّيَابِ الْخُضْرِ. (73)

ترجمه:

فرمود: هر کس مؤمن را گرسنه ای را طعام دهد خداوند او را از میوه های بهشت اطعام می نماید، و هر که تشنه ای را آب دهد خداوند از چشمه گوارای بهشتی سیرآبش می گرداند، و هر کس برهنه ای را لباس بپوشاند خداوند او را از لباس سبز بهشتی - که بهترین نوع و رنگ می باشد - خواهد پوشاند.

16 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ دِينَ اللَّهِ لَا يُصَابُ بِالْعُقُولِ النَّاقِصَةِ، وَالْأَرْأِ الْبَاطِلَةِ، وَالْمَقَاسِ الْفَاسِدَةِ، وَلَا يُصَابُ إِلَّا بِالتَّسْلِيمِ، فَمَنْ سَلَّمَ لَنَا سَلَّمَ، وَمَنْ اهْتَدَى بِنَا هُدًى، وَمَنْ دَانَ بِالْقِيَاسِ وَالرَّأْيِ هَلَكَ. (74)

ترجمه:

فرمود: به وسیله عقل ناقص و نظریه های باطل، و مقایسات فاسد و بی اساس نمی توان احکام و مسائل دین را به دست آورد؛ بنابراین تنها وسیله رسیدن به احکام واقعی دین، تسلیم محض می باشد؛ پس هر کس در مقابل ما اهل بیت تسلیم باشد از هر انحرافی در امان است و هر که به وسیله ما هدایت یابد خوشبخت خواهد بود.

و شخصی که با قیاس و نظریات شخصی خود بخواهد دین اسلام را دریابد، هلاک می گردد.

17 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الدُّنْيَا سِنَةٌ، وَالْآخِرَةُ يَقْظَةٌ، وَتَحْنُ بَيْنَهُمَا أَضْغَاثُ خَلَامٍ. (75)

ترجمه :

فرمود: دنیا همچون نیمه خواب (چرت) است و آخرت بیداری می باشد و ما در این میان رهگذر، بین خواب و بیداری به سر می بریم .

18 - قال عليه السلام: مِنْ سَعَادَةِ الْمَرْءِ أَنْ يَكُونَ مَتَجَرُّهُ فِي بِلَادِهِ، وَيَكُونَ خُلَاطَاؤُهُ صَالِحِينَ، وَتَكُونَ لَهُ أَوْلَادٌ يَسْتَعِينُ بِهِمْ. (76)

ترجمه :

فرمود: از سعادت مرد آن است که در شهر خود کسب و تجارت نماید و شریکان و مشتریان افرادی صالح و نیکوکار باشند، و نیز دارای فرزندانی باشد که کمک حال او باشند.

19 - قال عليه السلام: آيَاتُ الْقُرْآنِ خَزَائِنُ الْعِلْمِ، كُلَّمَا فُتِحَتْ خَزَائِنُهُ، فَيَنْبَغِي لَكَ أَنْ تَنْظُرَ مَا فِيهَا. (77)

ترجمه :

فرمود آیه های قرآن ، هر کدام آن ، خزینه علوم خداوند است ، هر آیه و خزینه ای را که مشغول - خواندن می شوی - در آن دقت نظر کن که چه در می یابی .

20 - قال عليه السلام: مَنْ خَتَمَ الْقُرْآنَ بِمَكَّةَ لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَرَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَيَرَى مَنْزِلَهُ فِي الْجَنَّةِ. (78)

ترجمه :

فرمود: هر که قرآن را در مکه مکرمه ختم کند نمی میرد مگر آن که حضرت رسول الله 6 و نیز جایگاه خود را در بهشت رؤیت می نماید.

21 - قال علیه السلام : يا مَعْشَرَ مَنْ لَمْ يَحِجَّ اسْتَبْشَرُوا بِالْحَاجِّ إِذَا قَدِمُوا فَصَافِحُوهُمْ وَعَظِّمُوهُمْ، فَإِنَّ ذَلِكَ يَجِبُ عَلَيْكُمْ تَشَارِكُوهُمْ فِي الْأَجْرِ. (79)

ترجمه :

فرمود: شماهایی که به مکه نرفته اید و در مراسم حج شرکت نکرده اید، بشارت باد شماها را به آن حاجیانی که بر می گردند، با آن ها - دیدار و - مصافحه کنید تا در پاداش و ثواب حج آن ها شریک باشید.

22 - قال علیه السلام : الرِّضَا بِمَكْرُوهِ الْقَضَاءِ، مِنْ أَعْلَى دَرَجَاتِ الْيَقِينِ. (80)

ترجمه :

شادمانی و راضی بودن به سخت ترین مقدرات الهی از عالی ترین مراتب ایمان و یقین خواهد بود.

23 - قال علیه السلام : مَا مِنْ جُرْعَةٍ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنَ جُرْعَتَيْنِ: جُرْعَةُ غَيْظٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِحِلْمٍ، أَوْ جُرْعَةُ مُصِيبَةٍ رَدَّهَا مُؤْمِنٌ بِصَبْرٍ. (81)

ترجمه :

فرمود: نزد خداوند متعال حالتی محبوب تر از یکی از این دو حالت نیست :

حالت غضب و غیظی که مؤمن با بردباری و حلم از آن بگذرد و دیگری حالت بلا و مصیبتی که مؤمن آن را با شکیبائی و صبر بگذراند.

24 - قال علیه السلام : مَنْ رَمَى النَّاسَ بِمَا فِيهِمْ رَمَوْهُ بِمَا لَيْسَ فِيهِ. (82)

ترجمه :

فرمود: هر کس مردم را عیب جوئی کند و عیوب آنان را بازگو نماید و سرزنش کند، دیگران او را متهم به غیر واقعیات می کنند.

25 - قال علیه السلام: مُجَالَسَةُ الصَّالِحِينَ دَاعِيَةٌ إِلَى الصَّلَاحِ، وَاءَدَبُ الْعُلَمَاءِ زِيَادَةٌ فِي الْعَقْلِ. (83)

ترجمه :

فرمود: هم نشینی با صالحان انسان را به سوی صلاح و خیر می کشاند، معاشرت و هم صحبت شدن با علماء، سبب افزایش شعور و بینش می باشد.

26 - قال علیه السلام: إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ كُلَّ قَلْبٍ حَزِينٍ، وَيُحِبُّ كُلَّ عَبْدٍ شَكُورٍ. (84)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند دوست دارد هر قلب حزین و غمگینی را (که در فکر نجات و سعادت خود باشد) و هر بنده شکر گذاری را دوست دارد.

27 - قال علیه السلام: إِنَّ لِسَانَ ابْنِ آدَمَ يَشْرَفُ عَلَى جَمِيعِ جَوَارِحِهِ كُلِّ صَبَاحٍ فَيَقُولُ: كَيْفَ

أَصْبَحْتُ؟

فَيَقُولُونَ: بِخَيْرٍ إِنْ تَرَكْتَنَا، إِنَّمَا نُنَابُ وَنُعَاقِبُ بِكَ. (85)

ترجمه :

فرمود: هر روز صبحگاهان زبان انسان بر تمام اعضاء و جوارحش وارد می شود و می گوید: چگونه اید؟ و در چه وضعیتی هستید؟

جواب دهند: اگر تو ما را رها کنی خوب و آسوده هستیم ، چون که ما به وسیله تو مورد ثواب و عقاب قرار می گیریم .

28 - قال عليه السلام : ما تعبَ اءولياءُ الله في الدُّنيا للدُّنيا، بلْ تَعْبُوا في الدُّنيا لِلاٰخِرَةِ. (86)

ترجمه :

فرمود: دوستان و اولیاء خدا در فعالیت های دنیوی خود را برای دنیا به زحمت نمی اندازند و خود را خسته نمی کنند بلکه برای آخرت زحمت می کشند.

29 - قال عليه السلام : لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي طَلَبِ الْعِلْمِ لَطَلَّبُوهُ وَلَوْ بَسَفَكَ الْمُهْجِ وَخَوْضِ اللَّجَجِ. (87)

ترجمه :

فرمود: چنانچه مردم منافع و فضایل تحصیل علوم را می دانستند هر آینه آن را تحصیل می کردند گرچه با ریخته شدن و یا فرو رفتن زیر آب ها در گرداب های خطرناک باشد.

30 - قال عليه السلام : لَوْ اجْتَمَعَ اَهْلُ السَّمَاءِ وَالْاَرْضِ اَنْ يَصِفُوا اللَّهَ بِعَظَمَتِهِ لَمْ يَقْدِرُوا. (88)

ترجمه :

فرمود: چنانچه تمامی اهل آسمان و زمین گرد هم آیند و بخواهند خداوند متعال را در جهت عظمت و جلال توصیف و تعریف کنند، قادر نخواهند بود.

31 - قال عليه السلام : ما مِنْ شَيْءٍ اَعْحَبُّ اِلَى اللَّهِ بَعْدَ مَعْرِفَتِهِ مِنْ عِفَّةٍ بَطْنٍ وَفَرْجٍ، وَمَا شَيْءٌ اَعْحَبُّ اِلَى اللَّهِ مِنْ اَنْ يُسْأَلَ. (89)

ترجمه :

فرمود: بعد از معرفت به خداوند چیزی محبوب تر از دور نگه داشتن شکم و عورت - از آلودگی ها و هوسرانی ها و گناهان - نیست ، و نیز محبوبترین کارها نزد خداوند مناجات و درخواست نیازمندیها به درگاهش می باشد.

32 - قال علیه السلام : إِبْنُ آدَمَ إِنَّكَ مَيِّتٌ وَمَبْعُوثٌ وَمَوْقُوفٌ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَسْئُولٌ، فَأَعِدْ لَهُ جَوَابًا. (90)

ترجمه :

فرمود: ای فرزند آدم (ای انسان ، تو) خواهی مُرد و سپس محشور می شوی و در پیشگاه خداوند جهت سوال و جواب احضار خواهی شد، پس جوابی (قانع کننده و صحیح در مقابل سؤا ل ها) مهیا و آماده کن .

33 - قال علیه السلام : نَظَرُ الْمُؤْمِنِ فِي وَجْهِ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ لِلْمَوَدَّةِ وَالْمَحَبَّةِ لَهُ عِبَادَةٌ. (91)

ترجمه :

فرمود: نظر کردن مؤمن به صورت برادر مؤمنش از روی علاقه و محبت عبادت است .

34 - قال علیه السلام : إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةُ الْفَاسِقِ، فَإِنَّهُ بَائِعُكَ بِأَكْلِهِ أَوْ أَقْلٍ مِنْ ذَلِكَ وَإِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةُ الْقَاطِعِ لِرَحِمِهِ فَإِنِّي وَجَدْتُهُ مَلْعُونًا فِي كِتَابِ اللَّهِ. (92)

ترجمه :

فرمود: بر حذر باش از دوستی و همراهی با فاسق چون که او به یک لقمه نان و چه بسا کمتر از آن هم ، تو را می فروشد؛ و مواظب باش از دوستی و صحبت کردن با کسی که قاطع صله رحم می باشد چون که او را در کتاب خدا ملعون یافتیم .

35 - قال علیه السلام : إِشْدُدْ سَاعَاتِ ابْنِ آدَمَ ثَلَاثُ سَاعَاتٍ: السَّاعَةُ الَّتِي يُعَايِنُ فِيهَا مَلَكُ الْمَوْتِ، وَالسَّاعَةُ الَّتِي يَقُومُ فِيهَا مِنْ قَبْرِهِ، وَالسَّاعَةُ الَّتِي يَقِفُ فِيهَا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى ، فَإِذَا مَا الْجَنَّةِ وَإِذَا مَا إِلَى النَّارِ. (93)

ترجمه :

فرمود: مشکل ترین و سخت ترین لحظات و ساعات دوران ها برای انسان ، سه مرحله است :

1 - آن موقعی که عزرائیل بر بالین انسان وارد می شود و می خواهد جان او را بگیرد.

2 - آن هنگامی که از درون قبر زنده می شود و در صحرای محشر به پامی خیزد.

3 - آن زمانی که در پیشگاه خداوند متعال - جهت حساب و کتاب و بررسی اعمال - قرار می گیرد و نمی داند راهی بهشت و نعمت های جاوید می شود و یا راهی دوزخ و عذاب دردناک خواهد شد.

36 - قال علیه السلام : إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ عَنْ شِيعَتِنَا الْعَاهَةَ، وَجَعَلَ قُلُوبَهُمْ كُزْبُرَ الْحَدِيدِ، وَجَعَلَ قُوَّةَ الرَّجُلِ مِنْهُمْ قُوَّةَ أَرْبَعِينَ رَجُلًا. (94)

ترجمه :

فرمود: هنگامی که قائم ما (حضرت حجت ، روحی له الفداء و عج) قیام و خروج نماید خداوند بلا و آفت را از شیعیان و پیروان ما بر می دارد و دل های ایشان را همانند قطعه آهن محکم می نماید، و نیرو و قوت هر یک از ایشان به مقدار نیروی چهل نفر دیگران خواهد شد.

37 - قال علیه السلام : عَجَبًا كُلُّ الْعَجَبِ لِمَنْ عَمِلَ لِدَارِ الْفَنَاءِ وَتَرَكَ دَارَ الْبَقَاءِ. (95)

ترجمه :

فرمود: بسیار عجیب است از کسانی که برای این دنیای زودگذر و فانی کار می کنند و خون دل می خورند ولی آخرت را که باقی و ابدی است رها و فراموش کرده اند.

38 - قال علیه السلام : رَأَيْتُ الْخَيْرَ كُلَّهُ قَدْ اجْتَمَعَ فِي قِطْعِ الطَّمَعِ عَمَّا فِي أَيْدِي النَّاسِ. (96)

ترجمه :

فرمود: تمام خیرات و خوبی های دنیا و آخرت را در چشم پوشی و قطع طمع از زندگی و اموال دیگران می بینم (یعنی قناعت داشتن).

39 - قال علیه السلام : مَنْ لَمْ يَكُنْ عَقْلُهُ كَمَلًا فِيهِ، كَانَ هَلَاكُهُ مِنْ أَيْسَرِ مَا فِيهِ. (97)

ترجمه :

فرمود: کسی که بینش و عقل خود را به کمال نرساند - و در رُکود فکری بسر برد - به سادگی در هلاکت و گمراهی و سقوط قرار خواهد گرفت .

40 - قال علیه السلام : إِنَّ الْمَعْرِفَةَ، وَكَمَالَ دِينِ الْمُسْلِمِ تَرْكُهُ الْكَلَامَ فِيمَا لَا يَغْنِيهِ، وَقِلَّةُ رِيَاءِهِ، وَحِلْمُهُ، وَصَبْرُهُ، وَحُسْنُ خُلُقِهِ. (98)

ترجمه :

فرمود: همانا معرفت و کمال دین مسلمان در گرو رها کردن سخنان و حرف هایی است که به حال او - و دیگران - سودی ندارد.

همچنین از ریاء و خودنمائی دوری جستن و در برابر مشکلات زندگی بردبار و شکّیا بودن و نیز دارای اخلاق پسندیده و نیک سیرت بودن است .

59- تحف العقول : ص 204، بحارالانوار: ج 75، ص 141، ح 3.

60- تحف العقول : ص 204، بحارالانوار: ج 75، ص 140، ح 3.

61- مشکاة الانوار: ص 172، بحارالانوار: ج 66، ص 385، ح 48.

62- مشکاة الانوار: ص 246، بحارالانوار: ج 67، ص 64، ح 5.

63- تحف العقول : ص 186، بحارالانوار: ج 71، ص 12، ح 2.

- 64- تحف العقول : ص 203، بحارالانوار: ج 75، ص 139، ح 3.
- 65- تحف العقول : ص 210، بحارالانوار: ج 75، ص 136، ح 3.
- 66- تحف العقول : ص 201، بحارالانوار: ج 75، ص 136، ح 3.
- 67- مشکاة الانوار: ص 232، س 20، بحارالانوار: ج 78، ص 50، ح 77.
- 68- مشکاة الانوار: ص 166، س 3.
- 69- مشکاة الانوار: ص 157، س 20.
- 70- مشکاة الانوار: ص 207، س 18.
- 71- مشکاة الانوار: ص 229، س 10، بحارالانوار: ج 78، ص 141، ح 3.
- 72- اعیان الشیعة: ج 1، ص 645، بحارالانوار: ج 78، ص 158، ح 19.
- 73- مستدرک الوسائل : ج 7، ص 252، ح 8.
- 74- مستدرک الوسائل : ج 17، ص 262، ح 25.
- 75- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام: ص 343، س 20.
- 76- وسائل الشیعة: ج 17، ص 647، ح 1، و مشکاة الانوار: ص 262.
- 77- مستدرک الوسائل : ج 4، ص 238، ح 3.
- 78- من لا یحضره الفقیه : ج 2، ص 146، ح 95.
- 79- همان مدرک : ج 2، ص 147، ح 97.
- 80- مستدرک الوسائل : ج 2، ص 413، ح 16.

- 81- مستدرک الوسائل : ج 2، ص 424، ح 21.
- 82- بحار الانوار: ج 75، ص 261، ح 64.
- 83- بحار الانوار: ج 1، ص 141، ضمن ح 30، و ج 75، ص 304.
- 84- کافی : ج 2، ص 99، بحار الانوار: ج 71، ص 38، ح 25.
- 85- اصول کافی : ج 2، ص 115، وسائل الشیعة : ج 12، ص 189، ح 1.
- 86- بحار الانوار: ج 73، ص 92، ضمن ح 69.
- 87- اصول کافی : ج 1، ص 35، بحار الانوار: ج 1، ص 185، ح 109.
- 88- اصول کافی : ج 1، ص 102، ح 4.
- 89- تحف العقول : ص 204، بحار الانوار: ج 78، ص 41، ح 3.
- 90- تحف العقول : ص 202، بحار الانوار: ج 70، ص 64، ح 5.
- 91- تحف العقول : ص 204، بحار الانوار: ج 78، ص 140، ح 3.
- 92- تحف العقول : ص 202، بحار الانوار: ج 74، ص 196، ح 26.
- 93- بحار الانوار: ج 6، ص 159، ح 19، به نقل از خصال شیخ صدوق .
- 94- خصال : ج 2، ص 542، بحار الانوار: ج 52، ص 316، ح 12.
- 95- بحار الانوار: ج 73، ص 127، ح 128.
- 96- اصول کافی : ج 2، ص 320، بحار الانوار: ج 73، ص 171، ح 10.
- 97- بحار الانوار: ج 1، ص 94، ح 26، به نقل از تفسیر امام حسن عسکری علیه السلام .

98- تحف العقول : ص 202، بحارالانوار: ج 2، ص 129، ح 11.

چهل حدیث گهربار امام محمد باقر (ع)

1 - قَالَ الْأَمَامُ أَبُو جَعْفَرٍ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ بَاقِرُ الْعُلُومِ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَ سَلَامُهُ عَلَيْهِ :

إِذَا ارْدَتْ أَنْ تَعْلَمَ أَنْ فِي كَيْ خَيْرًا، فَانْظُرْ إِلَى قَلْبِكَ فَإِنْ كَانَ يُحِبُّ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَيُبْغِضُ أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ فَفِيكَ خَيْرٌ؛ وَاللَّهُ يُحِبُّكَ ، وَإِذَا كَانَ يُبْغِضُ أَهْلَ طَاعَةِ اللَّهِ وَيُحِبُّ أَهْلَ مَعْصِيَتِهِ فَلَيْسَ فِيكَ خَيْرٌ؛ وَاللَّهُ يُبْغِضُكَ، وَالْمَرْءُ مَعَ مَنْ أَحَبَّ. (73)

ترجمه :

فرمود: اگر خواستی بدانی که در وجودت خیر و خوشبختی هست یا نه ، به درون خود دقت کن اگر اهل عبادت و طاعت را دوست داری و از اهل معصیت و گناه ناخوشایندی ، پس در وجودت خیر و سعادت وجود دارد؛ و خداوند تو را دوست می دارد.

ولی چنانچه از اهل طاعت و عبادت ناخوشایند باشی و به اهل معصیت عشق و علاقه ورزیدی ، پس خیر و خوبی در تو نباشد؛ و خداوند تو را دشمن دارد.

و هر انسانی با هر کسی که به او عشق و علاقه دارد، با همان محشور می گردد.

2 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ كَفَّ عَنْ أَعْرَاضِ النَّاسِ قَالَهُ اللَّهُ نَفْسَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ كَفَّ غَضَبَهُ عَنِ النَّاسِ كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ غَضَبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (74)

ترجمه :

فرمود: هر کس دنبال هتک حرمت - ناموس و آبروی - دیگران نباشد، خداوند متعال او را در قیامت مورد عفو و بخشش قرار می دهد؛ و هر کس غضب و خشم خود را از دیگران باز دارد، خداوند نیز خشم و غضب خود را در قیامت از او بر طرف می سازد.

3 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ ثَبَّتَ عَلَى وَلَايَتِنَا فِي غَيْبِهِ قَائِمِنَا، أَعْطَاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَجْرَ أَلْفِ شَهِيدٍ مِنْ شُهَدَاءِ بَدْرٍ وَ حُنَيْنٍ. (75)

ترجمه :

فرمود: کسی که در زمان غیبت امام زمان (عجل الله فرجه الشریف) بر ایمان و ولایت ما اهل بیت عصمت و طهارت پا برجا و ثابت بماند، خداوند متعال پاداش و ثواب هزار شهید از شهدای جنگ بدر و حنین به او عطا می فرماید.

4 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَوْ أَنَّ الْأَمَامَ رُفِعَ مِنَ الْأَرْضِ سَاعَةً، لَمَاجَتْ بِأَهْلِهَا كَمَا يَمُوجُ الْبَحْرُ بِأَهْلِهِ. (76)

ترجمه :

فرمود: اگر امام و حجت خدا لحظه ای از روی زمین و از بین افراد جامعه برداشته شود، زمین اهل خود را در خود می بلعد و فرو می برد همان طوری که دریا چیزهای خود را در خود متلاطم و آشفته می سازد.

5 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ جَمِيعَ دَوَابِّ الْأَرْضِ لَتُصَلِّيَ عَلَى طَالِبِ الْعِلْمِ حَتَّى الْحَيْتَانِ فِي الْبَحْرِ. (77)

ترجمه :

فرمود: به درستی که تمام موجودات و جانوران زمین و بلکه ماهیان دریا برای تحصیل کنندگان علوم - اسلامی و معارف الهی - تحیت و درود می فرستند.

6 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَوْ أُوْتِيَتْ بِشَابٍّ مِنْ شَبَابِ الشَّيْخَةِ لَا يَتَفَقَّهُ فِي الدِّينِ، لَأَوَّجَعْتُهُ. (78)

ترجمه :

فرمود: اگر جوانی از جوانان شیعه را نزد من بیاورند که به مسائل دین - و زندگی - آشنا نباشد، او را تنبیه و تأدیب خواهم کرد (تا به دنبال تحصیل مسائل دین برود).

7 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ أَعْتَى النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى، لَعَنَتْهُ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ، وَلَحِقَهُ وَزْرٌ مِّنْ عَمَلٍ بِفَتْيَاهُ. (79)

ترجمه :

فرمود: هر کس درباره مسائل دین فتوا و نظریه ای دهد که بدون علم و اطلاع باشد، ملائکه رحمت و ملائکه عذاب او را لعن و نفرین می کنند و گناه عمل کننده - اگر خلاف باشد - بر عهده گوینده است .

8 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الصَّلَاةُ عَمُودُ الدِّينِ، مَثَلُهَا كَمَثَلِ عَمُودِ الْفِسْطَاطِ، إِذَا ثَبَتَ الْعَمُودُ ثَبَتَ الْأَوْتَادُ وَالْأُتُنَابُ، وَإِذَا مَالَ الْعَمُودُ وَأَنْكَسَرَ لَمْ يَثْبُتْ وَتَدُّ وَلَا طَنْبُ. (80)

ترجمه :

فرمود: نماز ستون دین است و مثالش همانند تیرک و ستون خیمه می باشد که چنانچه محکم و استوار باشد میخ ها و طناب های اطراف آن پا بر جا خواهد بود ولی اگر ستون سُست یا کج باشد میخ ها و طنابهای اطراف آن نمی تواند پا بر جا باشد.

9 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَتَهَاوَنَ بِصَلَاتِكَ، فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ قَالَ عِنْدَ مَوْتِهِ: لَيْسَ مِنِّي مَنْ اسْتَخَفَّ بِصَلَاتِهِ، لَيْسَ مِنِّي، مَنْ شَرِبَ مُسْكِرًا لَا يَرُدُّ عَلَى الْحَوْضِ، لَا وَاللَّهِ. (81)

ترجمه :

فرمود: نسبت به نماز بی اعتنا مباش و آن را سبک و ناچیز مشمار، همانا که پیامبر خدا هنگام وفات خود فرمود:

هر کس نماز را سبک شمارد و یا مسکرات بنوشد از - امت - من نیست و بر حوض کوثر وارد نخواهد شد.

10 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ أَشْيَاءٍ: عَلَى الصَّلَاةِ، وَالزَّكَاةِ، وَالْحَجِّ، وَالصَّوْمِ، وَالْوَلَايَةِ، وَلَمْ يُنَادَ بِشَيْءٍ مِثْلَ مَا نُودِيَ لِلْوَلَايَةِ. (82)

ترجمه :

فرمود: دین مبین اسلام بر پنج پایه و اساس استوار است: نماز، زکات، خمس، حج، روزه، ولایت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام.

سپس افزود: آن مقداری که نسبت به ولایت سفارش شده است نسبت به هیچ کدام تاءکید نگردیده است و ولایت اساس و محور تمام اعمال می باشد.

11 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ دَعَا اللَّهَ بِنَاِءِ فَلَحٍ، وَمَنْ دَعَا بِغَيْرِنَا هَلَكٍ وَاسْتَهْلَكَ. (83)

ترجمه :

فرمود: هر که خداوند را به وسیله ما بخواند و ما را واسطه قرار دهد رستگار و موفق خواهد شد. و کسی که غیر از ما اهل بیت - عصمت و طهارت - را وسیله گرداند ناامید و هلاک خواهد گشت.

12 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَعْمَالُ تُضَاعَفُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فَأَكْثَرُهَا فِيهَا مِنَ الصَّلَاةِ وَالصَّدَقَةِ وَالِدُّعَاءِ. (84)

ترجمه :

فرمود: پاداش اعمال - بد یا خوب - در روز جمعه دو برابر دیگر روزها است، پس سعی نمائید در این روز نماز و صدقه و دعا بسیار انجام دهید.

13 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ طَلَبَ الدُّنْيَا اسْتَعْفَافًا عَنِ النَّاسِ ، وَ سَعَى عَلَى أَهْلِهِ ، وَ تَعَطُّفًا عَلَى جَارِهِ ، لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ وَجْهُهُ مِثْلُ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ . (85)

ترجمه :

فرمود: هر کس دنیا را به جهت یکی از این سه حالت طلب کند: بی نیازی از مردم ، آسایش و رفاه خانواده و عائله اش ، کمک و رسیدگی به همسایه اش .

روز قیامت در حالتی محشور می گردد و به ملاقات خداوند متعال نایل می شود که صورتش همچون ماه شب چهارده ، نورانی است .

14 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَلَاثٌ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَاءَ حَدٍ فِيهِنَّ رُخْصَةٌ : اِءْدَاءُ الْاَمَانَةِ اِلَى الْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ ، وَ الْوَفَاءُ بِالْعَهْدِ لِلْبَرِّ وَ الْفَاجِرِ ، وَ بَرُّ الْوَالِدَيْنِ بَرِّينَ كَانَا اَوْ فَاجِرَيْنِ . (86)

ترجمه :

فرمود: خداوند سبحان در سه چیز رخصت قرار نداده است :

امانت را سالم تحویل صاحبش دادن ، خواه آن که صاحبش آدم خوبی باشد یا فاجر.

وفای به عهد نسبت به هر شخصی خوب باشد یا بد.

نیکی و احسان به پدر و مادر خوب باشند یا بد.

15 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّ الْجَنَّةَ وَ الْحُورَ كَتَشَاتِقُ اِلَى مَنْ يَكْسَحُ الْمَسْجِدَ ، اَوْ يَأْخُذُ مِنْهُ الْقَدَى . (87).

ترجمه :

فرمود: همانا بهشت و حورالعین در انتظار افرادی است که در نظافت و تمیز کردن مسجد سعی و تلاش نمایند.

16 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّمَا يَتَّبِلِي الْمَوْتُ مِنْ فِي الدُّنْيَا عَلَى قَدَرٍ دِينِهِ. (88)

ترجمه :

فرمود: همانا مؤمن در این دنیا هر مقداری که دین و ایمان داشته باشد به همان اندازه مورد امتحان و آزمایش قرار می گیرد.

17 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَكُونُ الْعَبْدُ عَابِدًا لِلَّهِ حَقَّ عِبَادَتِهِ حَتَّى يَنْقَطِعَ عَنِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ، فَحِينَئِذٍ يَقُولُ: هَذَا خَالِصٌ لِي ، فَيَقْبَلُهُ بِكَرَمِهِ. (89)

ترجمه :

فرمود: کسی به بندگی و ستایش گر حقیقی در برابر خداوند نمی رسد مگر آن که از تمام افراد قطع امید کند و تنها امیدش خدای یکتا باشد.

در یک چنین حالتی خداوند گوید: این عمل خالصانه برای من است و آن را مورد قبول و عنایت خود قرار می دهد.

18 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أُقْسِمُ بِاللَّهِ وَهُوَ حَقٌّ، مَا فَتَحَ رَجُلٌ عَلَى نَفْسِهِ بَابَ الْمَسَاءِلَةِ إِلَّا لَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْهِ بَابَ فَقْرٍ. (90)

ترجمه :

فرمود: سوگند به خدائی که بر حق است ، چنانچه شخصی در موردی ، تقاضای خود را به یکی از هم نوعان خود بگوید و بدون توجه به خداوند متعال درخواست کمک نماید، خداوند دری از درهای فقر و تنگ دستی را بر او بگشاید.

19 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ قَضَى مُسْلِمًا حَاجَتَهُ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ : ثَوَابُكَ عَلَيَّ وَلَا أَرْضَى لَكَ ثَوَابًا دُونَ الْجَنَّةِ. (91)

ترجمه :

فرمود: هر کس حاجتی را برای مسلمانی برآورده کند و گره از مشک‌ش بگشاید، خداوند متعال به او خطاب کند:

ثواب و پاداش تو بر عهده من خواهد بود و غیر از بهشت چیز دیگری لایق تو نخواهد بود.

20 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ أَوْحَى إِلَى شُعَيْبِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ : إِنِّي مُعَذِّبُ مِنْ قَوْمِكَ مِائَةَ أَلْفٍ، أَرْبَعِينَ أَلْفًا مِنْ شِرَارِهِمْ وَ سِتِّينَ أَلْفًا مِنْ خِيَارِهِمْ. فَقَالَ : يَا رَبِّ هَؤُلَاءِ الْأَشْرَارُ فَمَا بَالُ الْأَخْيَارِ؟ فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِ : إِنَّهُمْ دَاهُنُوا أَهْلَ الْمَعَاصِي وَ لَمْ يَغْضَبُوا لِحُزْبِي. (92)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند متعال ، برای حضرت شعیب علیه السلام وحی فرستاد: من از قوم تو یکصد هزار نفر را عذاب و هلاک می نمایم که شصت هزار نفر ایشان ، اشرار و چهل هزار نفر دیگرشان از خوبان و عبادت کنندگان خواهند بود.

حضرت شعیب علیه السلام سؤال نمود: اشرار که مستحق عذاب هستند ولی خوبان را چرا عذاب می نمائی ؟

خداوند وحی نمود: به جهت آن که این افراد، نسبت به گناهکاران بی تفاوت بوده و با ایشان سازش می کردند.

21 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَعْطَمَ مُؤْمِنًا، أَعْطَمَهُ اللَّهُ مِنْ ثِمَارِ الْجَنَّةِ. (93)

ترجمه :

فرمود: هر کس مؤمنی را طعام دهد، خداوند از میوه های بهشتی روزی او گرداند.

22 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ حَمَلَ أَخَاهُ عَلَى رَحْلِهِ بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى الْمَوْقِفِ عَلَى نَاقَةٍ مِنْ نُوقِ الْجَنَّةِ يُبَاهِي بِهِ الْمَلَائِكَةُ. (94)

ترجمه :

فرمود: کسی که برادرش را (و هر کس که در مسیر راه بدون وسیله است) سوار وسیله نقلیه خود کند - و حتی الا مکان او را به مقصد برساند - خداوند متعال او را در قیامت سوار شتری از شترهای بهشتی می گرداند - که سریع او را به مقصد برساند و از شدائد و سختی های محشر در امان گردد - و به بر ملائکه مباحات و افتخار می کنند.

23 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ عَلَى أَخِيهِ فِي بَيْتِهِ، فَلْيَقْعُدْ حَيْثُ يَأْمُرُهُ صَاحِبُ الرَّحْلِ، فَإِنَّ صَاحِبَ الْبَيْتِ أَعْرِفُ بَعُورَةَ بَيْتِهِ مِنَ الدَّاخِلِ عَلَيْهِ. (95)

ترجمه :

فرمود: هنگامی به منزل یکی از برادران و دوستانتان وارد شدید، هر کجا به شما گفت بنشینید، بپذیرید و همانجا بنشینید، چون که صاحب منزل بیش از دیگران به اصرار منزل خود آشنا و آگاه است .

24 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْجَنَّةُ مُحَرَّمَةٌ عَلَى الْفَتَّانِينَ الْمَشَّائِينَ بِالنَّمِيمَةِ. (96)

ترجمه :

فرمود: بهشت - و نعمت های حیات بخش آن - برای اشخاص فتنه گر و سخن چین آشوب طلب ، حرام است .

25 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّا نَأْمُرُ صِبْيَانَنَا بِالصَّلَاةِ إِذَا كَانُوا بَنَى خَمْسٍ سِنِينَ ، فَمُرُوا صِبْيَانَكُمْ إِذَا كَانُوا بَنَى سَبْعٍ سِنِينَ . (97)

ترجمه :

فرمود: ما - اهل بیت عصمت و طهارت - کودکان خود را از دوران پنج سالگی به انجام نماز دستور می دهیم ، ولی شما - دوستان و پیروان ما - فرزندان خود را از سنین هفت سالگی وادار به نماز نمائید.

26 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ حَمَلَ جَنَازَةً مِنْ أَرْبَعِ جَوَانِبِهَا، غَفَرَ اللَّهُ لَهُ أَرْبَعِينَ كَبِيرَةً. (98)

ترجمه :

فرمود: هر کس جنازه ای را تشییع نماید و چهار جانب تابوت را بر شانه خود حمل کند، خداوند چهل گناه از گناهانش را می آمرزد.

27 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : خَفِ اللَّهَ تَعَالَى لِقُدْرَتِهِ عَلَيْكَ، وَاسْتَخِ مِنْهُ لِقُرْبِهِ مِنْكَ. (99)

ترجمه :

فرمود: بترس از قدرت بی منتهای خداوند متعال که از - جهات مختلف - بر تو دارد، و از خداوند شرم و حیا کن - در انجام گناهان - به جهت آن که از هر چیزی به تو نزدیک تر است .

28 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ، فَحَيْثُ مَا وَجَدَ أَعْدَادَكُمْ ضَالَّتَهُ فَلْيَأْخُذْهَا. (100)

ترجمه :

فرمود: دانش و حکمت ، گمشده - ارزشمندی است برای - مؤمن که هر کجا و نزد هر کس یافت شود باید آن را دریافت نماید.

29 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فِي الْمِلْحِ شِفَاءٌ مِنْ سَبْعِينَ دَاءً، ثُمَّ قَالَ: لَوْ يَعْلَمُ النَّاسُ مَا فِي الْمِلْحِ مَا تَدَاوَوْا إِلَّا لَأَبَهُ. (101)

ترجمه :

فرمود: نمک شفابخش و درمان کننده هفتاد نوع مرض و درد خواهد بود و افزود چنانچه مردم خواص نمک می شناختند به چیزی غیر از نمک مداوا و درمان نمی کردند.

30 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ الْمُؤْمِنَ إِذَا صَافَحَ الْمُؤْمِنَ تَفَرَّقَا مِنْ غَيْرِ ذَنْبٍ. (102)

ترجمه :

فرمود: همانا مؤمنی که با برادر مؤمنش دیدار و مصافحه نماید، گناهانشان ریخته می شود و بدون گناه از یکدیگر جدا خواهند شد.

31 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَثَلُ الْحَرِيصِ عَلَى الدُّنْيَا مَثَلُ ذَرْوَةِ الْقَرْزِ، كُلَّمَا زِدَادَتْ عَلَى نَفْسِهَا لَفًا كَانَ أَبْعَدُ مِنَ الْخُرُوجِ حَتَّى تَمُوتَ غَمًا. (103)

ترجمه :

فرمود: تمثیل افراد حریص به مال و زیورآلات دنیا همانند کرم ابریشمی است که هر چه اطراف خود بچرخد و بیشتر فعالیت کند و تارهای ابریشم را به دور خود بیچد، خارج شدنش از بین آن تارها سخت تر گردد و چه بسا غیر ممکن می شود تا جائی که چاره ای جز مرگ نداشته باشد.

32 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ الْمُؤْمِنَ أَخُ الْمُؤْمِنِ لَا يَشْتُمُهُ، وَلَا يُحَرِّمُهُ، وَلَا يُسِيءُ بِهِ الظَّنَّ. (104)

ترجمه :

فرمود: مؤمن برادر مؤمن است ، باید او را دشنام ندهد، سرزنش و بدگوئی نکند، و او را از خوبیها محروم نگرداند، و به او بدگمان نباشد.

33 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْكَمَالُ كُلُّ الْكَمَالِ، التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ، وَتَقْدِيرُ الْمَعِيشَةِ. (105)

ترجمه :

فرمود: تمام کمالات - معنوی و مادی انسان - در فقاہت و شناخت دقیق و صحیح مسائل دین و معارف الهی است ؛ و صبر و شکیبائی در مقابل ناملایمات ، و نیز زندگی را با تدبّر و مدیریت برنامه ریزی کردن می باشد.

34 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: صِلُهُ الْأَرْحَامَ تُزَكِّي الْأَعْمَالَ، وَتُنْمِي الْأَمْوَالَ، وَتَدْفَعُ الْبُلُوبَ، وَتُيسِّرُ الْحِسَابَ، وَتُنْسِيءُ فِي الْأَجَلِ. (106)

ترجمه :

صله رحم نمودن (پنج فایده دارد): موجب تزکیه اعمال و عبادات می شود، سبب رشد و برکت در اموال می گردد، بلاها و گرفتاری ها را دفع و بر طرف می نماید، حساب (قبر و قیامت) را آسان می گرداند و مرگ و اجل (معلق) را تاخیر می اندازد.

35 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: فَضْلُ صَلَاةِ الْجَمَاعَةِ عَلَى صَلَاةِ الرَّجُلِ فَرْدًا خَمْسًا وَعِشْرِينَ دَرَجَةً فِي الْجَنَّةِ. (107)

ترجمه :

فرمود: فضیلت و برتری نماز جماعت بر نماز فرادا و تنها، بیست و پنج درجه از مقامات بهشتی است .

36 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَاءِمَّا الْمُنْجِيَاتِ: فَخَوْفُ اللَّهِ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ، وَالْقَصْدُ فِي الْغِنَى وَالْفَقْرِ، وَكَلِمَةُ الْعَدْلِ فِي الرِّضَا وَالسَّخَطِ. (108)

ترجمه :

فرمود: از اسباب نجات ، ترس از خدا در خفاء و آشکارا است ، رعایت اقتصاد و صرفه جوئی در تمام حالات بی نیازی و نیازمندی ، نیز رعایت انصاف و گفتن سخن حق و عدالت در همه حالت های خوشی و ناراحتی .

37 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَنَالُ وَلَا يُتَنَالُ إِلَّا بِالْعَمَلِ وَالْوَرَعِ. (109)

ترجمه :

فرمود: ولایت و شفاعت ما شامل نمی شود مگر افرادی را که دارای عمل - صالح - و نیز پرهیز از گناه داشته باشند.

38 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ أَعْمَالَ الْعِبَادِ تُعْرَضُ عَلَى نَبِيِّكُمْ كُلِّ عَشِيَّةٍ خَمِيسٍ، فَلْيَسْتَحِ أَعْدَاءُكُمْ أَنْ يُعْرَضَ عَلَى نَبِيِّهِ الْعَمَلُ الْقَبِيحُ. (110)

ترجمه :

فرمود: همانا تمام کارها و حرکات بندگان در هر شب جمعه بر پیغمبر اسلام عرضه می گردد، پس حیاء کنید از این که عمل زشت شما را نزد پیغمبرتان ارائه دهند.

39 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ عَلَّمَ بَابَ هُدًى فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهِ، وَلَا يَنْقُصُ أُولَئِكَ مِنْ أَجُورِهِمْ. (111)

ترجمه :

فرمود: هر کس راه هدایت و سعادت را بگشاید و یا به دیگران تعلیم دهد، اجر و پاداش او همانند کسی است که به آن کار خیر عمل کرده باشد بدون آن که از پاداش عمل کنندگان کسر شود.

40 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَرْبَعٌ مِنْ كُنُوزِ الْبِرِّ: كِتْمَانُ الْحَاجَةِ، وَ كِتْمَانُ الصَّدَقَةِ، وَ كِتْمَانُ الْوَجَعِ، وَ كِتْمَانُ الْمُصِيبَةِ. (112)

ترجمه :

فرمود: چهار حالت از کنزهای نیک و پسندیده است : پوشاندن نیاز و حاجت خود را از دیگران ، دادن صدقه و کمک به افراد به طور مخفیانه و محرمانه ، دردها و مشکلات و ناراحتی ها را تحمل کردن و هنگام مصیبت و حوادث ، جزع و داد و فریاد نکردن

73- اصول کافی : ج 2، ص 103، ح 11، وسائل الشیعه : ج 16، ص 183، ح 1.

74- کتاب الزهد: ص 1، ح 9.

75- إثبات الهداة : ج 3، ص 467.

76- اصول کافی : ج 1، ص 179، ح 12.

77- بحارالانوار: ج 1، ص 137، ح 31.

78- محاسن برقی : ج 1، ص 228.

79- اصول کافی : ج 1، ص 42، ح 3، و مستدرک الوسائل : ج 17، ص 244.

80- وسائل الشیعه : ج 4، ص 27، ح 4424.

81- وسائل الشیعه : ج 4، ص 23، ح 4413.

82- وسائل الشیعه : ج 1، ص 18، ح 10.

83- اءمالی شیخ طوسی : ج 1، ص 175.

- 84- مستدرک الوسائل : ج 6، ص 64، ح 15.
- 85- وسائل الشیعة : ج 17، ص 21، ح 5.
- 86- وسائل الشیعة : ج 21، ص 490، ح 3.
- 87- مستدرک الوسائل : ج 3، ص 385.
- 88- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 523، بحارالانوار: ج 67، ص 210، ح 12،
به نقل از کافی .
- 89- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 427، بحارالانوار: ج 70، ص 111، ح 14 .
- 90- عدة الداعي : ص 99، س 15.
- 91- مستدرک الوسائل : ج 12، ص 402، ح 6.
- 92- الجواهرالسنية : ص 28، بحارالانوار: ج 12، ص 386، ح 12، به نقل از کافی .
- 93- محاسن برقی : ص 393، ح 4.
- 94- بحارالانوار: ج 7، ص 303، ح 61.
- 95- وسائل الشیعة : ج 5، ص 322.
- 96- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 528.
- 97- وسائل الشیعة : ج 4، ص 31، ح 4434.
- 98- وسائل الشیعة : ج 3، ص 3، ح 153.
- 99- بحارالانوار: ج 68، ص 336، ح 22.

- 100- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 468.
- 101- تنبيه الخواطر، معروف به مجموعه ورام : ص 468.
- 102- خصال صدوق : ج 1، ص 13.
- 103- وسائل الشیعة : ج 11، ص 318.
- 104- تحف العقول : ص 221، بحارالانوار: ج 78، ص 176، ح 5.
- 105- تحف العقول : ص 213، بحارالانوار: ج 78، ص 172، ح 5.
- 106- تحف العقول : ص 218، بحارالانوار: ج 74، ص 111، ح 71.
- 107- وسائل الشیعة : ج 17، ص 37.
- 108- وسائل الشیعة : ج 11، ص 174، ح 12.
- 109- وسائل الشیعة : ج 11، ص 196.
- 110- وسائل الشیعة : ج 11، ص 391.
- 111- وسائل الشیعة : ج 1، ص 436.
- 112- تحف العقول : ص 215.

چهل حدیث گهربار امام جعفر صادق (ع)

قالَ اَلا مامُ جَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلامُ :

1 حَدِيثِي حَدِيثُ اَبِي ، وَ حَدِيثُ اَبِي حَدِيثُ جَدِّي ، وَ حَدِيثُ جَدِّي حَدِيثُ الْحُسَيْنِ ، وَ حَدِيثُ الْحُسَيْنِ حَدِيثُ الْحَسَنِ ، وَ حَدِيثُ الْحَسَنِ حَدِيثُ اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ ، وَ حَدِيثُ اَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ ، وَ حَدِيثُ رَسُولِ اللَّهِ قَوْلُ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ. (69)

ترجمه :

فرمود: سخن و حدیث من همانند سخن پدرم می باشد، و سخن پدرم همچون سخن جدّم ، و سخن جدّم نیز مانند سخن حسین و نیز سخن او با سخن حسن یکی است و سخن حسن همانند سخن امیرالمؤمنین علیّ و کلام او از کلام رسول خدا می باشد، که سخن رسول الله به نقل از سخن خداوند متعال خواهد بود.

2 قالَ عَلَيْهِ السَّلامُ : مَنْ حَفِظَ مِنْ شِيعَتِنَا اَرْبَعِينَ حَدِيثًا بَعَثَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمًا فَقِيهاً وَكَمْ يُعَذِّبُهُ. (70)

ترجمه :

فرمود: هر کس از شیعیان ما چهل حدیث را حفظ کند و به آن ها عمل نماید ، خداوند او را دانشمندی فقیه در قیامت محشور می گرداند و عذاب نمی شود.

3 قالَ عَلَيْهِ السَّلامُ : قَضَاءُ حَاجَةِ الْمُؤْمِنِ اَفْضَلُ مِنْ اَلْفِ حَجَّةٍ مُتَقَبَّلَةٍ بِمَناسِكَها ، وَ عِتْقُ اَلْفِ رَقَبَةٍ لَوَجْهِ اللَّهِ ، وَ حِمْلَانِ اَلْفِ فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِسَرَجِها وَ لَحْمِها. (71)

ترجمه :

فرمود: برآوردن حوائج و نیازمندی های مؤمن از هزار حجّ مقبول و آزادی هزار بنده و فرستادن هزار اسب مجهّز در راه خدا، بالاتر و والاتر است .

4 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ بِهِ الْعَبْدُ الصَّلَاةُ، فَإِنْ قُبِلَتْ قُبِلَ سَائِرُ عَمَلِهِ، وَإِذَا رُدَّتْ، رُدَّ عَلَيْهِ سَائِرُ عَمَلِهِ. (72)

ترجمه :

فرمود: اولین محاسبه انسان در پیشگاه خداوند پیرامون نماز است ، پس اگر نمازش قبول شود بقیه عبادات و اعمالش نیز پذیرفته می گردد و گرنه مردود خواهد شد.

5 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا فَشَتْ اَرْبَعَةٌ ظَهَرَتْ اَرْبَعَةٌ: إِذَا فَشَا الزُّنَا كَثُرَتِ الزَّلَازِلُ، وَإِذَا اُمْسِكَتِ الزَّكَاةُ هَلَكَتِ الْمَاشِيَةُ، وَإِذَا جَارَ الْحُكَّامُ فِي الْقَضَاءِ اُمْسِكَ الْمَطَرُ مِنَ السَّمَاءِ، وَإِذَا ظَفَرَتِ الذِّمَّةُ نُصِرَ الْمُشْرِكُونَ عَلَى الْمُسْلِمِينَ. (73)

ترجمه :

فرمود: هنگامی که چهار چیز در جامعه شایع و رایج گردد چهار نوع بلا و گرفتاری پدید آید:

چنانچه زنا رایج گردد زلزله و مرگ ناگهانی فراوان شود.

چنانچه زکات و خمس اموال پرداخت نشود حیوانات اهلی نابود شود.

اگر حاکمان جامعه و قضات ستم و بی عدالتی نمایند باران رحمت خداوند نمی بارد.

و اگر اهل ذمه تقویت شوند مشرکین بر مسلمین پیروز آیند.

6 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ عَابَ اَخَاهُ بَعِيبٍ فَهُوَ مِنْ اَهْلِ النَّارِ. (74)

ترجمه :

فرمود: هر کس برادر ایمانی خود را بر چسبی بزند و او را متهم کند از اهل آتش خواهد بود.

7 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الصَّمْتُ كَنْزٌ وَافِرٌ، وَ زَيْنُ الْحِلْمِ، وَ سِتْرُ الْجَاهِلِ. (75)

ترجمه :

فرمود: سکوت همانند گنجی پربهاء، زینت بخش حلم و بردباری است ؛ و نیز سکوت ، سرپوشی بر آبروی شخص نادان و جاهل می باشد.

8 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِصْحَابُ مَنْ تَتَزَيْنُ بِهِ، وَلَا تَصْحَابُ مَنْ يَتَزَيْنُ لَكَ. (76)

ترجمه :

فرمود: با کسی دوستی و رفت و آمد کن که موجب عزت و سربلندی تو باشد، و با کسی که می خواهد از تو بهره ببرد و خودنمایی می کند همدم مباش .

9 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كَمَالُ الْمُؤْمِنِ فِي ثَلَاثِ خِصَالٍ: الْفِقْهُ فِي دِينِهِ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ، وَالتَّقْدِيرُ فِي الْمَعِيشَةِ. (77)

ترجمه :

فرمود: شخصیت و کمال مؤمن در سه خصلت است : آشنا بودن به مسائل و احکام دین ، صبر در مقابل شدايد و ناملايمات ، زندگي او همراه با حساب و کتاب و برنامه ريزی دقيق باشد.

10 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَيْكُمْ بِأُتْيَانِ الْمَسَاجِدِ، فَإِنَّهَا بُيُوتُ اللَّهِ فِي الْأَرْضِ، وَمَنْ أَعْتَاهَا مُتَطَهِّرًا طَهَّرَهُ اللَّهُ مِنْ ذُنُوبِهِ، وَكَتَبَ مِنْ رُؤَاةِ. (78)

ترجمه :

فرمود: بر شما باد به دخول در مساجد، چون که آن ها خانه خداوند بر روی زمین است ؛ و هر کسی که با طهارت وارد آن شود خداوند متعال او را از گناهان تطهیر می نماید و در زمره زیارت کنندگانش محسوب می شوند.

11 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ قَالَ بَعْدَ صَلَاةِ الصُّبْحِ قَبْلَ أَنْ يَتَكَلَّمَ: ((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ)) يُعِيدُهَا سَبْعَ مَرَّاتٍ، دَفَعَ اللَّهُ عَنْهُ سَبْعِينَ نَوْعًا مِنْ أَنْوَاعِ الْبَلَاءِ، أَوْ هَوْنًا الْجَذَامُ وَالْبَرَصُ. (79)

ترجمه :

فرمود: هر کسی بعد از نماز صبح پیش از آن که سخنی مطرح کند، هفت مرتبه بگوید: ((بسم الله الرحمن الرحيم ، لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم)) خداوند متعال هفتاد نوع بلا از او دور گرداند که ساده ترین آن ها مرض پسی و جذام باشد.

12 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ تَوَضَّأَ وَتَمَنَّدَلَ كُتِبَتْ لَهُ حَسَنَةٌ، وَ مَنْ تَوَضَّأَ وَكَمْ يَتَمَنَّدَلُ حَتَّى يَجْفَأَ وَضُوءُهُ، كُتِبَ لَهُ ثَلَاثُونَ حَسَنَةً. (80)

ترجمه :

فرمود: هر کس وضو بگیرد و با حوله خشک نماید یک حسنه دارد و چنانچه خشک نکند سی حسنه خواهد داشت .

13 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا فُطْرُكَ فِي مَنْزِلِ أَخِيكَ أَوْ فَضْلُ مَنْ صِيَامِكَ سَبْعِينَ ضِعْفًا. (81)

ترجمه :

فرمود: اگر افطاری روزه ات را در منزل برادر - مؤمنت - ، انجام بدهی ثوابش هفتاد برابر اصل روزه است .

14 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا أَفْطَرَ الرَّجُلُ عَلَى الْمَاءِ الْفَاتِرِ نَقَى كَبِدَهُ، وَغَسَلَ الذَّنُوبَ مِنَ الْقَلْبِ، وَ قَوَّى الْبَصَرَ وَالْحَدَقَ. (82)

ترجمه :

فرمود: چنانچه انسان روزه خود را با آب جوش افطار نماید کبدش پاک و سالم باقی می ماند، و قلبش از کدورت ها تمیز و نور چشمش قوی و روشن می گردد.

15 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ فِي الْمُصْحَفِ مُتَّعٍ بَبَصَرِهِ، وَخُنْفَ عَلَى الْوَلَدِيَّةِ وَإِنْ كَانَ كَافِرَيْنِ. (83)

ترجمه :

فرمود: هر که قرآن شریف را از روی آن قرائت نماید بر روشنائی چشمش افزوده گردد؛ و نیز گناهان پدر و مادرش سبک شود گرچه کافر باشند.

16 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ قَرَأَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ مَرَّةً وَاحِدَةً فَكَأَنَّمَا قَرَأَ ثَلَاثَ الْقُرْآنِ وَ ثَلَاثَ التَّوْرَةِ وَ ثَلَاثَ الْإِنْجِيلِ وَ ثَلَاثَ الزَّبُورِ. (84)

ترجمه :

فرمود: هر که یک مرتبه سوره توحید را تلاوت نماید، همانند کسی است که یک سوّم قرآن و تورات و انجیل و زبور را خوانده باشد.

17 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ لِكُلِّ ثَمَرَةٍ سَمَاءٌ، فَإِذَا أَيْتِمَتْ بِهَا فَأَمْسُوهُ الْمَاءَ، وَأَغْمِسُوهَا فِي الْمَاءِ. (85)

ترجمه :

فرمود: هر نوع میوه و ثمره ای ، مسموم و آغشته به میکرب ها است ؛ هر گاه خواستید از آن ها استفاده کنید با آب بشوئید.

18 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَيْكُمْ بِالسَّلَاجِمِ، فَكُلُّوهُ وَاَدْيُمُوا اءْ كُلَّهُ، وَاكْتُمُوهُ اِلَّا عَنَ اَهْلِهِ، فَمَا مِنْ اءْ حَدٍ اِلَّا وَبِهِ عِرْقٌ مِّنَ الْجَذَامِ، فَاَذْيُبُوهُ بِاِءْ كُلِّهِ. (86)

ترجمه :

فرمود: شلغم را اهمیت دهید و مرتب آن را میل نمائید و آن را به مخالفین معرفی نکنید، شلغم رگ جذام را قطع و نابود می سازد.

19 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُسْتَجَابُ الدُّعَاءُ فِي اَرْبَعَةِ مَوَاطِنَ: فِي الْوُتْرِ، وَبَعْدَ الْفَجْرِ، وَبَعْدَ الظُّهْرِ، وَبَعْدَ الْمَغْرَبِ. (87)

ترجمه :

فرمود: در چهار وقت دعا مستجاب خواهد شد: هنگام نماز وتر، بعد از نماز صبح ، بعد از نماز ظهر، بعد از نماز مغرب .

20 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ دَعَا لِعَشْرَةٍ مِنْ اِخْوَانِهِ الْمَوْتَى لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ اءْ وَجَبَ اللّٰهُ لَهُ الْجَنَّةُ. (88)

ترجمه :

فرمود: هر کس که در شب جمعه برای ده نفر از دوستان مؤ من خود که از دنیا رفته اند دعا و طلب مغفرت نماید، از اهل بهشت قرار خواهد گرفت .

21 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِشْطُ الرَّأْسِ يَذْهَبُ بِالْوَبَاءِ، وَ مِشْطُ اللَّحْيَةِ يُشَدِّدُ الْاَضْرَاسَ. (89)

ترجمه :

فرمود: شانه کردن موی سر موجب نابودی وبا و مانع ریزش مو می گردد، و شانه کردن ریش و محاسن ریشه دندان ها را محکم می نماید.

22 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ اَيُّمَا مُؤْمِنٍ سَأَلَ اَخَاهُ الْمُؤْمِنَ حَاجَةً وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَى قَضَائِهَا فَرَدَّهٗ عَنْهَا، سَلَطَ اللَّهُ عَلَيْهِ شُجَاعًا فِي قَبْرِهِ، يَنْهَشُ مِنْ اَصَابِعِهِ. (90)

ترجمه :

فرمود: چنانچه مؤمنی از برادر ایمانیش حاجتی را طلب کند و او بتواند خواسته اش را برآورد و انجام ندهد، خداوند در قبرش یک افعی بر او مسلط گرداند که هر لحظه او را آزار رساند.

23 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَلَكَ وَاحِدٌ يَقْدِمُهُ الرَّجُلُ، اَفْضَلُ مِنْ سَبْعِينَ يَبْقَوْنَ بَعْدَهُ، شَاكِنٌ فِي السَّلَاحِ مَعَ الْقَائِمِ (عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى فَرَجَهُ الشَّرِيفَ). (91)

ترجمه :

فرمود: اگر انسانی یکی از فرزندان را پیش از خود به عالم آخرت بفرستد بهتر از آن است که چندین فرزند به جای گذارد و در رکاب امام زمان علیه السلام با دشمن مبارزه کنند.

24 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا بَلَغَكَ عَنْ اَخِيكَ شَيْءٌ فَقَالَ لَمْ اَقُلْهُ فَاَقْبَلْ مِنْهُ، فَإِنَّ ذَلِكَ تَوْبَةٌ لَهُ. وَ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا بَلَغَكَ عَنْ اَخِيكَ شَيْءٌ وَ شَهِدَ اَرْبَعُونَ اَنْهُمْ سَمِعُوهُ مِنْهُ فَقَالَ: لَمْ اَقُلْهُ، فَاَقْبَلْ مِنْهُ. (92)

ترجمه :

فرمود: چنانچه شنیدی که برادرت یا دوست چیزی بر علیه تو گفته است و او تکذیب کرد قبول کن . همچنین فرمود: اگر چیزی را از برادرت بر علیه خودت شنیدی و نیز چهل نفر شهادت دادند، ولی او تکذیب کرد و گفت : من نگفته ام ، حرف او را بپذیر.

25 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَكْمُلُ اِيْمَانُ الْعَبْدِ حَتَّى تَكُونَ فِيهِ اَرْبَعُ خِصَالٍ: يَحْسُنُ خُلُقَهُ، وَسَيِّئَ خِفِّ نَفْسُهُ، وَيُمْسِكُ الْفَضْلَ مِنْ قَوْلِهِ، وَيُخْرِجَ الْفَضْلَ مِنْ مَالِهِ. (93)

ترجمه :

فرمود: ایمان انسان کامل نمی گردد مگر آن که چهار خصلت در او باشد: اخلاقش نیکو باشد، نفس خود را سبک شمارد، کنترل سخن داشته باشد، اضافی ثروتش حق الله ، حق الناس را پیردازد.

26 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : دَاوُوا مَرَضَكُمْ بِالصَّدَقَةِ ، وَادْفَعُوا أَبْوَابَ الْبَلَاءِ بِالْأَسْتِغْفَارِ . (94)

ترجمه :

فرمود: مریضان خود را به وسیله پرداخت صدقه مداوا و معالجه نمائید، و بلاها و مشکلات را با استغفار و توبه دفع کنید.

27 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَيْكُمُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسَ فِي أَفْضَلِ السَّاعَاتِ ، فَعَلَيْكُمْ بِالدُّعَاءِ فِي ذُبَارِ الصَّلَوَاتِ . (95)

ترجمه :

فرمود: خداوند متعال پنج نماز در بهترین اوقات را بر شما واجب گرداند، پس سعی کنید حوایج و خواسته های خود را پس از هر نماز با خداوند مطرح و درخواست کنید.

28 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كُلُّوا مَا يَقَعُ مِنَ الْمَائِدَةِ فِي الْحَضَرِ ، فَإِنَّ فِيهِ شِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ ، وَلَا تَأْكُلُوا مَا يَقَعُ مِنْهَا فِي الصَّحَارَى . (96)

ترجمه :

فرمود: هنگام خوردن غذا در منزل ، آنچه که اطراف سفره و ظرف می ریزد جمع کنید و میل نمائید که در آن ها شفای دردهای درونی است ، ولی چنانچه در بیابان سفره انداختید؛ اضافه های آن را رها کنید برای جانوران .

29 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَرْبَعَةٌ مِنْ اَخْلَاقِ الْاَنْبِيَاءِ الْبِرُّ، وَالسَّخَاءُ، وَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ، وَالْقِيَامُ بِحَقِّ الْمُؤْمِنِ. (97)

ترجمه :

فرمود: چهار چیز از اخلاق پسندیده پیغمبران الهی است : نیکی ، سخاوت ، صبر و شکیبائی در مصائب و مشکلات ، اجراء حق و عدالت بین مؤمنین .

30 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِمْتَحِنُوا شِيعَتَنَا عِنْدَ ثَلَاثٍ : عِنْدَ مَوَاقِيتِ الصَّلَاةِ كَيْفَ مُحَافَظَتُهُمْ عَلَيْهَا، وَعِنْدَ اَسْرَارِهِمْ كَيْفَ حِفْظُهُمْ لَهَا عِنْدَ عَدُوِّنَا، وَ اِلَى اَمْوَالِهِمْ كَيْفَ مُوَاسَاَتُهُمْ لِاِخْوَانِهِمْ فِيهَا. (98)

ترجمه :

فرمود: شیعیان و دوستان ما را در سه مورد آزمایش نمائید:

1 مواقع نماز، چگونه رعایت آن را می نمایند.

2 اسرار یکدیگر را چگونه فاش و یا نگهداری می کنند.

3 نسبت به اموال و ثروتشان چگونه به دیگران رسیدگی می کنند و حقوق خود را می پردازند.

31 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ مَلَكَ نَفْسَهُ اِذَا رَغِبَ، وَ اِذَا رَهَبَ، وَ اِذَا اَشْتَهَى ، وَ اِذَا غَضِبَ وَ اِذَا رَضِيَ، حَرَّمَ اللَّهُ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ. (99)

ترجمه :

فرمود: هر که در چهار موقع ، مالک نفس خود باشد: هنگام رفاه و توسعه زندگی ، هنگام سختی و تنگ دستی ، هنگام اشتها و آرزو و هنگام خشم و غضب ؛ خداوند متعال بر جسم او، آتش را حرام می گرداند.

32 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ النَّهَارَ إِذَا جَاءَ قَالَ: يَا بَنَ آدَمَ ، اءَعْجَلْ فِي يَوْمِكَ هَذَا خَيْرًا، اءَشْهَدُ لَكَ بِهِ عِنْدَ رَبِّكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، فَإِنِّي لَمْ آتِكَ فِيمَا مَضَى وَلَا آتِيكَ فِيمَا بَقِيَ، فَإِذَا جَاءَ اللَّيْلُ قَالَ مِثْلُ ذَلِكَ. (100)

ترجمه :

فرمود: هنگامی که روز فرا رسد گوید: تا می توانی در این روز از کارهای خیر انجام بده که من در قیامت در پیشگاه خداوند شهادت می دهم و بدان که من قبلاً در اختیار تو نبودم و در آینده نیز پیش تو باقی نخواهم ماند. همچنین هنگامی که شب فرارسد چنین زبان حالی را خواهد داشت .

33 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَتَّبِعِي لِلْمُؤْمِنِ اءَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَمَانِ خِصَالٍ :

وَقُورٌ عِنْدَ الْهَزَاهِزِ، صَبُورٌ عِنْدَ الْبَلَاءِ، شَكُورٌ عِنْدَ الرِّخَاءِ، قَانِعٌ بِمَا رَزَقَهُ اللَّهُ، لَا يَظْلِمُ الْاَعْدَاءَ، وَلَا يَتَحَامَلُ لِلْاَصْدِقَاءِ، بَدْنُهُ مِنْهُ فِي تَعَبٍ، وَالنَّاسُ مِنْهُ فِي رَاحَةٍ. (101)

ترجمه :

فرمود: سزاوار است که هر شخص مؤ من در بردارنده هشت خصلت باشد:

هنگام فتنه ها و آشوب ها باوقار و آرام ، هنگام بلاها و آزمایش ها بردبار و صبور، هنگام رفاه و آسایش شکرگزار، به آنچه خداوند روزیش گردانده قانع باشد.
دشمنان و مخالفان را مورد ظلم و اذیت قرار ندهد، بر دوستان برنامه ای را تحمیل ننماید، جسمش خسته ؛ ولی دیگران از او راحت و از هر جهت در آسایش باشند

34 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ مَاتَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ عَارِفًا بِحَقِّنَا عُتِقَ مِنَ النَّارِ وَ كُتِبَ لَهُ بَرَاءَةٌ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ. (102)

ترجمه :

فرمود: هر کس که در روز جمعه فوت نماید و از دنیا برود؛ و عارف به حقّ ما اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام باشد، از آتش سوزان دوزخ آزاد می گردد؛ و نیز از عذاب شب اوّل قبر در امان خواهد بود.

35 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الرَّجُلَ يَذْنِبُ الذَّنْبَ فَيَحْرُمُ صَلَاةَ اللَّيْلِ ، إِنَّ الْعَمَلَ السَّيِّئَ إِذَا سُرِعَ فِي صَاحِبِهِ مِنَ السَّكِينِ فِي اللَّحْمِ . (103)

ترجمه :

فرمود: چه بسا شخصی به وسیله انجام گناهی از نماز شب محروم گردد، همانا تاءثیر گناه در روان انسان سریع تر از تاءثیر چاقو در گوشت است .

36 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَتَخَلَّلُوا بَعُودَ الرِّيحَانِ وَلَا بِقَضِيبِ الرُّمَانِ ، فَإِنَّهُمَا يُهَيِّجَانِ عِرْقَ الْجُدَامِ . (104)

ترجمه :

فرمود: به وسیله چوب ریحان و چوب انار، دندان های خود را خلال نکنید، برای این که تحریک کننده عوامل مرض جذام و پیسی می باشد.

37 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ يُؤْمِنُ مِنَ الْجُدَامِ وَالْبَرَصِ وَالْعَمَى ، وَإِنْ لَمْ تَحْتَجْ فَحَكِّهَا حَكًّا . وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا خَذَ الشَّارِبُ مِنَ الْجُمُعَةِ إِلَى الْجُمُعَةِ أَمَانٌ مِنَ الْجُدَامِ . (105)

ترجمه :

فرمود: کوتاه کردن ناخن ها در روز جمعه موجب سلامتی از جذام و پیسی و ضعف بینائی چشم خواهد شد و اگر امکان کوتاه کردن آن نباشد سر آن ها را بتراش .

و فرمود: کوتاه کردن سبیل در هر جمعه سبب ایمنی از مرض جذام می شود.

38 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا أَوَيْتَ إِلَى فِرَاشِكَ فَانْظُرْ مَا سَلَكَتَ فِي بَطْنِكَ، وَمَا كَسَبْتَ فِي يَوْمِكَ،
وَإِذْكُرْ أَعْنَكَ مَيِّتٌ، وَأَنْ لَكَ مَعَادًا. (106)

ترجمه :

فرمود: در آن هنگامی که وارد رختخواب خود می شوی ، با خود بیندیش که در آن روز چه نوع خوراکی ها و آشامیدنی ها از چه راهی به دست آورده ای و میل نموده ای .

و در آن روز چه چیزهایی را چگونه و از چه راهی کسب و تحصیل کرده ای .

و در هر حال متوجه باش که مرگ تو را می رباید؛ و سپس در صحرای محشر جهت بررسی گفتار و کردارت حاضر خواهی شد.

39 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ إِثْنَيْ عَشَرَ أَلْفَ عَالَمٍ ، كُلُّ عَالَمٍ مِنْهُمْ أَعْكَبَرُ مِنْ سَبْعِ
سَمَوَاتٍ وَ سَبْعِ أَرْضِينَ ، مَا يُرَى عَالَمٌ مِنْهُمْ أَنْ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ عَالَمًا غَيْرُهُمْ وَأَنَا الْحُجَّةُ
عَلَيْهِمْ. (107)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند متعال ، دوازده هزار جهان آفریده است که هر یک از آن ها نسبت به آسمان ها و زمین های هفت گانه بزرگ تر می باشد؛ و من و دیگر ائمه دوازده گانه از طرف خداوند بر همه آن ها حجّت و راهنما هستیم .

40 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : حَدِيثٌ فِي حَلَالٍ وَ حَرَامٍ تَأْخُذُهُ مِنْ صَادِقٍ خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا مِنْ ذَهَبٍ
وَفِضَّةٍ. (108)

ترجمه :

فرمود: سخنی را درباره مسائل حلال و حرام و احکام دین خدا، از راست گوی مؤمنی دریافت کنی؛ بهتر و ارزشمندتر است از تمام دنیا و ثروت های آن.

69-جامع الاحادیث الشیعه: ج 1 ص 127 ح 102، بحارالانوار: ج 2، ص 178، ح 28.

70-امالی الصدوق: ص 253.

71-امالی الصدوق: ص 197.

72-وسائل الشیعه: ج 4 ص 34 ح 4442.

73-وسائل الشیعه: ج 8 ص 13.

74-اختصاص: ص 240، بحارالانوار: ج 75، ص 260، ح 58.

75-مستدرک الوسائل: ج 9 ص 16 ح 4.

76-وسائل الشیعه: ج 11 ص 412.

77-امالی طوسی: ج 2 ص 279.

78-وسائل الشیعه: ج 1 ص 380 ح 2.

79-امالی طوسی: ج 2 ص 343.

80-وسائل الشیعه: ج 1 ص 474 ح 5.

81-من لا یحضره الفقیه: ج 2 ص 51 ح 13.

82-وسائل الشیعه: ج 10 ص 157 ح 3.

83-وسائل الشیعه: ج 6 ص 204 ح 1.

- 84-وسائل الشیعه : ج 6 ص 225 ح 10.
- 85-وسائل الشیعه : ج 25 ص 147 ح 2.
- 86-وسائل الشیعه : ج 25 ص 208 ح 4.
- 87-جامع احادیث الشیعه : ج 5 ص 358 ح 12.
- 88-جامع احادیث الشیعه : ج 6 ص 178 ح 78.
- 89-وسائل الشیعه : ج 2 ص 124 ح 1.
- 90-امالی طوسی : ج 2، ص 278، س 9، وسائل الشیعه : ج 16، ص 360، ح 10.
- 91-بحارالانوار: ج 79 ص 116 ح 7 و ح 8، و ص 123 ح 16.
- 92-مصادقه الاخوان : ص 82.
- 93-امالی طوسی : ج 1 ص 125.
- 94-مستدرک الوسائل : ج 7 ص 163 ح 1.
- 95-مستدرک الوسائل : ج 6 ص 431 ح 6.
- 96-مستدرک الوسائل : ج 16 ص 288 ح 1.
- 97-اعیان الشیعه : ج 1، ص 672، بحارالانوار: ج 78، ص 260، ذیل ح 108.
- 98-وسائل الشیعه : ج 4 ص 112.
- 99-وسائل الشیعه : ج 15 ص 162 ح 8.
- 100-وسائل الشیعه : ج 16 ص 93 ح 2.

101- اصول کافی: ج 2، ص 47، ح 1، ص 230، ح 2، و نزهة الناظر حلوانی: ص 120، ح 70.

102- مستدرک الوسائل: ج 6 ص 66 ح 22.

103- اصول کافی: ج 2 ص 272.

104- اعمالی صدوق: ص 321، بحارالانوار: ج 66، ص 437، ح 3.

105- وسائل الشیعة: ج 7 ص 363 و 356.

106- دعوات راوندی ص 123، ح 302، بحارالانوار: ج 71، ص 267، ح 17.

107- خصال: ص 639، ح 14، بحارالانوار: ج 27، ص 41، ح 1.

108- الامام الصادق علیه السلام: ص 143.

چهل حدیث منتخب امام موسی کاظم (ع)

قالَ اَلا مام موسی بن جعفر الکاظم صلوات الله علیه :

1 وَجَدْتُ عِلْمَ النَّاسِ فِي اَرْبَعٍ: اَوَّلُهَا اَنْ تَعْرِفَ رَبَّكَ، وَالثَّانِيَةُ اَنْ تَعْرِفَ مَا صَنَعَ بِكَ، وَالثَّلَاثَةُ اَنْ تَعْرِفَ مَا ارَادَ مِنْكَ، وَالرَّابِعَةُ اَنْ تَعْرِفَ مَا يُخْرِجُكَ عَنْ دِينِكَ. (62)

فرمود: تمام علوم جامعه را در چهار مورد شناسائی کرده ام :

اولین آن ها این که پروردگار و آفریدگار خود را بشناسی و نسبت به او شناخت پیدا کنی .

دوم ، این که بفهمی که از برای وجود تو و نیز برای بقاء حیات تو چه کارها و تلاش هائی صورت گرفته است .

سوم ، بدانی که برای چه آفریده شده ای و منظور چه بوده است .

چهارم ، معرفت پیدا کنی به آن چیزهائی که سبب می شود از دین و اعتقادات خود منحرف شوی یعنی راه خوشبختی و بدبختی خود را بشناسی و در جامعه چشم و گوش بسته حرکت نکنی .-

2 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا تَفَقَّهَ، عَرَفَ النَّاسَ وَلَا يَعْرِفُونَهُ. (63)

فرمود: خداوند متعال رحمت کند بنده ای را که در مسائل دینی و اجتماعی و سیاسی و... فقیه و عالم باشد و نسبت به مردم شناخت پیدا کند، گرچه مردم او را نشناسند و قدر و منزلت او را ندانند.

3 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا قُسِّمَ بَيْنَ الْعِبَادِ اِذْ فَضِّلُ مِنَ الْعَقْلِ، نَوْمُ الْعَاقِلِ اِذْ فَضِّلُ مِنَ سَهَرِ الْجَاهِلِ. (64)

فرمود: چیزی با فضیلت تر و بهتر از عقل، بین بندگان توزیع نشده است، تا جائی که خواب عاقل - هوشمند - افضل و بهتر از شب زنده داری جاهل بی خرد است.

4 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ أَهْلَ الْأَرْضِ مَرْحُومُونَ مَا يَخَافُونَ، وَاءِدُّوا الْأَمَانَةَ، وَاعْمَلُوا بِالْحَقِّ. (65)

فرمود: اهل زمین مورد رحمت - و برکت الهی - هستند، مادامی که خوف و ترس - از گناه و معصیت داشته باشند -، ادای امانت نمایند و حق را دریابند و مورد عمل قرار دهند.

5 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بِنَسِ الْعَبْدُ يَكُونُ ذَاوَجْهَيْنِ وَذَالِسَانَيْنِ. (66)

فرمود: بد شخصی است آن که دارای دو چهره و دو زبان می باشد، - که در پیش رو چیزی گوید و پشت سر چیز دیگر -.

6 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْمَغْبُوتُ مَنْ غَبِنَ عُمْرَهُ سَاعَةً. (67)

فرمود: خسارت دیده و ورشکسته کسی است که عُمر خود را هر چند به مقدار یک ساعت هم که باشد بیهوده تلف کرده باشد.

7 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ اسْتَشَارَ لَمْ يَغْدِمْ عِنْدَ الصَّوَابِ مَادِحًا، وَعِنْدَ الْخَطَا عَازِرًا. (68)

فرمود: کسی که در امور زندگی خود با اهل معرفت مشورت کند، چنانچه درست و صحیح عمل کرده باشد مورد تعریف و تمجید قرار می گیرد و اگر خطا و اشتباه کند عذرش پذیرفته است.

8 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ مِنْ نَفْسِهِ وَاعِظٌ تَمَكَّنَ مِنْهُ عَدُوُّهُ يَعْنِي الشَّيْطَانُ. (69)

فرمود: هر کسی عقل و تدبیرش را مورد استفاده قرار ندهد، دشمنش - یعنی ؛ شیاطین انسی و جنی و نیز هواهای نفسانی - به راحتی او را می فریبند و منحرف می شود.

9 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا يَخْلُو الْمُؤْمِنُ مِنْ خَمْسَةٍ: سِوَاكِ، وَمِشْطٍ، وَ سَجَادَةٍ، وَ سَبْحَةٍ فِيهَا اَرْبَعٌ وَ ثَلَاثُونَ حَبَّةً، وَ خَاتَمٌ عَقِيقٍ. (70)

فرمود: مؤمن همیشه همراه خود پنج چیز باید داشته باشد: مسواک ، شانه ، مهر و جانماز، تسبیح برای ذکر گفتن انگشتر عقیق به دست راست داشتن در حال نماز و دعا و...

10 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَدْخُلُوا الْحَمَّامَ عَلَى الرَّيِّقِ، وَلَا تَدْخُلُوهُ حَتَّى تُطْعَمُوا شَيْئًا. (71)

فرمود: بعد از صبحانه ، بدون فاصله حمام نروید؛ همچنین سعی شود با معده خالی داخل حمام نروید، بلکه حَتَّى الامکان قبل از رفتن به حمام قدری غذا بخورید.

11 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِيَّاكَ وَالْمِزَاحَ، فَإِنَّهُ يَذْهَبُ بِنُورِ إِيْمَانِكَ، وَيَسْتَخِفُّ مُرُوتَكَ. (72)

فرمود: بر حذر باش از شوخی و مزاح بی جا چون که نور ایمان را از بین می برد و جوانمردی و آبرو را سبک و بی اهمیّت می گرداند.

12 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اللَّحْمُ يُنَبِّئُ اللَّحْمَ، وَالسَّمَكُ يُذِيبُ الْجَسَدَ. (73)

فرمود: خوردن گوشت ، موجب روئیدن گوشت در بدن و فربهی آن می گردد؛ ولی خوردن ماهی ، گوشت بدن را آب و جسم را لاغر می گرداند.

13 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ صَدَقَ لِسَانُهُ زَكَى عَمَلُهُ، وَمَنْ حَسَنَتْ نِيَّتُهُ زِيدَ فِي رِزْقِهِ، وَمَنْ حَسُنَ بَرُّهُ بِإِخْوَانِهِ وَأَهْلِهِ مُدَّ فِي عُمُرِهِ. (74)

فرمود: هر که زبانش صادق باشد اعمالش تزکیه است ، هر که فکر و نیتش نیک باشد در روزیش توسعه خواهد بود، هر که به دوستان و آشنایانش نیکی و احسان کند، عمرش طولانی خواهد شد.

14 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا مَاتَ الْمُؤْمِنُ بَكَتْ عَلَيْهِ الْمَلَائِكَةُ وَبُقَاعُ الْأَرْضِ. (75)

فرمود: زمانی که - دانشمند - مؤمنی وفات یابد و بمیرد، ملائکه ها برای او گریه می کنند.

15 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَلْمُؤْمِنُ مِثْلُ كَفَّتِي الْمِيزَانِ كُلَّمَا زِيدَ فِي إِيْمَانِهِ زِيدَ فِي بَلَاءِهِ. (76)

فرمود: مؤمن همانند دو کفه ترازو است ، که هر چه ایمانش افزوده شود بلاها و آزمایشاتش بیشتر می گردد.

16 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَرَادَ أَنْ يَكُونَ أَقْوَى النَّاسِ فَلْيَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ. (77)

فرمود: هر کس بخواهد (در هر جهتی) قوی ترین مردم باشد باید توکل در همه امور، بر خداوند سبحان نماید.

17 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَدَاءُ الْمَانَةِ وَالصَّدَقُ يَجْلِبَانِ الرِّزْقَ، وَالْخِيَانَةُ وَالْكَذِبُ يَجْلِبَانِ الْفَقْرَ وَالنُّفَاقَ. (78)

فرمود: امانت داری و راست گوئی ، هر دو موجب توسعه روزی می شوند؛ ولیکن خیانت در امانت و دروغ گوئی موجب فلاکت و بیچارگی و سبب تیرگی دل می باشد.

18 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَدْبَلُغْ خَيْرًا وَقُلْ خَيْرًا وَلَا تَكُنْ إِمَّعَهُ. (79)

فرمود: نسبت به هم نوع خود خیر و نیکی داشته باش ، و سخن خوب و مفید بگو، و خود را تابع بی تفاوت و بی مسئولیت قرار مده .

19 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَفَقَّهُوا فِي دِينَاللَّهِ، فَإِنَّ الْفِقْهَ مِفْتَاحُ الْبَصِيرَةِ، وَتَمَامُ الْعِبَادَةِ، وَالسَّبَبُ إِلَى الْمَنَازِلِ الرَّفِيعَةِ وَالرُّتَبِ الْجَلِيلَةِ فِي الدِّينِ وَالْدُّنْيَا. (80)

فرمود: مسائل و احکام اعتقادی و عملی دین را فرا گیرید، چون که شناخت احکام و معرفت نسبت به دستورات خداوند، کلید بینائی و بینش و اندیشه می باشد و موجب تمامیت کمال عبادات و اعمال می گردد؛ و راه به سوی مقامات و منازل بلندمرتبه دنیا و آخرت است .

20 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَضْلُ الْفَقِيهِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الشَّمْسِ عَلَى الْكَوَاكِبِ، وَمَنْ لَمْ يَتَفَقَّهُ فِي دِينِهِ لَمْ يَرْضَ اللَّهُ لَهُ عَمَلًا. (81)

فرمود: ارزش و فضیلت فقیه بر عابد همانند فضیلت خورشید بر ستاره ها است .

و کسی که در امور دین فقیه و عارف نباشد، خداوند نسبت به اعمال او راضی نخواهد بود.

21 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَظُمَ الْعَالِمُ لِعِلْمِهِ وَدَعُ مُنَازَعَتُهُ، وَصَغُرَ الْجَاهِلُ لِجَهْلِهِ وَلَا تَطْرُدُهُ وَلَكِنْ قَرَّبُهُ وَ عَلَّمُهُ. (82)

فرمود: عالم را به جهت عملش تعظیم و احترام کن و با او منازعه منما، و اعتنائی به جاهل مکن ولی طردش هم نگردان ، بلکه او را جذب نما و آنچه نمی داند تعلیمش بده .

22 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : صَلَوَةُ النَّوَافِلِ قُرْبَانٌ إِلَى اللَّهِ لِكُلِّ مُؤْمِنٍ. (83)

فرمود: انجام نمازهای مستحبی ، هر مؤمنی را به خداوند متعال نزدیک می نماید.

23 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ الْحَيَّةِ، مَسُّهَا لَيْنٌ وَ فِي جَوْفِهَا السَّمُّ الْقَاتِلُ، يَحْذَرُهَا الرَّجَالُ ذَوِي الْعُقُولِ وَ يَهْوَى إِلَيْهَا الصَّبِيَانُ بِأَيْدِيهِمْ. (84)

فرمود: مثل دنیا همانند مار است که پوست ظاهر آن نرم و لطیف و خوشرنگ ، ولی در درون آن سم کشنده ای است که مردان عاقل و هشیار از آن گریزانند و بچه صفتان و بولهوسان به آن عشق می ورزند.

24 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَثَلُ الدُّنْيَا مَثَلُ مَاءِ الْبَحْرِ كُلَّمَا شَرِبَ مِنْهُ الْعَطْشَانُ إِزْدَادَ عَطْشًا حَتَّى يَفْتُلَهُ. (85)

فرمود: مثل دنیا (و اموال و زیورآلات و تجمّلات آن) همانند آب دریا است که انسان تشنه ، هر چه از آن بیاشامد بیشتر تشنه می شود و آنقدر میل می کند تا هلاک شود.

25 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَيْسَ الْقَبْلَةُ عَلَى الْفَمِ إِلَّا لِلزَّوْجَةِ وَالْوَلَدِ الصَّغِيرِ. (86)

فرمود: بوسیدن لب ها و دهان برای یکدیگر در هر حالتی صحیح نیست مگر برای همسر و یا فرزند کوچک .

26 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ نَظَرَ بِرَأْيِهِ هَلَكَ، وَ مَنْ تَرَكَ أَهْلَ بَيْتِ نَبِيِّهِ ضَلَّ، وَ مَنْ تَرَكَ كِتَابَ اللَّهِ وَ قَوْلَ نَبِيِّهِ كَفَرَ. (87)

فرمود: هر کس به رایی و سلیقه خود اهمیت دهد و در مسائل دین به آن عمل کند هلاک می شود، و هر کس اهل بیت پیغمبر صلی الله علیه و آله را رها کند گمراه می گردد، و هر کس قرآن و سنت رسول خدا را ترک کند کافر می باشد.

27 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ نَالَهُ كَيْبُغُضُ الْعَبْدِ النَّوَامَ، إِنْ نَالَهُ كَيْبُغُضُ الْعَبْدِ الْفَارِغِ. (88)

فرمود: همانا خداوند دشمن دارد آن بنده ای را که زیاد بخوابد، و دشمن دارد آن بنده ای را که بیکار باشد.

28 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : التَّوَاضُّعُ : إِعْزَازُ النَّاسِ مَا تُحِبُّ أَنْ تُعْطَاهُ. (89)

فرمود: تواضع و فروتنی آن است که آن چه دوست داری ، دیگران درباره تو انجام دهند، تو هم همان را درباره دیگران انجام دهی .

29 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُسْتَحَبُّ غَرَامَةُ الْغُلَامِ فِي صِغَرِهِ لِيَكُونَ حَلِيمًا فِي كِبَرِهِ وَ يَنْبَغِي لِلرَّجُلِ أَنْ يُوسِّعَ عَلَى عِيَالِهِ لئَلَّا يَتَمَنَّوْا مَوْتَهُ. (90)

فرمود: بهتر است پسر را در دوران کودکی به کارهای مختلف و سخت ، وادار نمائی تا در بزرگی حلیم و بردبار باشد؛ و بهتر است مرد نسبت به اهل منزل خود دست و دل باز باشد و در حدّ توان رفع نیاز کند تا آرزوی مرگش را ننمایند. (91)

30 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَيْسَ مِنَّا مَنْ لَمْ يُحَاسِبْ نَفْسَهُ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ عَمِلَ حَسَنًا اسْتَرَادَ اللَّهَ، وَ إِنْ عَمِلَ سَيِّئًا اسْتَغْفَرَ اللَّهَ وَ تَابَ إِلَيْهِ. (92)

فرمود: از شیعیان و دوستان ما نیست ، کسی که هر روز محاسبه نفس و بررسی اعمال خود را نداشته باشد، که اگر چنانچه اعمال و نیاتش خوب بوده ، سعی کند بر آن ها بیفزاید و اگر زشت و ناپسند بوده است ، از خداوند طلب مغفرت و آمرزش کند و جبران نماید.

31 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِكُلِّ شَيْءٍ دَلِيلٌ وَدَلِيلُ الْعَاقِلِ التَّفَكُّرُ. (93)

فرمود: برای هر چیزی ، دلیل و راهنمایی است و راهنمای شخص عاقل ، تفکر و اندیشه می باشد.

32 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا فِي الْمِيزَانِ شَيْءٌ إِذْ تُقَالُ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ. (94)

فرمود: در میزان الهی نیست عمل و چیزی ، سنگین تر از ذکر صلوات بر محمد و اهل بیت ش (صلوات الله عليهم اجمعين).

33 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَلِيلُ الْعَمَلِ مِنَ الْعَاقِلِ مَقْبُولٌ مُضَاعَفٌ وَكَثِيرُ الْعَمَلِ مِنْ أَهْلِ الْهَوَى وَالْجَهْلِ مَرْدُودٌ. (95)

فرمود: اعمال شخص عاقل مقبول است و چند برابر اجر خواهد داشت گرچه قليل باشد، ولی شخص نادان و هوسران گرچه زیاد کار و خدمت و عبادت کند پذیرفته نخواهد بود.

34 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَشَعْرُ الْجَسَدِ إِذَا طَالَ قَطَعَ مَاءَ الصُّلْبِ، وَاءِ رُخَى الْمَفَاصِلِ، وَوَرِثَ الضَّعْفَ وَالسِّلَّ، وَإِنَّ النُّورَةَ تَزِيدُ فِي مَاءِ الصُّلْبِ، وَتُقَوَّى الْبَدَنُ، وَتَزِيدُ فِي شَحْمِ الْكُلَيْتَيْنِ، وَتَسْمِنُ الْبَدَنُ. (96)

فرمود: موهای بدن زیر بغل و اطراف عورت چنانچه بلند شود سبب قطع و کمبود آب کمر، سستی مفاصل استخوان و ضعف سینه و گلو خواهد شد، استعمال نوره سبب تقویت تمامی آن ها می باشد.

35 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَلَاثَةٌ يَجْلُونَ الْبَصَرَ: النَّظَرُ إِلَى الْخُضْرَةِ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْمَاءِ الْجَارِي ، وَالنَّظَرُ إِلَى الْوَجْهِ الْحَسَنِ. (97)

فرمود: سه چیز بر نورانیت چشم می افزاید: نگاه بر سبزه ، نگاه بر آب جاری و نگاه به صورت زیبا.

36 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ، وَءَاِنَّا وَاللَّهِ ذَلِكَ الْحُجَّةُ. (98)

فرمود: همانا زمین در هیچ موقعیتی خالی از حجت خدا نیست و به خدا سوگند که من خلیفه و حجت خداوند هستم .

37 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : سُرْعَةُ الْمَشْيِ تَذْهَبُ بِبَهَاءِ الْمُؤْمِنِ. (99)

فرمود: با سرعت و شتاب راه رفتن ، بهاء و موقعیت مؤمن را می کاهد.

38 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّمَا أَمْرُكُمْ أَنْ تَسْأَلُوا، وَكَيْسَ عَلَيْنَا الْجَوَابُ، إِنَّمَا ذَلِكَ إِلَيْنَا. (100)

فرمود: شماها مأمور شده اید که از ما اهل بیت رسول الله سؤال کنید، ولیکن جواب و پاسخ آن ها بر ما واجب نیست بلکه اگر مصلحت بود پاسخ می دهیم و گرنه ساکت می باشیم .

39 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا ذُنْبَانِ ضَارِبَانِ فِي غَنَمٍ قَدْ غَابَ عَنْهُ رُعَاؤُهُمَا، بَاءَ ضَرٍّ فِي دِينِ مُسْلِمٍ مِنْ حُبِّ الرِّيَاسَةِ. (101)

فرمود: خطر و ضرر علاقه به ریاست برای مسلمان بیش از دو گرگ درنده ای است ، به گله گوسفندی که چوپان ندارند حمله کنند.

40 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَمَانُ فَوْقَ الْأَسْلَامِ بِدَرَجَةٍ، وَالتَّقْوَى فَوْقَ الْإِيْمَانِ بِدَرَجَةٍ، وَالْيَقِينُ فَوْقَ التَّقْوَى بِدَرَجَةٍ، وَ مَا قُسِّمَ فِي النَّاسِ شَيْءٌ إِلَّا قَلٌّ مِنْ الْيَقِينِ. (102)

فرمود: ایمان ، یک درجه از اسلام بالاتر است ؛ تقوی نیز، یک درجه از ایمان بالاتر؛ یقین ، یک درجه از تقوی بالاتر و برتر می باشد و درجه ای کمتر از مرحله یقین در بین مردم ثمره بخش نخواهد بود.

62- کافی : ج 1، ص 50، ح 11، اعیان الشیعة : ج 2، ص 9، نزهة الناظر: ص 121، ح 1.

63- نزهة الناظر و تنبيه خاطر حلوانی : ص 122، ح 2.

64- تحف العقول : ص 213، بحارالانوار: ج 1، ص 154، ضمن ح 30، و ج 75، ص 312، ضمن ح 1.

65- تهذيب الاحكام : ج 6، ص 350، ح 991، وافی : ج 4، ص 433، ح 2273.

66- تحف العقول : ص 291، بحارالانوار: ج 1، ص 150، ضمن ح 30.

67- نزهة الناظر و تنبيه خاطر حلوانی : ص 123، ح 6.

68- نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 123، ح 13، بحارالانوار: ج 75، ص 140، ح 37.

69- نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 124، ح 15.

70- بحارالانوار: ج 98، ص 136، ح 76، مصباح المتهجد شيخ طوسی : ص 735، ب 3.

71- وسائل الشیعة : ج 2، ص 52، ح 1454.

72- وسائل الشیعة : ج 12، ص 118، ح 15812.

73- وسائل الشیعة : ج 25، ص 78، ح 21240.

74- تحف العقول : ص 388، س 17، بحارالانوار: ج 75، ص 303، ضمن حدیث 25.

75- اصول کافی : ج 1، ص 38، بحارالانوار: ج 82، ص 177، ح 18.

- 76- تحف العقول : ص 301، بحارالانوار: ج 78، ص 320، ضمن ح 3.
- 77- بحارالانوار: ج 75، ص 327، ضمن ح 4.
- 78- تحف العقول : ص 297، بحارالانوار: ج 75، ص 327، ضمن ح 4.
- 79- تحف العقول : ص 304، بحارالانوار: ج 2، ص 21، ح 62، و ج 75، ص 325، ح 2.
- 80- تحف العقول : ص 302، بحارالانوار: ج 10، ص 247، ح 13.
- 81- تحف العقول : ص 303، بحارالانوار: ج 10، ص 247، ح 13.
- 82- تحف العقول : ص 209، بحارالانوار: ج 75، ص 309، ضمن ح 1.
- 83- وسائل الشیعة : ح 4 ص 73، ح 4547.
- 84- تحف العقول : ص 292، بحارالانوار: ج 1، ص 152، ضمن ح 30.
- 85- تحف العقول : ص 292، بحارالانوار: ج 1، ص 152، ضمن ح 30.
- 86- تحف العقول : ص 302، بحارالانوار: ج 10، ص 246، ح 12.
- 87- اصول کافی : ج 1 ص 72 ح 10.
- 88- وسائل ج 17 ص 58 ح 4.
- 89- وسائل الشیعة : ج 15، ص 273، ح 20497.
- 90- وسائل الشیعة : ج 21، ص 479، ح 27805.
- 91- وسائل ج 21 ص 540 ح 1.
- 92- وسائل الشیعة : ج 16، ص 95، ح 21074.

- 93- تحف العقول : ص 285، بحارالانوار: ج 1، ص 136، ضمن ح 30.
- 94- اءصول کافی : ج 2، ص 494، ح 15.
- 95- تحف العقول : ص 286، بحارالانوار: ج 70، ص 111، ح 14.
- 96- وسائل الشیعة : ج 2، ص 65، ح 1499.
- 97- وسائل الشیعة : ج 5، ص 340، ح 3، محاسن برقی : ص 622، ح 69.
- 98- کافی ج 1 ص 179 ح 9.
- 99- خصال : ج 1 ص 9 ح 30.
- 100- مستدرک الوسائل : ج 17، ص 278، ح 35.
- 101- وسائل الشیعة : ج 15، ص 350، ح 1، مستدرک : ج 11، ص 381، ح 1.
- 102- وافی : ج 4، ص 145، ح 1، بحارالانوار: ج 67، ص 136، ح 2.

چهل حدیث منتخب گهربار امام رضا (ع)

قال الامام علی بن موسی الرضا صلوات الله و سلامه علیه :

1 مَنْ زَارَ قَبْرَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ بِشَطِّ الْفُرَاتِ، كَانَ كَمَنْ زَارَ اللَّهَ فَوْقَ عَرْشِهِ. (66)

ترجمه :

فرمود: هر مؤمنی که قبر امام حسین علیه السلام را کنار شطّ فرات در کربلاء زیارت کند همانند کسی است که خداوند متعال را بر فراز عرش زیارت کرده باشد.

2 كَتَبَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَبْلَغُ شِيعَتِي : اِنْ زِيَارَتِي تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عِزًّا وَ جَلًّا اَلْفَ حَجَّةٍ، فَقُلْتُ لَا بِي جَعَفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلْفُ حَجَّةٍ؟!

قال: إِي وَاللَّهِ، وَ اَلْفُ اَلْفَ حَجَّةٍ، لِمَنْ زَارَهُ عَارِفًا بِحَقِّهِ. (67)

ترجمه :

به یکی از دوستانش نوشت : به دیگر دوستان و علاقمندان ما بگو: ثواب زیارت قبر من معادل است با یک هزار حجّ.

راوی گوید: به امام جواد علیه السلام عرض کردم : هزار حجّ برای ثواب زیارت پدرت می باشد؟!

فرمود: بلی ، هر که پدرم را با معرفت در حقّش زیارت نماید، هزار هزار یعنی یک میلیون حجّ ثواب زیارتش می باشد.

3 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اءَوَّلُ مَا يُحَاسَبُ الْعَبْدُ عَلَيْهِ، الصَّلَاةُ، فَإِنْ صَحَّتْ لَهُ الصَّلَاةُ صَحَّ مَا سِوَاهَا، وَإِنْ رُدَّتْ رُدَّ مَا سِوَاهَا. (68)

ترجمه :

فرمود: اولین عملی که از انسان مورد محاسبه و بررسی قرار می گیرد نماز است ، چنانچه صحیح و مقبول واقع شود، بقیه اعمال و عبادات نیز قبول می گردد و گرنه مردود خواهد شد.

4 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِلصَّلَاةِ اَرْبَعَةُ اَلْفِ بَابٍ. (69)

ترجمه :

فرمود: نماز دارای چهار هزار جزء و شرط می باشد.

5 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الصَّلَاةُ قُرْبَانُ كُلِّ تَقِيٍّ. (70)

ترجمه :

فرمود: نماز، هر شخص باتقوا و پرهیزکاری را - به خداوند متعال - نزدیک کننده است .

6 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يُؤْخَذُ الْغُلَامُ بِالصَّلَاةِ وَهُوَ ابْنُ سَبْعِ سِنِينَ. (71)

ترجمه :

فرمود: پسران باید در سنین هفت سالگی به نماز وادار شوند.

7 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَرَضَ اللَّهُ عَلَى النِّسَاءِ فِي الْوُضُوءِ اَنْ تَبْدَأَ الْمَرْئَةُ بِبَاطِنِ ذِرَاعِهَا وَالرَّجُلُ بِظَاهِرِ الذَّرَاعِ. (72)

ترجمه :

فرمود: خداوند در وضو بر زنان لازم دانسته است که از جلوی آرنج دست، آب بریزند و مردان از پشت آرنج. (این عمل از نظر فتوای مراجع تقلید مستحب می باشد).

8 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا أَخِي أَمْرَنًا، قِيلَ: كَيْفَ يُخِي أَمْرُكُمْ؟ قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَتَعَلَّمُ عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ. (73)

ترجمه :

فرمود: رحمت خدا بر کسی باد که امر ما را زنده نماید، سؤال شد: چگونه؟ حضرت پاسخ داد: علوم ما را فرا گیرد و به دیگران بیاموزد.

9 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَتَنْهَيْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ، أَوْ لَيَسْتَعْمِلَنَّ عَلَيْكُمْ شِرَارُكُمْ، فَيَدْعُوْكُمْ خِيَارُكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ. (74)

ترجمه :

فرمود: باید هر یک از شماها امر به معروف و نهی از منکر نمائید، و گرنه شرورترین افراد بر شما تسلط یافته و آنچه که خوبان شما، دعا و نفرین کنند مستجاب نخواهد شد.

10 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكَفِّرُ بِهِ ذُنُوبَهُ، فَلْيَكْثُرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَذَا. (75)

ترجمه :

فرمود: کسی که توان جبران گناهانش را ندارد، زیاد بر حضرت محمد و اهل بیتش علیهم السلام صلوات و درود فرستد، که همانا گناهانش اگر حق الناس نباشد محو و نابود گردد.

11 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ التَّسْبِيحَ وَالتَّهْلِيلَ وَالتَّكْبِيرَ. (76)

ترجمه :

فرمود: فرستادن صلوات و تحیت بر حضرت محمد و اهل بیت آن حضرت علیهم السلام در پیشگاه خداوند متعال ، پاداش گفتن ((سبحان الله ، لا اله الا الله ، الله اکبر)) را دارد.

12 قالَ عليه السلام : لَوُ خَلَّتِ الْأَرْضُ طَرْفَةَ عَيْنٍ مِنْ حُجَّةٍ لَسَاخَتْ بِأَهْلِهَا. (77)

ترجمه :

فرمود: چنانچه زمین لحظه ای خالی از حجّت خداوند باشد، اهل خود را در خود فرو می برد.

13 قالَ عليه السلام : عَلَيْكُمْ بِسِلَاحِ الْأَنْبِيَاءِ، فَقِيلَ لَهُ: وَمَا سِلَاحُ الْأَنْبِيَاءِ؟ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ! فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الدُّعَاءُ. (78)

ترجمه :

فرمود: بر شما باد به کارگیری سلاح پیامبران ، به حضرت گفته شد: سلاح پیغمبران علیهم السلام چیست ؟

در جواب فرمود: توجّه به خداوند متعال ؛ و دعا کردن و از او کمک خواستن می باشد.

14 قالَ عليه السلام : صَاحِبُ النُّعْمَةِ يَجِبُ عَلَيْهِ التَّوَسُّعُ عَلَى عِيَالِهِ. (79)

ترجمه :

فرمود: هر که به هر مقداری که در توانش می باشد، باید برای اهل منزل خود انفاق و خرج کند.

15 قالَ عليه السلام : الْمَرَضُ لِلْمُؤْمِنِ تَطْهِيرٌ وَرَحْمَةٌ وَلِلْكَافِرِ تَعْذِيبٌ وَلَعْنَةٌ، وَإِنَّ الْمَرَضَ لَا يَزَالُ بِالْمُؤْمِنِ حَتَّى لَا يَكُونَ عَلَيْهِ ذَنْبٌ. (80)

ترجمه :

فرمود: مریضی ، برای مؤمن سبب رحمت و آمرزش گناهانش می باشد و برای کافر عذاب و لعنت خواهد بود.

سپس افزود: مریضی ، همیشه همراه مؤمن است تا آن که از گناهانش چیزی باقی نماند و پس از مرگ آسوده و راحت باشد.

16 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا اكْتَهَلَ الرَّجُلُ فَلَا يَدْعُ عَنْ يَأْ كُلِّ اللَّيْلِ شَيْئًا، فَإِنَّهُ أَعْدَاءُ لِنَوْمِهِ، وَأَعْدَاءُ طَيْبٍ لِلنَّكْهَةِ. (81)

ترجمه :

فرمود: وقتی که مرد به مرحله پیری و کهولت سن برسد، حتما هنگام شب قبل از خوابیدن مقداری غذا تناول کند که برای آسودگی خواب مفید است ، همچنین برای هم خوابی و زناشویی سودمند خواهد بود.

17 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّمَا يُرَادُّ مِنَ الْأَمَامِ قِسْطُهُ وَعَدْلُهُ، إِذَا قَالَ صَدَقَ، وَإِذَا حَكَّمَ عَدَلَ، وَإِذَا وَعَدَ أُنْجِزَ. (82)

ترجمه :

فرمود: همانا از امام و راهنمای جامعه ، مساوات و عدالت خواسته شده است که در سخنان صادق ، در قضاوت ها عادل و نسبت به وعده هایش وفا نماید.

18 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَجْمَعُ الْمَالُ إِلَّا بِخَمْسِ خِصَالٍ: بِبُخْلِ شَدِيدٍ، وَأَمَلٍ طَوِيلٍ، وَحِرْصٍ غَالِبٍ، وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ، وَإِثَارِ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ. (83)

ترجمه :

فرمود: ثروت ، انباشته نمی گردد مگر با یکی از پنج خصلت :

بخیل بودن ، آرزوی طول و دراز داشتن ، حریص بر دنیا بودن ، قطع صله رحم کردن ، آخرت را فدای دنیا کردن .

19 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَوْ أَنَّ النَّاسَ قَصَّروا فِي الطَّعَامِ ، لَأَسْتَقَامَتْ أَعْبَادُهُمْ. (84)

ترجمه :

فرمود: چنانچه مردم خوراک خویش را کم کنند و پرخوری ننمایند، بدن های آن ها دچار امراض مختلف نمی شود.

20 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ خَرَجَ فِي حَاجَةٍ وَ مَسَحَ وَجْهَهُ بِمَاءِ الْوَرْدِ لَمْ يَرْهَقْ وَجْهَهُ قَتَرٌ وَلَا ذَلَّةٌ. (85)

ترجمه :

فرمود: هر کس هنگام خروج از منزل برای حوایج زندگی خود، صورت خویش را با گلاب خوشبو و معطر نماید، دچار ذلت و خواری نخواهد شد.

21 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ فِي الْهِنْدِيَاءِ شِفَاءٌ مِنْ أَلْفِ دَاءٍ ، مَا مِنْ دَاءٍ فِي جَوْفِ الْإِنْسَانِ إِلَّا لَقَمَعَهُ الْهِنْدِيَاءُ. (86)

ترجمه :

فرمود: گیاه کاسنی شفای هزار نوع درد و مرض است ، کاسنی هر نوع مرضی را در درون انسان ریشه کن می نماید.

22 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : السَّخِيُّ يَأْكُلُ طَعَامَ النَّاسِ لِيَاءٍ كُلُّوا مِنْ طَعَامِهِ ، وَالْبَخِيلُ لَا يَأْكُلُ طَعَامَ النَّاسِ لِكَيْلَا يَأْكُلُوا مِنْ طَعَامِهِ. (87)

ترجمه :

فرمود: افراد سخاوتمند از خوراک دیگران استفاده می کنند تا دیگران هم از امکانات ایشان بهره گیرند و استفاده کنند؛ ولیکن افراد بخیل از غذای دیگران نمی خورند تا آن ها هم از غذای ایشان نخورند.

23 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : شِيعَتُنَا الْمُسْلِمُونَ لَا مَرِنَا، أَلَا خِذُونَ بِقَوْلِنَا، أَلَمْخَالِفُونَ لَا عِدَائِنَا، فَمَنْ لَمْ يَكُنْ كَذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَّا. (88)

ترجمه :

فرمود: شیعیان ما کسانی هستند که تسلیم امر و نهی ما باشند، گفتار ما را سرلوحه زندگی در عمل و گفتار خود قرار دهند، مخالف دشمنان ما باشند و هر که چنین نباشد از ما نیست .

24 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ مَنْ تَذَكَّرَ مُصَابِنَا، فَبَكَى وَاءَبَكَى لَمْ تَبْكِ عَيْنُهُ يَوْمَ تَبْكِي الْعُيُونُ، وَمَنْ جَلَسَ مَجْلِسًا يُحْيِي فِيهِ أَمْرُنَا لَمْ يَمُتْ قَلْبُهُ يَوْمَ تَمُوتُ الْقُلُوبُ. (89)

ترجمه :

فرمود: هر که مصائب ما اهل بیت عصمت و طهارت را یادآور شود و گریه کند یا دیگری را بگریاند، روزی که همه گریان باشند او نخواهد گریست ، و هر که در مجلسی بنشیند که علوم و فضائل ما گفته شود همیشه زنده دل خواهد بود.

25 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمُسْتَتِرُ بِالْحَسَنَةِ يَعْدِلُ سَبْعِينَ حَسَنَةً، وَالْمُذِيعُ بِالسَّيِّئَةِ مَخْذُولٌ، وَالْمُسْتَتِرُ بِالسَّيِّئَةِ مَغْفُورٌ لَهُ. (90)

ترجمه :

فرمود: انجام دادن حسنه و کار نیک به صورت مخفی ، معادل هفتاد حسنه است ؛ و آشکار ساختن گناه و خطا موجب خواری و پستی می گردد و پوشاندن و آشکار نکردن خطا و گناه موجب آمرزش آن خواهد بود.

26 اِنَّهُ سُئِلَ مَا الْعَقْلُ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: التَّجَرُّعُ لِلْغُصَّةِ، وَ مُدَاهَنَةُ الْاَعْدَاءِ، وَ مُدَارَاةُ الْاَصْدِقَاءِ. (91)

از امام رضا علیه السلام سؤال شد که عقل و هوشیاری چگونه است ؟

ترجمه :

حضرت در جواب فرمود: تحمل مشکلات و ناملایمات ، زیرک بودن و حرکات دشمن را زیر نظر داشتن ، مدارا کردن با دوستان می باشد - که اختلاف نظرها سبب فتنه و آشوب نشود -.

27 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا بَعَثَ اللَّهُ نَبِيًّا إِلَّا لِيُتَحَرَّمَ الْخَمْرُ، وَ اَنْ يُقَرَّبَ بَاءَنْ اللَّهِ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ. (92)

ترجمه :

فرمود: خداوند هیچ پیغمبری را نفرستاده مگر آن که در شریعت او شراب و مُسکرات حرام بوده است ، همچنین هر یک از پیامبران معتقد بودند که خداوند هر آنچه را اراده کند انجام می دهد.

28 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: لَا تَتْرُكُوا الطَّيِّبَ فِي كُلِّ يَوْمٍ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَيَوْمٌ وَ يَوْمٌ، فَإِنْ لَمْ تَقْدِرُوا فَفِي كُلِّ جُمُعَةٍ. (93)

ترجمه :

فرمود: سعی نمائید هر روز، از عطر استفاده نمائید و اگر نتوانستید یک روز در میان ، و اگر نتوانستید پس هر جمعه خود را معطر و خوشبو گردانید (با رعایت شرائط زمان و مکان).

29 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا كَذَبَ الْوَلَاءُ حُبْسَ الْمَطَرُ، وَإِذَا جَارَ السُّلْطَانُ هَانَتْ الدَّوْلَةُ، وَإِذَا حُبِسَتْ الزَّكَاةُ مَاتَتِ الْمَوَاشِي. (94)

ترجمه :

فرمود: هرگاه والیان و مسئولان حکومت دروغ گویند باران نمی بارد، و اگر رئیس حکومت ، ظلم و ستم نماید پایه های حکومتش سست و ضعیف می گردد؛ و چنانچه مردم زکات و خمس مالشان را نپردازند چهارپایان می میرند.

30 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمَلَائِكَةُ تُقَسِّمُ أَرْزَاقَ بَنِي آدَمَ مَا بَيْنَ طُلُوعِ الْفَجْرِ إِلَى طُلُوعِ الشَّمْسِ، فَمَنْ نَامَ فِيمَا بَيْنَهُمَا نَامَ عَنْ رِزْقِهِ. (95)

ترجمه :

فرمود: ما بین طلوع سپیده صبح تا طلوع خورشید ملائکه الهی ارزاق انسان ها را سهمیه بندی می نمایند، هرکس در این زمان بخوابد غافل و محروم خواهد شد.

31 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَجَ اللَّهُ قَلْبَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (96)

ترجمه :

فرمود: هرکس مشکلی از مؤمنی را بر طرف نماید و او را خوشحال سازد، خداوند او را در روز قیامت خوشحال و راضی می گرداند.

32 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّا لَنَعْرِفُ الرَّجُلَ إِذَا رَأَيْنَاهُ بِحَقِيقَتِهِ الْإِيمَانَ وَبِحَقِيقَتِهِ النُّفَاقَ. (97)

ترجمه :

فرمود: همانا ما اهل بیت عصمت و طهارت چنانچه شخصی را بنگریم ، ایمان و اعتقاد او را می شناسیم که اعتقادات درونی و افکار او چگونه است .

إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِيهِ ثَلَاثُ خِصَالٍ: سُنَّةٌ مِنَ اللَّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ نَبِيِّهِ وَ سُنَّةٌ مِنْ وَلِيِّهِ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنَ اللَّهِ فَكِتْمَانُ السِّرِّ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ نَبِيِّهِ مُدَارَاةُ النَّاسِ، أَمَّا السُّنَّةُ مِنْ وَلِيِّهِ فَالصَّبْرُ عَلَى النَّائِبَةِ. (98)

ترجمه :

فرمود: مؤمن ، حقیقت ایمان را درک نمی کند مگر آن که 3 خصلت را دارا باشد:

خصلتی از خداوند، که کتمان اسرار افراد باشد، خصلتی از پیغمبر اسلام صلی الله علیه و آله که مدارا کردن با مردم باشد، خصلتی از ولی خدا که صبر و شکیبایی در مقابل شدائد و سختی ها را داشته باشد.

34 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ الصَّمْتَ بَابٌ مِنْ أَبْوَابِ الْحِكْمَةِ، يَكْسِبُ الْمَحَبَّةَ، إِنَّهُ دَلِيلٌ عَلَى كُلِّ خَيْرٍ. (99)

ترجمه :

فرمود: همانا سکوت و خاموشی راهی از راه های حکمت است ، سکوت موجب محبت و علاقه می گردد، سکوت راهنمایی برای کسب خیرات می باشد.

35 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنَ السُّنَّةِ التَّرْوِيجُ بِاللَّيْلِ، لِأَنَّ اللَّهَ جَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا، وَالنَّسَاءُ إِذَا نَمَاهُنَّ سَكَنٌ. (100)

ترجمه :

فرمود: بهترین وقت برای تزویج و زناشویی شب است که خداوند متعال شب را وسیله آرامش و سکون قرار داده ، همچنین زنان آرام بخش و تسکین دهنده می باشند.

36 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا مِنْ عَبْدٍ زَارَ قَبْرَ مُؤْمِنٍ، فَقَرَأَ عَلَيْهِ ((إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ)) سَبْعَ مَرَّاتٍ، إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ وَلِصَاحِبِ الْقَبْرِ. (101)

ترجمه :

فرمود: هر بنده ای از بندگان خداوند بر قبر مؤمنی جهت زیارت حضور یابد و هفت مرتبه سوره مبارکه اِنَّا اَنْزَلْنَاهُ رَا بَخْوَانِد، خداوند متعال گناهان او و صاحب قبر را مورد بخشش و آمرزش قرار می دهد.

37 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَلَا خُ الْاَكْبَرُ بِمَنْزِلَةِ الْاَبِ (102)

ترجمه :

فرمود: برادر بزرگ جانشین و جایگزین پدر خواهد بود.

38 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّمَا تَغْضَبُ لِلّٰهِ عَزَّ وَجَلَّ، فَلَا تَغْضَبْ لَهُ بِاَنَّ كَثَرَ مِمَّا غَضِبَ عَلٰی نَفْسِهِ (103)

ترجمه :

فرمود: چنانچه در موردی خواستی غضب کنی و برای خدا برخورد نمائی ، پس متوجه باش که غضب و خشم خود را در جهت و محدوده رضایت و خوشنودی خداوند، اعمال کن .

: خَيْرُ الْاَعْمَالِ الْحَرْتُ، تَزْرَعُهُ فَيَأْكُلُ مِنْهُ الْبَرُّ وَالْفَاجِرُ، اِمَّا الْبَرُّ فَمَا اَكَلَ مِنْ شَيْءٍ اِستَغْفَرَ لَكَ، وَاِمَّا الْفَاجِرُ فَمَا اَكَلَ مِنْ شَيْءٍ اِستَغْفَرَ لَكَ، وَيَأْكُلُ مِنْهُ الْبَهَائِمُ وَالطَّيْرُ (104)

ترجمه :

فرمود: بهترین کارها، شغل کشاورزی است ، چون که در نتیجه کشت و تلاش ، همه انسان های خوب و بد از آن استفاده می کنند.

اما استفاده خوبان سبب آمرزش گناهان می باشد، ولی استفاده افراد فاسد و فاسق موجب لعن ایشان خواهد شد، همچنین تمام پرنده ها و چرندگان از تلاش و نتیجه کشت بهره مند خواهند شد.

40 قال عليه السلام: مَنْ تَرَكَ السَّعْيَ فِي حَوَائِجِهِ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، قَضَى اللَّهُ لَهُ حَوَائِجَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَقَرَّتْ بِنَا فِي الْجَنَانِ عَيْنُهُ. (105)

ترجمه :

فرمود: هر کس روز عاشورای امام حسین علیه السلام، دنبال کسب و کار نرود (و مشغول عزاداری و حزن و اندوه گردد)، خداوند متعال خواسته ها و حوائج دنیا و آخرت او را برآورده می نماید؛ و در بهشت چشمش به دیدار ما - اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام - روشن می گردد.

66- مستدرک الوسائل : ج 10، ص 250، ح 38.

67- مستدرک الوسائل : ج 10، ص 359، ح 2.

68- مستدرک الوسائل : ج 3، ص 25، ح 4.

69- تهذیب الاحکام : ج 2، ص 242، ح 957.

70- وسائل الشیعة : ج 4، ص 43، ح 4469.

71- وسائل الشیعة : ج 21، ص 460، ح 27580.

72- وسائل الشیعة : ج 1، ص 467، ح 1238.

73- بحارالانوار: ج 2، ص 30، ح 13.

74- الدرّة الباهرة : ص 38، س 3، بحار: ج 75، ص 354، ح 10.

75- جامع الاخبار ص 59، بحارالانوار: ج 91، ص 47، ح 2.

76- اءمالی شیخ صدوق ص 68، بحارالانوار: ج 91، ص 47، ضمن ح 2.

77- علل الشرایع : ص 198، ح 21.

- 78- بصائر الدّرجات : جزء 6، ص 308، باب 8، ح 5.
- 79- وسائل الشّیعة : ج 21، ص 540، ح 27807.
- 80- بحارالانوار: ج 78، ص 183، ح 35، ثواب الاعمال : ص 175.
- 81- محاسن برقی : ص 422، ح 208.
- 82- الدرّة الباهرة : ص 37، س 13، بحار: ج 75، ص 354، س 5.
- 83- وسائل الشّیعة : ج 21، ص 561، ح 27873.
- 84- مستدرک الوسائل : ج 2، ص 155، ح 30.
- 85- مصادقة الاخوان شیخ صدوق : ص 52، ح 1.
- 86- وسائل الشّیعة : ج 25، ص 183، ح 31693.
- 87- مستدرک الوسائل : ج 15، ص 358، ح 8.
- 88- جامع احادیث الشّیعة : ج 1، ص 171، ح 234، بحار: ج 65، ص 167، ح 24.
- 89- وسائل الشّیعة : ج 14، ص 502، ح 19693.
- 90- وسائل الشّیعة : ج 16، ص 63، ح 20990.
- 91- اءمالی شیخ صدوق : ص 233، ح 17.
- 92- بحارالانوار: ج 4، ص 97، ح 3.
- 93- مستدرک الوسائل : ج 6، ص 49، ح 6.
- 94- اءمالی شیخ طوسی : ص 82، مستدرک الوسائل : ج 6، ص 188، ح 1.

- 95- وسائل الشیعة : ج 6، ص 497، ح 6533.
- 96- اصول کافی : ج 2، ص 160، ح 4، وسائل الشیعة : ج 16، ص 372، ح 6.
- 97- إلام الوری : ج 2، ص 70، بصائر الدّرجات : جزء 8، ص 308، ح 5.
- 98- بحار الانوار: ج 75، ص 334، ح 1، مستدرک الوسائل : ج 9، ص 37، ح 10138.
- 99- مستدرک الوسائل : ج 9، ص 16، ح 10073
- 100- وسائل الشیعة : ج 3، ص 91، ح 22040.
- 101- من لا یحضره الفقیه : ج 1، ص 115، ح 541، وسائل الشیعة : ج 3، ص 227، ح 3479.
- 102- وسائل الشیعة : ج 20، ص 283، ح 25636.
- 103- عیون اءخبار الرضا علیه السلام : ج 1، ص 292، ح 44.
- 104- الکافی : ج 5، ص 260، ح 5.
- 105- عیون اءخبار الرضا علیه السلام : ج 1، ص 299، ح 57.

چهل حدیث گهربار امام جواد(ع)

1 قال الامام ابو جعفر، محمد الجواد صلوات الله و سلامه عليه :

الْمُؤْمِنُ يَحْتَاجُ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: تَوْفِيقٍ مِنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَاعْظَمٍ مِنْ نَفْسِهِ، وَقَبُولٍ مِنْ يَنْصَحُهُ. (69)

ترجمه :

فرمود: مؤمن در هر حال نیازمند به سه خصلت است :

توفیق از طرف خداوند متعال ، واعظی از درون خود، قبول و پذیرش نصیحت کسی که او را نصیحت نماید.

2 قال عليه السلام : مُلَاقَاةُ الْإِخْوَانِ نَشْرَةٌ، وَتَلْقِيحُ لِلْعَقْلِ وَإِنْ كَانَ نَزْرًا قَلِيلًا. (70)

ترجمه :

فرمود: ملاقات و دیدار با دوستان و برادران - خوب - ، موجب صفای دل و نورانیت آن می گردد و سبب شکوفائی عقل و درایت خواهد گشت ، گرچه در مدت زمانی کوتاه انجام پذیرد.

3 قال عليه السلام : إِيَّاكَ وَمُصَاحَبَةُ الشَّرِيرِ، فَإِنَّهُ كَالسَّيْفِ الْمَسْلُوبِ، يَحْسُنُ مَنْظَرُهُ وَيَقْبَحُ أَعْتَرُهُ. (71)

ترجمه :

فرمود: مواظب باش از مصاحبت و دوستی با افراد شرور، چون که او همانند شمشیری زهرآلود، برآق است که ظاهرش زیبا و اثراتش زشت و خطرناک خواهد بود.

4 قال عليه السلام : كَيْفَ يُضَيِّعُ مِنَ اللَّهِ كَافِلُهُ، وَكَيْفَ يَنْجُو مِنَ اللَّهِ طَائِبُهُ، وَمَنْ انْقَطَعَ إِلَى غَيْرِ اللَّهِ وَكَلَّهُ اللَّهُ إِلَيْهِ. (72)

ترجمه :

فرمود: چگونه گمراه و درمانده خواهد شد کسی که خداوند سرپرست و متکفل اوست .

چطور نجات می یابد کسی که خداوند طالبش می باشد.

هر که از خدا قطع امید کند و به غیر او پناهنده شود، خداوند او را به همان شخص واگذار می کند.

5 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَمْ يَعْرِفِ الْمَوَارِدَ اَعْيَتْهُ الْمَصَادِرُ. (73)

ترجمه :

فرمود: هر کس موقعیت شناس نباشد جریانات ، او را می رباید و هلاک خواهد شد.

6 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ عَتَبَ مِنْ غَيْرِ اَرْتِيَابٍ اءَعْتَبَ مِنْ غَيْرِ اسْتِعْتَابٍ. (74)

ترجمه :

فرمود: سرزنش کردن دیگران بدون علت و دلیل سبب ناراحتی و خشم خواهد گشت ، در حالی که رضایت آنان نیز کسب نخواهد کرد.

7 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَفْضَلُ الْعِبَادَةِ الْاَخْلَاصُ. (75)

ترجمه :

فرمود: با فضیلت ترین و ارزشمندترین عبادت ها آن است که خالص و بدون ریا باشد.

8 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَخْفَى عَلَى النَّاسِ وِلَادَتُهُ، وَيَغِيبُ عَنْهُمْ شَخْصُهُ، وَتَحْرُمُ عَلَيْهِمْ تَسْمِيَّتُهُ، وَهُوَ

سَمَّى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَكَنَّيْهِ. (76)

ترجمه :

فرمود: زمان ولادت امام عصر علیه السلام بر مردم زمانش مخفی است ، و شخصش از شناخت افراد غایب و پنهان است .

و حرام است که آن حضرت را نام ببرند؛ و او همانم و هم کنیه رسول خدا صلی الله علیه و آله است .

9 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عِزُّ الْمُؤْمِنِ غِنَاهُ عَنِ النَّاسِ. (77)

ترجمه :

فرمود: عزّت و شخصیت مؤمن در بی نیازی و طمع نداشتن به مال و زندگی دیگران است .

10 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَصْغَى إِلَى نَاطِقٍ فَقَدْ عَبَدَهُ، فَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ عَنِ اللَّهِ فَقَدْ عَبَدَ اللَّهَ، وَإِنْ كَانَ النَّاطِقُ يَنْطِقُ عَنْ لِسَانِ بَلِيسٍ فَقَدْ عَبَدَ بَلِيسَ. (78)

ترجمه :

فرمود: هر کس به شخصی سخنران علاقمند و متمایل باشد، بنده اوست ، پس چنانچه سخنور برای خدا و از احکام و معارف خدا سخن بگوید، بنده خداست ، و اگر از زبان شیطان و هوی و هوس و مادیات سخن بگوید، بنده شیطان خواهد بود.

11 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَضُرُّكَ سَخَطُ مَنْ رِضَاهُ الْجَوْرُ. (79)

ترجمه :

فرمود: کسی که طالب رضایت خداوند متعال باشد، دشمنی ستمگران ، او را زیان و ضرر نمی رساند.

12 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ خَطَبَ لَكُمْ فَرَضِيَّتُمْ دِينَهُ وَأَمَاتَهُ فَرَوْجُوهُ، إِلَّا لَا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ. (80)

ترجمه :

فرمود: هر که به خواستگاری دختر شما آید و به تقوا و تدین و امانتداری او مطمئن می باشید با او موافقت کنید و گرنه شما سبب فتنه و فساد بزرگی در روی زمین خواهید شد.

13 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَوْ سَكَتَ الْجَاهِلُ مَا اخْتَلَفَ النَّاسُ. (81)

ترجمه :

فرمود: چنانچه افراد جاهل و بی تجربه ساکت باشند مردم دچار اختلافات و تشنجات نمی شوند.

14 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا كَانَ شَرِيكًا فِيهِ. (82)

ترجمه :

فرمود: هر که کار زشتی را تحسین و تائید کند، در عقاب آن شریک می باشد.

15 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ انْقَادَ إِلَى الطُّمَآءِنِيَّةِ قَبْلَ الْخَيْرِ فَقَدْ عَرَضَ نَفْسَهُ لِلْهَلَكَةِ وَالْعَاقِبَةُ الْمُغْضِبَةُ. (83)

ترجمه :

فرمود: هر کس بدون تفکر و اطمینان نسبت به جوانب (هر کاری ، فرمانی ، حرکتی و...) مطیع و پذیرای آن شود، خود را در معرض سقوط قرار داده ؛ و نتیجه ای جز خشم و عصبانیت نخواهد گرفت .

16 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ اسْتَغْنَى بِاللَّهِ إِفْتَقَرَ النَّاسُ إِلَيْهِ، وَمَنْ اتَّقَى اللَّهَ أَجَبَهُ النَّاسُ وَإِنْ كَرِهُوا. (84)

ترجمه :

فرمود: هر که خود را به وسیله خداوند بی نیاز بداند مردم محتاج او خواهند شد و هر که تقوای الهی را پیشه خود کند خواه ناخواه ، مورد محبت مردم قرار می گیرد گرچه مردم خودشان اهل تقوا نباشند.

17 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عَلِيًّا عَلَيْهِ السَّلَامُ أَلْفَ كَلِمَةٍ ، كُلُّ كَلِمَةٍ يَفْتَحُ أَلْفَ كَلِمَةٍ . (85)

ترجمه :

فرمود: حضرت رسول صلی الله علیه و آله ، یک هزار کلمه به امام علی علیه السلام تعلیم نمود که از هر کلمه ای هزار باب علم و مسأله فرعی باز می شود.

18 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : نِعْمَةٌ لَا تُشْكُرُ كَسِيَّتُهُ لَا تُغْفَرُ . (86)

ترجمه :

فرمود: خدمت و نعمتی که مورد شکر و سپاس قرار نگیرد همانند خطائی است که غیر قابل بخشش باشد.

19 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَوْتُ الْإِنْسَانِ بِالذُّنُوبِ أَكْثَرُ مِنْ مَوْتِهِ بِالْأَجْلِ ، وَحَيَاتُهُ بِالْبِرِّ أَكْثَرُ مِنْ حَيَاتِهِ بِالْعُمُرِ . (87)

ترجمه :

فرمود: فرارسیدن مرگ انسان ها، به جهت معصیت و گناه ، بیشتر است تا مرگ طبیعی و عادی ، همچنین حیات و زندگی لذت بخش به وسیله نیکی و احسان به دیگران بیشتر و بهتر است از عمر بی نتیجه .

20 قالَ عليه السلام: لَنْ يَسْتَكْمِلَ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيْمَانِ حَتَّى يُؤَثِّرَ دِينُهُ عَلَى شَهْوَتِهِ، وَلَنْ يُهْلِكَ حَتَّى يُؤَثِّرَ شَهْوَتُهُ عَلَى دِينِهِ. (88)

ترجمه :

فرمود: بنده ای حقیقت ایمان را نمی یابد مگر آن که دین و احکام الهی را در همه جهات بر تمایلات و هواهای نفسانی خود مقدم دارد.

و کسی هلاک و بدبخت نمی گردد مگر آن که هواها و خواسته های نفسانی خود را بر احکام الهی مقدم نماید.

الَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَيْكُمْ بِطَلَبِ الْعِلْمِ، فَإِنَّ طَلَبَهُ فَرِيضَةٌ وَالْبَحْثُ عَنْهُ نَافِلَةٌ، وَهُوَ صِلَةٌ بَيْنَ الْإِخْوَانِ، وَدَلِيلٌ عَلَى الْمَرْوَةِ، وَتُحْفَةٌ فِي الْمَجَالِسِ، وَصَاحِبٌ فِي السَّفَرِ، وَءَنْسٌ فِي الْغُرْبَةِ. (89)

ترجمه :

فرمود: بر شما باد به تحصیل علم و معرفت ، چون فراگیری آن واجب و بحث پیرامون آن مستحب و پرفایده است .

علم وسیله کمک به دوستان و برادران است ، دلیل و نشانه مروّت و جوانمردی است ، هدیه و سرگرمی در مجالس است ، همدم و رفیق انسان در مسافرت است ؛ و ائیس و مونس انسان در تنهایی می باشد.

22 قالَ عليه السلام: خَفَضُ الْجَنَاحِ زِينَةُ الْعِلْمِ، وَحُسْنُ الْأَدَبِ زِينَةُ الْعَقْلِ، وَبَسْطُ الْوَجْهِ زِينَةُ الْحِلْمِ. (90)

ترجمه :

فرمود: تواضع و فروتنی زینت بخش علم و دانش است ، اءدب داشتن و اخلاق نیک زینت بخش عقل می باشد، خوش روئی با افراد زینت بخش حلم و بردباری است .

23 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : تَوَسَّدَ الصَّبْرَ، وَاعْتَنَقَ الْفَقْرَ، وَارْفَضَ الشَّهَوَاتِ، وَخَالَفَ الْهَوَى ، وَاعْلَمْ أَنَّكَ لَنْ تَخْلُوَ مِنْ عَيْنِ اللَّهِ، فَانْظُرْ كَيْفَ تَكُونُ. (91)

ترجمه :

فرمود: در زندگی ، صبر را تکیه گاه خود، فقر و تنگ دستی را همنشین خود قرار بده و با هواهای نفسانی مخالفت کن .

و بدان که هیچگاه از دیدگاه خداوند پنهان و مخفی نخواهی ماند، پس مواظب باش که در چه حالتی خواهی بود.

24 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَتَمَّ رُكُوعَهُ لَمْ تُدْخِلْهُ وَحْشَةُ الْقَبْرِ. (92)

ترجمه :

فرمود: هر کس رکوع نمازش را به طور کامل و صحیح انجام دهد، وحشت قبر بر او وارد نخواهد شد.

25 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْخُشُوعُ زِينَةُ الصَّلَاةِ، وَ تَرَكُ مَا لَا يَغْنَى زِينَةُ الْوَرَعِ. (93)

ترجمه :

فرمود: خشوع و خضوع زینت بخش نماز خواهد بود، ترک و رها کردن آنچه (برای دین و دنیا و آخرت) سودمند نباشد زینت بخش ورع و تقوای انسان می باشد.

26 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّهْيُ عَنِ الْمُنْكَرِ خَلْقَانِ مِنْ خَلْقِ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ، فَمَنْ نَصَرَهُمَا أَعَزَّهُ اللَّهُ، وَمَنْ خَذَلَهُمَا خَذَلَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ. (94)

ترجمه :

فرمود: امر به معروف و نهی از منکر دو مخلوق الهی است ، هر که آن ها را یاری و اجراء کند مورد نصرت و رحمت خدا قرار می گیرد و هر که آن ها را ترک و رها گرداند مورد خذلان و عقاب قرار می گیرد.

27 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ يَخْتَارُ مِنْ مَالِ الْمُؤْمِنِ مَنْ وَلَدِهِ أَوْ نَفْسُهُ لِيَأْجُرَهُ عَلَى ذَلِكَ. (95)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند متعال بهترین و عزیزترین ثروت و فرزند مؤمن را می گیرد (و هلاک و نابود می گرداند)، چون دنیا و متعلقات آن بی ارزش است تا در قیامت پاداش عظیمی عطایش نماید.

28 قَالَ لَهُ رَجُلٌ : أَوْصِنِي بِوَصِيَّةٍ جَامِعَةٍ مُخْتَصِرَةٍ؟
فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : صُنْ نَفْسَكَ عَنْ عَارِ الْعَاجِلَةِ وَ نَارِ الْآجِلَةِ. (96)

ترجمه :

شخصی به حضرت عرض کرد: مرا موعظه و نصیحتی کامل و مختصر عطا فرما؟
امام علیه السلام فرمود: اعضاء و جوارح ظاهری و باطنی خود را از ذلت و ننگ سریع و زودرس ، همچنین از آتش و عذاب آخرت ، در امان و محفوظ بدار.

29 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَسَادُ الْخَلْقِ بِمُعَاشَرَةِ السُّفَهَاءِ، وَ صَلَاحُ الْخَلْقِ بِمُنَافَسَةِ الْعُقَلَاءِ. (97)

ترجمه :

فرمود: معاشرت و همنشینی با بی خردان و افراد لاًابالی سبب فساد و تباهی اخلاق خواهد شد؛ و معاشرت و رفاقت با خردمندان هوشیار، موجب رشد و کمال اخلاق می باشد.

30 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْأَدَبُ عِنْدَ النَّاسِ النَّطْقُ بِالْمُسْتَحْسَنَاتِ لَا غَيْرُ، وَ هَذَا لَا يُعْتَدُّ بِهِ مَالٌ يُوصَلُ بِهَا لِى رِضَا اللَّهِ سُبْحَانَهُ، وَالْجَنَّةِ، وَالْأَدَبُ هُوَ أَدَبُ الشَّرِيعَةِ، فَتَاءَ دَبُّوا بِهَا تَكُونُوا أَدَبَاءَ حَقًّا. (98)

ترجمه :

فرمود: مفهوم و معنای ادب از نظر مردم ، تنها خوب سخن گفتن است که رکیک و سبک نباشد، ولیکن این نظریه قابل توجه نیست تا مادامی که انسان را به خداوند متعال و بهشت نزدیک نگرداند.

بنابر این ادب یعنی رعایت احکام و مسائل دین ، پس با عمل کردن به دستورات الهی و ائمه اطهار علیهم السلام ، ادب خود را آشکار سازید.

31 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَلَاثُ خِصَالٍ تَجْتَلِبُ بِهِنَّ الْمَحَبَّةُ: الْأَنْصَافُ فِي الْمُعَاشَرَةِ، وَالْمُوَاسَاةُ فِي الشَّدَّةِ، وَالْإِنْطِوَاعُ وَالرُّجُوعُ إِلَى قَلْبٍ سَلِيمٍ. (99)

ترجمه :

فرمود: سه خصلت جلب محبت می کند: انصاف در معاشرت با مردم ، همدردی در مشکلات آن ها، همراه و همدم شدن با معنویات .

32 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : التَّوْبَةُ عَلَى أَرْبَعِ دَعَائِمَ : نَدَمٌ بِالْقَلْبِ، وَاسْتِغْفَارٌ بِاللِّسَانِ، وَ عَمَلٌ بِالْجَوَارِحِ، وَ عَزْمٌ أَنْ لَا يَعُودَ. (100)

ترجمه :

فرمود: شرایط پذیرش توبه چهار چیز است: پشیمانی قلبی، استغفار با زبان، جبران کردن گناه نسبت به همان گناه حَقَّالَّهِ و یا حَقَّالنَّاسِ -، تصمیم جدی بر اینکه دیگر مرتکب آن گناه نشود.

33 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: ثَلَاثٌ مِنْ عَمَلِ الْبَرَارِ: إِقَامَةُ الْفَرَائِضِ، وَاجْتِنَابُ الْمَحَارِمِ، وَاحْتِرَاسٌ مِنَ الْغَفْلَةِ فِي الدِّينِ. (101)

ترجمه:

فرمود: سه چیز از کارهای نیکان است: انجام واجبات الهی، ترک و دوری از گناهان، مواظبت و رعایت مسائل و احکام دین.

34 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: وَحَقِيقَةُ الْأَدَبِ: اجْتِمَاعُ خِصَالِ الْخَيْرِ، وَتَجَافِي خِصَالِ الشَّرِّ، وَبِالْأَدَبِ يَبْلُغُ الرَّجُلُ الْمَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَيَصِلُ بِهِ إِلَى الْجَنَّةِ. (102)

ترجمه:

فرمود: حقیقت ادب و تربیت عبارت است از: دارا بودن خصلت های خوب، خالی بودن از صفات زشت و ناپسند.

انسان به وسیله ادب - در دنیا و آخرت - به کمالات اخلاقی می رسد؛ و نیز با رعایت ادب نیل به بهشت می یابد.

35 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّ بَيْنَ جَبَلَيْ طُوسٍ قَبْضَةً قُبِضَتْ مِنَ الْجَنَّةِ، مَنْ دَخَلَهَا كَانَ آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ النَّارِ. (103)

ترجمه:

فرمود: همانا بین دو سمت شهر طوس قطعه ای می باشد که از بهشت گرفته شده است، هر که داخل آن شود و با معرفت زیارت کند -، روز قیامت از آتش در امان خواهد بود.

36 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ زَارَ قَبْرَ عَمَّتِي بِقُمْ، فَلَهُ الْجَنَّةُ. (104)

ترجمه :

فرمود: هر کس قبر عمّه ام حضرت معصومه سلام الله عليها را با علاقه و معرفت در قم زیارت کند، اهل بهشت خواهد بود.

قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ زَارَ قَبْرَ أَخِيهِ الْمُؤْمِنِ فَجَلَسَ عِنْدَ قَبْرِهِ وَاسْتَقْبَلَ الْقَبْلَةَ وَوَضَعَ يَدَهُ عَلَى الْقَبْرِ وَقَرَأَ: ((إِنَّا نَزَّلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ)) سَبْعَ مَرَّاتٍ، أَعْمِنَ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ. (105)

ترجمه :

فرمود: هر کس بر بالین قبر مؤمنی حضور یابد و رو به قبله بنشیند و دست خود را روی قبر بگذارد و هفت مرتبه سوره مبارکه ((إِنَّا نَزَّلْنَاهُ)) را بخواند از شدايد و سختیهای صحرای محشر در امان قرار می گیرد.

38 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : ثَلَاثٌ يَتْلُوْنَ بِالْعَبْدِ رِضْوَانُ اللَّهِ: كَثْرَةُ الْأَسْتِغْفَارِ، وَ خَفْضُ الْجَانِبِ، وَ كَثْرَةُ الصَّدَقَةِ. (106)

ترجمه :

فرمود: سه چیز، سبب رسیدن به رضوان خدای متعال می باشد:

1 - نسبت به گناهان و خطاها، زیاد استغفار و اظهار ندامت کردن .

2 - اهل تواضع کردن و فروتن بودن .

3 - صدقه و کارهای خیر بسیار انجام دادن .

39 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعَامِلُ بِالظُّلْمِ، وَالْمُعِينُ لَهُ، وَالرَّاضِي بِهِ شُرَكَاءُ. (107)

ترجمه :

فرمود: انجام دهنده ظلم ، کمک دهنده ظلم و کسی که راضی به ظلم باشد، هر سه شریک خواهند بود.

40 قالَ عليه السلام : التَّوَّاضُعُ زِينَةُ الْحَسَبِ، وَالْفَصَاحَةُ زِينَةُ الْكَلَامِ، وَالْعَدْلُ زِينَةُ الْإِيمَانِ، وَالسَّكِينَةُ زِينَةُ الْعِبَادَةِ، وَالْحِفْظُ زِينَةُ الرِّوَايَةِ. (108)

ترجمه :

فرمود: تواضع و فروتنی زینت بخش حسب و شرف ، فصاحت زینت بخش کلام ، عدالت زینت بخش ایمان و اعتقادات ، وقار و ادب زینت بخش اعمال و عبادات ؛ و دقت در ضبط و حفظ آن ، زینت بخش نقل روایت و سخن می باشد.

69-بحارالانوار: ج 72، ص 65، ح 3، مستدرک الوسائل : ج 8، ص 329، ح 9576.

70-امالی شیخ مفید: ص 328، ح 13، مستدرک : ج 8، ص 324، ح 9562.

71-اعلام الدّین : ص 309، س 11، مستدرک الوسائل : ج 8، ص 351، ح 9634.

72-بحارالانوار: ح 68، ص 155، ح 69.

73-اعلام الدّین : ص 309، س 5، بحارالانوار: ج 75، ص 364، ضمن ح 5.

74-بحارالانوار: ج 71، ص 181، س 1، اعیان الشّیعة : ج 2، ص 36، س 14.

75-تنبيه الخواطر: ص 428، بحارالانوار: ج 67، ص 245، ح 19.

76-وسائل الشّیعة : ج 16، ص 242، ح 21466.

77-بحارالانوار: ج 72، ص 109، ح 12، مستدرک الوسائل : ج 7، ص 230، ح 8114.

- 78- مستدرک الوسائل : ج 17، ص 308، ح 5.
- 79- بحارالانوار: ج 75، ص 380، ح 42.
- 80- تهذیب الاحکام : ج 7، ص 396، ح 9.
- 81- کشف الغمّة : ج 2، ص 349، بحارالانوار: ج 75، ص 81، ح 75.
- 82- کشف الغمّة : ج 2، ص 349، بحارالانوار: ج 75، ص 82، ح 79.
- 83- بحارالانوار: 68، ص 340، ح 13.
- 84- بحارالانوار: ج 75، ص 79، ح 62.
- 85- خصال : ج 2، ص 650، ح 46.
- 86- بحارالانوار: ج 68، ص 53، ح 69.
- 87- کشف الغمّة : ج 2، ص 350، س 11.
- 88- بحارالانوار: ج 75، ص 80، ح 63.
- 89- حلیۃ البرار: ج 4، ص 599، س 11.
- 90- کشف الغمّة : ج 2، ص 347.
- 91- بحارالانوار: ج 75، ص 358، ح 1.
- 92- کافی : ج 3، ص 321، ح 7.
- 93- نور الابصار: ص 331، س 12، بحارالانوار: ج 75، ص 80، س 12.
- 94- خصال صدوق : ص 42، ح 32.

- 95- کافی : ج 3، ص 218، ح 3.
- 96- احقاق الحق: ج 12، ص 439، س 11.
- 97- كشف الغمّة : ج 2، ص 349، بحارالانوار: ج 75، ص 82، ح 78..
- 98- ارشاد القلوب دیلمی : ص 160، س 19.
- 99- كشف الغمّة : ج 2، ص 349، س 13.
- 100- بحارالانوار: ج 75، ص 81، ح 74.
- 101- كشف الغمّة : ج 2، ص 349، س 3.
- 102- ارشاد القلوب دیلمی : ص 160، س 15.
- 103- عیون اخبار الرضا علیه السلام : ج 2، ص 256، ح 6.
- 104- کامل الزیارات : ص 536، ح 827، بحارالانوار: ج 99، ص 265.
- 105- اختیار معرفة الرجال : ص 564، ح 1066.
- 106- كشف الغمّة : ج 2، ص 349، س 7.
- 107- كشف الغمّة : ج 2، ص 348، س 18، بحار: ج 75، ص 81، ح 69.
- 108- كشف الغمّة : ج 2، ص 347، س 19، بحار: ج 75، ص 80، ح 65.

چهل حدیث گهربار امام هادی (ع)

قالَ الاَمامُ اَبو الحسن ، عَلَيَّ الهادِي صلواتُ اللهِ و سلامه عليه :

1 مَنْ اتَّقَى اللَّهَ يَتَّقَى ، وَمَنْ اطَاعَ اللَّهَ يُطَاعُ ، وَمَنْ اطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ سَخَطُ الْمَخْلُوقِينَ ، وَمَنْ اَسْخَطَ الْخَالِقَ فَقَمِينٌ اَنْ يَحِلَّ بِهِ سَخَطُ الْمَخْلُوقِينَ. (62)

ترجمه :

فرمود: کسی که تقوی الهی را رعایت نماید و مطیع احکام و مقررات الهی باشد، دیگران مطیع او می شوند.

و هر شخصی که اطاعت از خالق نماید، باکی از دشمنی و عداوت انسان ها نخواهد داشت ؛ و چنانچه خدای متعال را با معصیت و نافرمانی خود به غضب درآورد، پس سزاوار است که مورد خشم و دشمنی انسان ها قرار گیرد.

2 قَالَ عَلَيْهِ السَّلام : مَنْ اَنِسَ بِاللَّهِ اسْتَوْحَشَ مِنَ النَّاسِ ، وَعَلَامَةُ الْاُنْسِ بِاللَّهِ الْوَحْشَةُ مِنَ النَّاسِ. (63)

ترجمه :

فرمود: کسی که با خداوند متعال مونس باشد و او را انیس خود بداند، از مردم احساس وحشت می کند.

و علامت و نشانه انیس با خداوند وحشت از مردم است یعنی از غیر خدا نهراسیدن و از مردم احتیاط و دوری کردن .

3 قَالَ عَلَيْهِ السَّلام : السَّهْرَ اَكْذُ الْمَنَامِ ، وَالْجُوعُ يَزِيدُ فِي طَيِّبِ الطَّعَامِ. (64)

ترجمه :

فرمود: شب زنده داری ، خواب بعد از آن را لذیذ می گرداند؛ و گرسنگی در خوشمزگی طعام می افزاید یعنی هر چه انسان کمتر بخوابد بیشتر از خواب لذت می برد و هر چه کم خوراک باشد مزه غذا گوارتر خواهد بود .

4 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تَطْلُبِ الصِّفَا مِمَّنْ كَدَرْتَ عَلَيْهِ، وَلَا النُّصْحَ مِمَّنْ صَرَفْتَ سُوءَ ظَنِّكَ إِلَيْهِ، فَإِنَّمَا قَلْبُ غَيْرِكَ كَقَلْبِكَ لَهُ. (65)

ترجمه :

فرمود: از کسی که نسبت به او کدورت و کینه داری ، صمیمیت و محبت مجوی .

همچنین از کسی که نسبت به او بدگمان هستی ، نصیحت و موعظه طلب نکن ، چون که دیدگاه و افکار دیگران نسبت به تو همانند قلب خودت نسبت به آن ها می باشد.

5 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحَسَدُ مَاحِقُ الْحَسَنَاتِ، وَالزُّهْوُ جَالِبُ الْمَقْتِ، وَالْعُجْبُ صَارِفٌ عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ دَاعٍ إِلَى الْغَمَطِ وَالْجَهْلِ، وَالْبُخْلُ أَدْمُ الْأَخْلَاقِ، وَالطَّمَعُ سَجِيَّةٌ سَيِّئَةٌ. (66)

ترجمه :

فرمود: حسد موجب نابودی ارزش و ثواب حسنات می گردد.

تکبر و خودخواهی جذب کننده دشمنی و عداوت افراد می باشد.

عجب و خودبینی مانع تحصیل علم خواهد بود و در نتیجه شخص را در پستی و نادانی نگه می دارد.

بخیل بودن بدترین اخلاق است ؛ و نیز طمع داشتن خصلتی ناپسند و زشت می باشد.

6 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْهَزْلُ فَكَاهَةُ السُّفَهَاءِ، وَصَنَاعَةُ الْجُهَّالِ. (67)

ترجمه :

فرمود: مسخره کردن و شوخی های - بی مورد - از بی خردی است و کار انسان های نادان می باشد.

7 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الدُّنْيَا سُوقٌ رِبْحٌ فِيهَا قَوْمٌ وَ خَسِرَ آخِرُونَ. (68)

ترجمه :

فرمود: دنیا همانند بازاری است که عده ای در آن برای آخرت سود می برند و عده ای دیگر ضرر و خسارت متحمل می شوند.

8 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : النَّاسُ فِي الدُّنْيَا بِأَلَا مَوَالٍ وَ فِي الْآخِرَةِ بِأَلَا عَمَالٍ. (69)

ترجمه :

فرمود: مردم در دنیا به وسیله ثروت و تجمّلات شهرت می یابند ولی در آخرت به وسیله اعمال محاسبه و پاداش داده خواهند شد.

9 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مُخَالَطَةُ الْاَشْرَارِ تَدُلُّ عَلَى شِرَارٍ مَنْ يُخَالِطُهُمْ. (70)

ترجمه :

فرمود: همنشین شدن و معاشرت با افراد شرور نشانه پستی و شرارت تو خواهد بود.

10 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَهْلُ قُمْ وَ اَهْلُ آبِهٍ مَغْفُورٌ لَهُمْ ، لِزِيَارَتِهِمْ لِجَدِّى عَلَى ابْنِ مُوسَى الرُّضَا عَلَيْهِ

السَّلَامُ بِطُوس ، اءَلا وَ مَنْ زَارَهُ فَاَصَابَهُ فِى طَرِيقِهِ قَطْرَةٌ مِّنَ السَّمَاءِ حَرَّمَ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ. (71)

ترجمه :

فرمود: اءهالی قم و اءهالی آبه یکی از روستاهای حوالی ساوه آمرزیده هستند به جهت آن که جدّم امام رضا علیه السلام را در شهر طوس زیارت می کنند.

و سپس حضرت افزود: هر که جدّم امام رضا علیه السلام را زیارت کند و در مسیر راه صدمه و سختی تحمّل کند خداوند آتش را بر بدن او حرام می گرداند.

11 عَنْ يَعْقُوبَ بْنِ السَّكَيْتِ، قَالَ: سَأَلْتُ أَبَا الْحَسَنِ الْهَادِي عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَا بَالُ الْقُرْآنِ لَا يَزْدَادُ عَلَى النَّشْرِ وَالِدَّرْسِ إِلَّا غَضَاضَةً؟

قالَ عليه السلام: إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى لَمْ يَجْعَلْهُ لِرَمَانٍ دُونَ زَمَانٍ، وَلَا لِنَاسٍ دُونَ نَاسٍ، فَهُوَ فِي كُلِّ زَمَانٍ جَدِيدٌ وَ عِنْدَ كُلِّ قَوْمٍ غَضٌّ إِنْ لَمْ يَكُنْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. (72)

ترجمه :

یکی از اصحاب حضرت به نام ابن سَکَیت گوید: از امام هادی علیه السلام سؤال کردم : چرا قرآن با مرور زمان و زیاد خواندن و تکرار، کهنه و مندرس نمی شود؛ بلکه همیشه حالتی تازه و جدید در آن وجود دارد؟

امام علیه السلام فرمود: چون که خداوند متعال قرآن را برای زمان خاصی و یا طایفه ای مخصوص قرار نداده است ؛ بلکه برای تمام دوران ها و تمامی اقشار مردم فرستاده است ، به همین جهت همیشه حالت جدید و تازه ای دارد و برای جوامع بشری تا روز قیامت قابل عمل و اجراء می باشد.

12 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْغَضَبُ عَلَى مَنْ لَا تَمْلِكُ عَجْزٌ، وَعَلَى مَنْ تَمْلِكُ لَوْمٌ. (73)

ترجمه :

فرمود: غضب و تندی در مقابل آن کسی که توان مقابله با او را نداری ، علامت عجز و ناتوانی است ، ولی در مقابل کسی که توان مقابله و رو در روئی او را داری علامت پستی و رذالت است .

13 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَأْتِي عُلَمَاءُ شِيعَتِنَا الْقَوَّامُونَ بِضُعْفَاءٍ مُجَبِّينَا وَ أَهْلٍ وَ لَا يَتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَ لَا نُورُ تَسْطَعُ مِنْ تِجَانِهِمْ. (74)

ترجمه :

فرمود: علماء و دانشمندانی که به فریاد دوستان و پیروان ما برسند و از آن ها رفع مشکل نمایند، روز قیامت در حالی محشور می شوند که تاج درخشانی بر سر دارند و نور از آن ها می درخشد.

14 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لِبَعْضِ قَهَّارِمَتِهِ: اسْتَكْثَرُوا لَنَا مِنَ الْبَازِنِجَانِ، فَإِنَّهُ حَارٌّ فِي وَقْتِ الْحَرَارَةِ، بَارِدٌ فِي وَقْتِ الْبُرُودَةِ، مُعْتَدِلٌ فِي الْأَوْقَاتِ كُلِّهَا، جَيِّدٌ عَلَى كُلِّ حَالٍ. (75)

ترجمه :

به بعضی از غلامان خود فرمود: بیشتر برای ما بادمجان پخت نمائید که در فصل گرما، گرم و در فصل سرما، سرد است .

و در تمام دوران سال معتدل می باشد و در هر حال مفید است .

15 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : التَّسْرِيحُ بِمِشْطِ الْعَاجِ يُنْبِتُ الشَّعْرَ فِي الرَّأْسِ، وَ يَطْرُدُ الدُّودَ مِنَ الدِّمَاغِ، وَ يُطْفِئُ الْمِرَارَ، وَ يَتَّقَى اللَّثَّةَ وَ الْعُمُورَ. (76)

ترجمه :

فرمود: شانه کردن موها به وسیله شانه عاج ، سبب روئیدن و افزایش مو می باشد، همچنین سبب نابودی کرم های درون سر و مُخ خواهد شد و موجب سلامتی فک و لثه ها می گردد.

16 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَذْكَرُ مَصْرَعَكَ بَيْنَ يَدَيِ أَهْلِكَ لَا طَبِيبٌ يَمْنَعُكَ، وَ لَا حَبِيبٌ يَنْفَعُكَ. (77)

ترجمه :

فرمود: بیاد آور و فراموش نکن آن حالت و موقعی را که در میان جمع اعضاء خانواده و آشنایان قرار می گیری و لحظات آخر عمرت سپری می شود و هیچ پزشکی و دوستی و ثروتی نمی تواند تو را از آن حالت نجات دهد.

17 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْحَرَامَ لَا يَنْمَى ، وَإِنْ نَمَى لَا يُبَارَكُ فِيهِ ، وَمَا أَنْفَقَهُ لَمْ يُؤْجَرْ عَلَيْهِ ، وَمَا خَلَّفَهُ كَانَ زَادَهُ إِلَى النَّارِ . (78)

ترجمه :

فرمود: همانا اموال حرام ، رشد و نمو ندارد و اگر هم احیاناً رشد کند و زیاد شود برکتی نخواهد داشت و با خوشی مصرف نمی گردد.

و آنچه را از اموال حرام انفاق و کمک کرده باشد اءجر و پاداشی برایش نیست و هر مقداری که برای بعد از خود به هر عنوان باقی گذارد معاقب می گردد.

18 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحِكْمَةُ لَا تَنْجِعُ فِي الطَّبَاعِ الْفَاسِدَةِ . (79)

ترجمه :

فرمود: حکمت اثری در دل ها و قلب های فاسد نمی گذارد.

19 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ رَضِيَ عَنْ نَفْسِهِ كَثُرَ السَّخِطُونَ عَلَيْهِ . (80)

ترجمه :

فرمود: هر که از خود راضی باشد بدگویان او زیاد خواهند شد.

20 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمُصِيبَةُ لِلصَّابِرِ وَاحِدَةٌ وَلِلْجَارِعِ اثْنَانِ . (81)

ترجمه :

فرمود: مصیبتی که بر کسی وارد شود و صبر و تحمل نماید، تنها یک ناراحتی است ؛ ولی چنانچه فریاد بزند و جزع کند دو ناراحتی خواهد داشت .

21 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ لِلَّهِ بَقَاعاً يُحِبُّ أَنْ يُدْعَى فِيهَا فَيَسْتَجِيبُ لِمَنْ دَعَاهُ، وَالْحَيْرُ مِنْهَا. (82)

ترجمه :

فرمود: برای خداوند بقعه ها و مکان هائی است که دوست دارد در آن ها خدا خوانده شود تا آن که دعاها را مستجاب گرداند که یکی از بقیعه ها حائر و حرم امام حسین علیه السلام خواهد بود.

22 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمُثِيبُ وَالْمُعَاقِبُ وَالْمُجَازِي بِالْأَعْمَالِ عَاجِلاً وَآجِلاً. (83)

ترجمه :

فرمود: همانا تنها کسی که ثواب می دهد و عقاب می کند و کارها را در همان لحظه یا در آینده پاداش می دهد، خداوند خواهد بود.

23 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ هَانَتْ عَلَيْهِ نَفْسُهُ فَلَا تَأْمَنُ شَرَّهُ. (84)

ترجمه :

فرمود: هرکس به خویشتن اِهانَت کند و کنترل نفس نداشته باشد خود را از شرّ او در امان ندان .

24 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَلْتَوَاضَعُ عَنْ تُعْطَى النَّاسَ مَا تُحِبُّ عَنْ تُعْطَا. (85)

ترجمه :

فرمود: تواضع و فروتنی چنان است که با مردم چنان کنی که دوست داری با تو آن کنند.

25 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْجِسْمَ مُحَدَّثٌ وَاللَّهُ مُحَدِّثُهُ وَمَجَسَّمُهُ. (86)

ترجمه :

فرمود: همانا اجسام ، جدید و پدیده هستند و خداوند متعال به وجود آورنده و تجسم بخش آن ها است .

26 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَمْ يَزَلِ اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَيْءٌ مَعَهُ، ثُمَّ خَلَقَ الْأَشْيَاءَ بَدِيعاً، وَاخْتَارَ لِنَفْسِهِ إِهْ حَسَنَ الْأَسْمَاءِ. (87)

ترجمه :

فرمود: خداوند از ازل ، تنها بود و چیزی با او نبود، تمام موجودات را با قدرت خود آفریده ، و بهترین نام ها را برای خود برگزید.

27 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا قَامَ الْقَائِمُ يَقْضَى بَيْنَ النَّاسِ بِعِلْمِهِ كَقَضَاءِ دَاوُدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَلَا يَسْأَلُ الْبَيِّنَةَ. (88)

ترجمه :

فرمود: زمانی که حضرت حجت (عج) قیام نماید در بین مردم به علم خویش قضاوت می نماید؛ همانند حضرت داود علیه السلام که از دلیل و شاهد سؤال نمی فرماید.

28 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ أَطَاعَ الْخَالِقَ لَمْ يُبَالِ بِسَخَطِ الْمَخْلُوقِينَ وَمَنْ عَصَا الْخَالِقَ فَقَمِنَ أَنْ يُجِلَّ بِهِ الْمَخْلُوقِينَ. (89)

ترجمه :

فرمود: هر کس مطیع و پیرو خدا باشد از قهر و کارشکنی دیگران باکی نخواهد داشت .

29 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعِلْمُ وَرِاثَةٌ كَرِيمَةٌ وَالْأَدَبُ حُلٌّ حَسَنٌ، وَالْفِكْرَةُ مِرَاتٌ صَافِيَةٌ. (90)

ترجمه :

فرمود: علم و دانش بهترین یادبود برای انتقال به دیگران است ، ادب زیباترین نیکی ها است و فکر و اندیشه آئینه صاف و تزیین کننده اعمال و برنامه ها است .

30 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعُجْبُ صَارِفٌ عَنْ طَلَبِ الْعِلْمِ ، دَاعٍ إِلَى الْغَمَطِ وَالْجَهْلِ. (91)

ترجمه :

فرمود: خودبینی و غرور، انسان را از تحصیل علوم باز می دارد و به سمت حقارت و نادانی می کشاند.

31 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تُخَيِّبْ رَاجِيكَ فَيَمُوتُكَ اللَّهُ وَيُعَادِيكَ. (92)

ترجمه :

فرمود: کسی که به تو امید بسته است ناامیدش مگردان ، وگرنه مورد غضب خداوند قرار خواهی گرفت .

32 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا اسْتَرَاخَ ذُو الْحِرْصِ. (93)

ترجمه :

فرمود: شخص طماع و حریص نسبت به اموال و تجملات دنیا هیچگاه آسایش و استراحت نخواهد داشت .

33 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْعِتَابُ مِفْتَاحُ التَّقَالِي ، وَالْعِتَابُ خَيْرٌ مِنَ الْحَقْدِ. (94)

ترجمه :

فرمود: (مواظب باش که) عتاب و پرخاش گری، مقدمه و کلید غضب است، ولی در هر حال پرخاش گری نسبت به کینه و دشمنی درونی بهتر است (چون کینه، ضررهای خطرناک تری را در بردارد).

34 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْغِنَى قِلَّةُ تَمَنِّيكَ، وَالرِّضَا بِمَا يَكْفِيكَ، وَالْفَقْرُ شَرُّهُ النَّفْسِ وَشِدَّةُ الْقُنُوطِ، وَالِدَقَّةُ إِتْبَاعُ الْيَسِيرِ وَالنَّظَرُ فِي الْحَقِيرِ. (95)

ترجمه :

متر آرزو و توقع باشد و به آنچه موجود و حاضر است راضی و قانع گردی، ولیکن فقر و تهی دستی در آن موقعی است که آرزوهای نفسانی اهمیت داده شود، اما دقت و توجه به مسائل، اهمیت دادن به امکانات موجود و مصرف و استفاده صحیح از آن ها است، اگر چه ناچیز و کم باشد.

35 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: الْأَمَامُ بَعْدِي الْحَسَنُ، وَبَعْدَهُ ابْنُهُ الْقَائِمُ الَّذِي يَمْلَأُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مُلِئَتْ جَوْرًا وَظُلْمًا. (96)

ترجمه :

فرمود: امام و خلیفه بعد از من (فرزندم) حسن؛ و بعد از او فرزندش مهدی موعود علیهما السلام می باشد که زمین را پر از عدل و داد می نماید، همان طوری که پر از ظلم و ستم گشته باشد.

36 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِذَا كَانَ زَمَانُ الْعَدْلِ فِيهِ أَغْلَبُ مِنَ الْجَوْرِ فَحَرَامٌ أَنْ يُظَنَّ بِأَحَدٍ سُوءًا حَتَّى يُعْلَمَ ذَلِكَ مِنْهُ. (97)

ترجمه :

فرمود: در آن زمانی که عدالت اجتماعی ، حاکم و غالب بر تباهی باشد، نباید به شخصی بدگمان بود مگر آن که یقین و معلوم باشد.

37 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنْ لَشِيعَتِنَا بَوْلَانَتِنَا لِعِصْمَةٍ، لَوْ سَلَكُوا بِهَا فِي لُجَّةِ الْبَحَارِ الْغَامِرَةِ. (98)

ترجمه :

فرمود: همانا ولایت ما اهل بیت برای شیعیان و دوستانمان پناهگاه امنی می باشد که چنانچه در همه امور به آن تمسک جویند، بر تمام مشکلات (مادی و معنوی) فایق آیند.

38 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا دَاوُدُ لَوْ قُلْتُ: إِنْ تَارَكَ التَّقِيَّةَ كَتَارَكَ الصَّلَاةَ لَكُنْتَ صَادِقًا. (99)

ترجمه :

فرمود: به یکی از اصحابش - به نام داود صرّمی - فرمود: اگر قائل شوی که ترک تقیه همانند ترک نماز است ، صادق خواهی بود.

39 قَالَ: سَاءَ لُتُهُ عَنِ الْحِلْمِ؟ فَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : هُوَ أَعْنُ تَمْلِكُ نَفْسَكَ وَ تَكْظِمُ غَيْظَكَ، وَلَا يَكُونُ ذَلِكَ إِلَّا مَعَ الْقُدْرَةِ. (100)

ترجمه :

یکی از اصحاب از آن حضرت پیرامون معنای حِلْم و بردباری سؤال نمود؟

حضرت در پاسخ فرمود: این که در هر حال مالک نفس خود باشی و خشم خود را فرو بری و آن را خاموش نمائی و این تحمل و بردباری در حالی باشد که توان مقابله با شخصی را داشته باشی .

40 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ جَعَلَ الدُّنْيَا دَارَ بَلْوَى وَالْآخِرَةَ دَارَ عُقْبَى ، وَ جَعَلَ بَلْوَى الدُّنْيَا لثَوَابِ الْآخِرَةِ سَبَبًا وَ ثَوَابَ الْآخِرَةِ مِنْ بَلْوَى الدُّنْيَا عَوَضًا. (101)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند، دنیا را جایگاه بلاها و امتحانات و مشکلات قرار داد؛ و آخرت را جایگاه نتیجه گیری زحمات ، پس بلاها و زحمات و سختی های دنیا را وسیله رسیدن به مقامات آخرت قرار داد و اجر و پاداش زحمات دنیا را در آخرت عطا می فرماید.

62- بحارالانوار: ج 68، ص 182، ح 41، اعیان الشیعة: ج 2، ص 39.

63- عُدة الداعی مرحوم راوندی: ص 208.

64- بحارالانوار: ج 84 ص 172 به نقل از اعلام الدین دیلمی .

65- بحارالانوار: ج 75، ص 369، ح 4، اعلام الدین: ص 312، س 14.

66- بحارالانوار: ج 69، ص 199، ح 27.

67- الدرّة الباهرة: ص 42، س 5، بحارالانوار: ج 75، ص 369، ح 20.

68- اعیان الشیعة: ج 2، ص 39، تحف العقول: ص 438.

69- اعیان الشیعة: ج 2، ص 39، بحارالانوار: ج 17.

70- مستدرک الوسائل: ج 12، ص 308، ح 14162.

71- عیون اخبار الرضا علیه السلام: ج 2، ص 260، ح 22.

72- اءمالی شیخ طوسی: ج 2، ص 580، ح 8.

73- مستدرک الوسائل: ج 12، ص 11، ح 13376.

74- بحارالانوار: ج 2، ص 6، ضمن ح 13.

75- کافی : ج 6، ص 373، ح 2، وسائل الشیعة : ج 25، ص 210، ح 31706.

76- بحارالانوار: ج 73، ص 115، ح 16.

77- اءعلام الدین : ص 311، س 16، بحارالانوار: ج 75، ص 369، ح 4.

78- کافی : ج 5، ص 125، ح 7.

79- نزهة الناظر و تنبيه الخاطر: ص 141، ح 23، اءعلام الدین : ص 311، س 20.

80- بحارالانوار: ج 69، ص 316، ح 24.

81- اءعلام الدین : ص 311، س 4، بحارالانوار: ج 75، ص 369.

82- تحف : ص 357، بحارالانوار: ج 98، ص 130، ح 34.

83- تحف : ص 358، بحارالانوار: ج 59، ص 2، ضمن ح 6.

84- تحف العقول : ص 383، بحارالانوار: ج 75، ص 365.

85- محجة البيضاء: ج 5، ص 225.

86- بحارالانوار: ج 57، ص 81، ح 51، به نقل از توحید شیخ صدوق .

87- بحارالانوار: ج 57، ص 83، ح 64، به نقل از احتجاج طبرسی .

88- بحارالانوار: ج 50، ص 264، ح 24، به نقل از مناقب و خرائج .

89- بحارالانوار: ج 50، ص 177، ح 56، و ج 71، ص 182 ح 41.

90- بحارالانوار: ج 71، ص 324، مستدرک الوسائل : ج 11، ص 184، ح 4.

91- بحارالانوار: ج 75، ص 369، س 4.

- 92- بحارالانوار: ج 75، ص 173، ح 2.
- 93- نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 141، ح 21، مستدرک الوسائل: ج 2، ص 336، ح 11.
- 94- نزهة الناظر: ص 139، ح 12، بحارالانوار: ج 78، ص 368، ضمن ح 3.
- 95- الدرّة الباهرة: ص 14، نزهة الناظر: ص 138، ح 7، بحار: ج 75، ص 109، ح 12.
- 96- بحارالانوار: ج 50، ص 239، ح 4، به نقل از إكمال الدين صدوق .
- 97- بحارالانوار: ج 73، ص 197، ح 17، به نقل از الدرّة الباهرة: ص 42، س 10.
- 98- بحارالانوار: ج 50، ص 215، ح 1، س 18، به نقل از اءمالی شیخ طوسی .
- 99- وسائل الشیعة: ج 16، ص 211، ح 21382، مستطرفات السرائر: ص 67، ح 10.
- 100- نزهة الناظر و تنبيه خاطر: ص 138، ح 5، مستدرک الوسائل: ج 2، ص 304، ح 17.
- 101- تحف: ص 358.

چهل حدیث گهربار امام حسن عسکری (ع)

1 قَالَ أَمَامُ بُو مُحَمَّدٍ الْحَسَنِ الْعَسْكَرِي صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ:

إِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى بَيْنَ حُجَّتِهِ مِنْ سَائِرِ خَلْقِهِ بِكُلِّ شَيْءٍ، وَيُعْطِيهِ اللُّغَاتِ، وَمَعْرِفَةَ الْأَنْسَابِ وَالْأَجَالِ وَالْحَوَادِثِ، وَلَوْ لَا ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ بَيْنَ الْحُجَّةِ وَالْمَحْجُوحِ فَرْقٌ. (68)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند متعال ، حجت و خلیفه خود را برای بندگانش الگو و دلیلی روشن قرار داد، همچنین خداوند حجت خود را ممتاز گرداند و به تمام لغت ها و اصطلاحات قبائل و اقوام آشنا ساخت و نساب همه را می شناسد و از نهایت عمر انسان ها و موجودات و نیز جریات و حادثه ها آگاهی کامل دارد و چنانچه این امتیاز وجود نمی داشت ، بین حجت خدا و بین دیگران فرقی نبود.

2 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَلَامَةُ الْإِيْمَانِ خَمْسٌ: التَّخْتُمُ بِالْيَمِينِ، وَصَلَاةُ الْاِخْدَى وَخَمْسِينَ، وَالْجَهْرُ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، وَتَغْفِيرُ الْجَبِينِ، وَزِيَارَةُ الْارْبَعِينَ. (69)

ترجمه :

فرمود: علامت و نشانه ایمان پنج چیز است : انگشتر به دست راست داشتن ، خواندن پنجاه و یک رکعت نماز (واجب و مستحب)، خواندن ((بسم الله الرحمن الرحيم)) را (در نماز ظهر و عصر) با صدای بلند، پیشانی را در حال سجده روی خاک نهادن ، زیارت اربعین امام حسین علیه السلام انجام دادن .

3 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : كَيْسَتْ الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ الصَّيَامِ وَالصَّلَاةِ، وَ إِنَّمَا الْعِبَادَةُ كَثْرَةُ التَّفَكُّرِ فِي مَرِ اللَّهِ. (70)

ترجمه :

فرمود: عبادت در زیاد انجام دادن نماز و روزه نیست ، بلکه عبادت با تفکر و اندیشه در قدرت بی منتهای خداوند در امور مختلف می باشد.

4 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : خَصْلَتَانِ لَيْسَ فَوْقَهُمَا شَيْءٌ: الْإِيمَانُ بِاللَّهِ، وَنَفْعُ الْخَوَانِ. (71)

ترجمه :

فرمود: دو خصلت و حالتی که والاتر از آن دو چیز نمی باشد عبارتند از: ایمان و اعتقاد به خداوند، نفع رساندن به دوستان و آشنایان .

5 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا، مُؤْمِنُهُمْ وَ مُخَالِفُهُمْ، مَا الْمُؤْمِنُونَ قَبَسِطُ لَهُمْ وَجْهَهُ، وَ مَا الْمُخَالِفُونَ قَبَسِطُ لَهُمْ بِالْمُدَارَاهِ لَا جِتْدَابِهِمْ إِلَى الْإِيمَانِ. (72)

ترجمه :

فرمود: با دوست و دشمن خوش گفتار و خوش برخورد باشید، اما با دوستان مؤمن به عنوان یک وظیفه که باید همیشه نسبت به یکدیگر با چهره ای شاداب برخورد نمایند، اما نسبت به مخالفین به جهت مدارا و جذب به اسلام و احکام آن .

6 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اللَّحَاقُ بِمَنْ تَرْجُو خَيْرٌ مِنَ الْمُقَامِ مَعَ مَنْ لَا تَأْمَنُ شَرَّهُ. (73)

ترجمه :

فرمود: تداوم دوستی و معاشرت با کسی که احتمال دارد سودی برایت داشته باشد، بهتر است از کسی که محتمل است شرّ جانی ، مالی ، دینی و... برایت داشته باشد.

7 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِيَّاكَ وَالْأَذَاعَةَ وَ طَلَبَ الرِّئَاسَةِ، فَإِنَّهُمَا يَدْعُوَانِ إِلَى الْهَلَكَةِ. (74)

ترجمه :

فرمود: مواظب باش از این که بخواهی شایعه و سخن پراکنی نمائی و یا این که بخواهی دنبال مقام و ریاست باشی و تشنه آن گردی ، چون هر دوی آن ها انسان را هلاک خواهد نمود.

8 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ مُدَارَاهَ أَغْدَاءِ اللَّهِ مِنْ فَضْلِ صَدَقَةِ الْمَرْءِ عَلَى نَفْسِهِ وَ إِخْوَانِهِ . (75)

ترجمه :

فرمود: مدارا و سازش با دشمنان خدا و دشمنان اهل بیت علیهم السلام در حال تقیه بهتر است از هر نوع صدقه ای که انسان برای خود پردازد.

9 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : حُسْنُ الصُّورَةِ جَمَالٌ ظَاهِرٌ، وَ حُسْنُ الْعَقْلِ جَمَالٌ بَاطِنٌ. (76)

ترجمه :

فرمود: نیکوئی شکل و قیافه ، یک نوع زیبائی و جمال در ظاهر انسان پدیدار است و نیکو بودن عقل و درایت ، یک نوع زیبائی و جمال درونی انسان می باشد.

10 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ وَعَظَ خَاهُ سِرّاً فَقَدْ زَانَهُ، وَمَنْ وَعَظَهُ عَلَانِيَةً فَقَدْ شَانَهُ. (77)

ترجمه :

فرمود: هر کس دوست و برادر خود را محرمانه موعظه کند، او را زینت بخشیده ؛ و چنانچه علنی باشد سبب ننگ و تضعیف او گشته است .

11 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ لَمْ يَتَّقِ وَجْهَ النَّاسِ لَمْ يَتَّقِ اللَّهَ. (78)

ترجمه :

فرمود: کسی که در مقابل مردم بی باک باشد و رعایت مسائل اخلاقی و حقوق مردم را نکند، تقوای الهی را نیز رعایت نمی کند.

12 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا قُبِحَ بِالْمُؤْمِنِ أَنْ تَكُونَ لَهُ رَغْبَةٌ تُدْلِيهِ. (79)

ترجمه :

فرمود: قبیح ترین و زشت ترین حالت و خصلت برای مؤمن آن حالتی است که دارای آرزویی باشد که سبب ذلت و خواری او گردد.

13 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : خَيْرُ إِخْوَانِكَ مَنْ نَسَبَ ذَنْبَكَ إِلَيْهِ. (80)

ترجمه :

فرمود: بهترین دوست و برادر، آن فردی است که خطاهای تو را به عهده گیرد و خود را مقصر بداند.

14 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا تَرَكَ الْحَقَّ عَزِيزٌ إِلَّا ذَلٌّ، وَلَا خَذَلَ بِهِ ذَلِيلٌ إِلَّا عَزْرٌ. (81)

ترجمه :

فرمود: حق و حقیقت را هیچ صاحب مقام و عزیزی ترک و رها نکرد مگر آن که ذلیل و خوار گردید، همچنین هیچ شخصی حق را به اجراء در نیاورد مگر آن که عزیز و سربلند شده است .

15 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنَ الْفَوَاقِرِ الَّتِي تَقْصِمُ الظُّهْرَ جَارٌ إِنْ رَى حَسَنَةً طَفَأَهَا وَإِنْ رَى سَيِّئَةً

فُشَاهَا. (82)

ترجمه :

فرمود: یکی از مصائب و ناراحتی های کمرشکن ، همسایه ای است که اگر به او احسان و خدمتی شود آن را پنهان و مخفی دارد و اگر ناراحتی و اذیتی متوجه اش گردد آن را علنی و آشکار سازد.

16 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِشِيعَتِهِ: وَصِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ وَالْوَرَعِ فِي دِينِكُمْ وَالْأَجْتِهَادِ لِلَّهِ، وَصِدْقِ الْحَدِيثِ، وَدَاءِ الْأَمَانَةِ إِلَى مَنْ ائْتَمَنَكُمْ مِنْ بَرٍّ وَفَاجِرٍ، وَطُولِ السُّجُودِ، وَحُسْنِ الْجَوَارِ. (83)

ترجمه :

به شیعیان و دوستان خود فرمود: تقوای الهی را پیشه کنید و در امور دین ورع داشته باشید، در تقرّب به خداوند کوشا باشید و در صحبت ها صداقت نشان دهید، هر کس امانتی را نزد شما نهاد آن را سالم تحویلش دهید، سجده های خود را در مقابل خداوند طولانی کنید و به همسایگان خوش رفتاری و نیکی نمائید.

17 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ تَوَاضَعَ فِي الدُّنْيَا لَا خَوَانَهُ فَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ مِنَ الصِّدِّيقِينَ، وَمِنْ شِيعَةِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ حَقًّا. (84)

ترجمه :

فرمود: هر کس در دنیا در مقابل دوستان و هم نوعان خود متواضع و فروتنی نماید، در پیشگاه خداوند در زمره صدیقین و از شیعیان امام علیّ علیه السلام خواهد بود.

18 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: إِنَّهُ يُكْتَبُ لِحُمَى الرَّبْعِ عَلَى وَرَقَةٍ، وَيُعَلَّقُهَا عَلَى الْمَحْمُومِ: ((يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا))، فَإِنَّهُ يَبْرَأُ بِإِذْنِ اللَّهِ. (85)

ترجمه :

فرمود: کسی که ناراحتی تب و لرز دارد، این آیه شریفه قرآن در ((سوره نباء، آیه 69)) را روی کاغذی بنویسد و بر گردن او آویزان نماید تا با اذن خداوند متعال بهبود یابد.

19 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: كَثُرُوا ذِكْرَ اللَّهِ وَذِكْرَ الْمَوْتِ، وَتَلَاوَةَ الْقُرْآنِ، وَالصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ، فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ عَشْرُ حَسَنَاتٍ. (86)

ترجمه :

فرمود: ذکر و یاد خداوند متعال ، مرگ و حالات آن ، تلاوت و تدبیر قرآن ؛ و نیز صلوات و درود فرستاد بر حضرت رسول و اهل بیتش علیهم السلام را زیاد و به طور مکرر انجام دهید، همانا پاداش صلوات بر آن ها، ده حسنه و ثواب می باشد.

20 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّكُمْ فِي آجَالٍ مَّنْقُوصَةٍ وَيَّامٍ مَّعْدُودَةٍ، وَالْمَوْتُ يَتِي بَغْتَةً، مَنْ يَزِرْ شَرًّا يَخْصِدْ نِدَامَةً. (87)

ترجمه :

فرمود: همانا شما انسان ها در یک مدّت و مهلت کوتاهی به سر می برید که مدّت زمان آن حساب شده و معین می باشد و مرگ ، ناگهان و بدون اطلاع قبلی وارد می شود و شخص را می رباید، پس متوجّه باشید که هر کس هر مقدار در عبادت و بندگی و انجام کارهای نیک تلاش کند فردای قیامت غبطه می خورد که چرا بیشتر انجام نداده است و کسی که کار خلاف و گناه انجام دهد پشیمان و سرافکنده خواهد بود.

21 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْوُصُولَ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ سَفَرٌ لَا يُدْرَكُ إِلَّا بِامْتِطَاءِ اللَّيْلِ. (88)

ترجمه :

فرمود: همانا رسیدن به خداوند متعال و مقامات عالیّه یک نوع سفری است که حاصل نمی شود مگر با شب زنده داری و تلاش در عبادت و جلب رضایت او در امور مختلف .

22 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمَقَادِيرُ الْغَالِبَةُ لَا تُدْفَعُ بِالْمُغَالَبَةِ، وَالْأَرْزَاقُ الْمَكْتُوبَةُ لَا تُنَالُ بِالشَّرِّ، وَلَا تُدْفَعُ بِالْأَمْسَاكِ عَنْهَا. (89)

ترجمه :

فرمود: مقدراتی که در انتظار ظهور می باشد با زرنگی و تلاش از بین نمی رود و آنچه مقدر باشد خواهد رسید، همچنین رزق و روزی هر کس ، ثبت و تعیین شده است و با زیاده روی در مصرف به جایی نخواهد رسید؛ و نیز با نگهداری هم نمی توان آن را دفع کرد.

23 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قَلْبُ الْأَحْمَقِ فِي فَمِهِ، وَفَمُ الْحَكِيمِ فِي قَلْبِهِ. (90)

ترجمه :

فرمود: اندیشه حمق در دهان اوست ، ولیکن دهان و سخن عاقل در درون او می باشد. (یعنی ؛ افراد حمق اول حرف می زنند و سپس در جهت سود و زیان آن فکر می کنند، بر خلاف عاقل که بدون فکر سخن نمی گوید).

24 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْمُؤْمِنُ بُرَكَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِ وَحُجَّةٌ عَلَى الْكَافِرِ. (91)

ترجمه :

فرمود: وجود شخص مؤمن برای دیگر مؤمنین برکت و سبب رحمت می باشد و نسبت به کفار و مخالفین حجت و دلیل است .

25 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَشْغَلُكَ رِزْقُ مَضْمُونٍ عَنْ عَمَلٍ مَقْرُوضٍ. (92)

ترجمه :

فرمود: مواظب باش که طلب روزی که از طرف خداوند متعال تضمین شده تو را از کار و اعمال واجب باز ندارد (یعنی ؛ مواظب باش که به جهت تلاش و کار بیش از حد نسبت به واجبات سست و سهل انگار نباشی).

26 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : جُرَّةُ الْوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ فِي صِغَرِهِ تَدْعُو إِلَى الْعُقُوقِ فِي كِبَرِهِ. (93)

ترجمه :

فرمود: رو پیدا کردن و جری شدن فرزند هنگام طفولیت در مقابل پدر، سبب می شود که در بزرگی مورد نفرین و غضب پدر قرار گیرد.

27 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : جُمِعَ بَيْنَ الصَّلَاتَيْنِ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، تَرَى مَا تُحِبُّ. (94)

ترجمه :

فرمود: نماز ظهر و عصر را دنباله هم در اوّل وقت انجام بده ، که در نتیجه آن فقر و تنگ دستی از بین می رود و به مقصود خود خواهی رسید.

28 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَرَعَ النَّاسِ مَنْ وَقَفَ عِنْدَ الشُّبْهَةِ، عَبْدُ النَّاسِ مَنْ قَامَ الْفَرَائِضَ، زَهَدُ النَّاسِ مَنْ تَرَكَ الْحَرَامَ، شَدُّ النَّاسِ اجْتِهَاداً مَنْ تَرَكَ الذُّنُوبَ. (95)

ترجمه :

فرمود: پارساترین مردم آن کسی است که از موارد گوناگون شبهه و مشکوک اجتناب و دوری نماید؛ عابدترین مردم آن شخصی است که قبل از هر چیز، واجبات الهی را انجام دهد؛ زاهدترین انسان ها آن فردی است که موارد حرام و خلاف را مرتکب نشود؛ قوی ترین اشخاص آن شخصی است که هر گناه و خطائی را در هر حالتی ترک نماید.

29 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَعْرِفُ النُّعْمَةَ إِلَّا الشَّاكِرُ، وَلَا يَشْكُرُ النُّعْمَةَ إِلَّا الْعَارِفُ. (96)

ترجمه :

فرمود: کسی قدر نعمتی را نمی داند مگر آن که شکرگزار باشد و کسی نمی تواند شکر نعمتی را انجام دهد مگر آن که اهل معرفت باشد.

30 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنَ الذُّنُوبِ الَّتِي لَا يُغْفَرُ قَوْلُ الرَّجُلِ: لَيْتَنِي لَا أَوْ اخِذُ إِلَّا بِهَذَا. (97)

ترجمه :

فرمود: بعضی از گناهانی که آمرزیده نمی شود: خلافی است که شخصی انجام دهد و بگوید: ای کاش فقط به همین خلاف عقاب می شدم، یعنی؛ گناه در نظرش ناچیز و ضعیف باشد.

31 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: بُسَّ الْعَبْدُ عَبْدٌ يَكُونُ ذَا وَجْهَيْنِ وَ ذَا لِسَانَيْنِ، يَطْرُقُ خَاةً شَاهِدَةً وَ يَكُلُّهُ غَائِبًا، إِنْ أُعْطِيَ حَسَدَهُ، وَ إِنْ أُبْتُلِيَ خَذَلَهُ. (98)

ترجمه :

فرمود: بد آدمی است آن که دارای دو چهره و دو زبان می باشد؛ دوست و برادرش را در حضور، تعریف و تمجید می کند ولی در غیاب و پشت سر، بدگوئی و مذمت می نماید که همانند خوردن گوشت های بدن او محسوب می شود، چنین شخص دو چهره اگر دوستش در آسایش و رفاه باشد حسادت می ورزد و اگر در ناراحتی و سختی باشد زخم زبان می زند.

32 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مِنْ التَّوَاضُّعِ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مَنْ تَمَرُّ بِهِ، وَالْجُلُوسُ دُونَ شَرَفِ الْمَجْلِسِ. (99)

ترجمه :

فرمود: یکی از نشانه های تواضع و فروتنی آن است که به هر کس برخورد نمائی سلام کنی و در هنگام ورود به مجلس هر کجا، جا بود بنشینی نه آن که به زور و زحمت برای دیگران جایی را برای خود باز کنی -.

33 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: مَنْ رَضِيَ بِدُونِ الشَّرَفِ مِنَ الْمَجْلِسِ لَمْ يَزَلِ اللَّهُ وَ مَلَائِكَتُهُ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ حَتَّى يَقُومَ، مِمَّنْ تَوَاضَّعَ السَّلَامُ عَلَى كُلِّ مَنْ تَمَرُّ بِهِ. (100)

ترجمه :

فرمود: کسی که متکبر نباشد و موقع ورود به مجلس هر کجا جائی بود بنشیند تا زمانی که حرکت نکرده باشد خدا و ملائکه هایش بر او درود و رحمت می فرستند؛ از علائم و نشانه های تواضع و فروتنی آن است که به هر شخصی برخورد نمودی سلام کنی .

34 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا تُمَارِ فَيَذْهَبُ بِهَاؤُكَ ، وَلَا تُمَارِحْ فَيُجْتَرَأَ عَلَيْكَ . (101)

ترجمه :

فرمود: با کسی جدال و نزاع نکن که بهاء و ارزش خود را از دست می دهی ، با کسی شوخی و مزاح ناشایسته و بی مورد نکن و گرنه افراد بر تو جریء و چیره خواهند شد.

35 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ آثَرَ طَاعَةَ بَوَى دِينِهِ مُحَمَّدٌ وَعَلَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ عَلَى طَاعَةِ بَوَى نَسَبِهِ ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ : لَاؤُ ثَرْنُكَ كَمَا آثَرْتَنِي ، وَلَا شَرَفَنَّكَ بِحَضْرَةِ أَبَوَى دِينِكَ كَمَا شَرَفْتَ نَفْسَكَ بِإِثَارِ حُبِّهِمَا عَلَى حُبِّ بَوَى نَسَبِكَ . (102)

ترجمه :

فرمود: کسی که مقدم دارد طاعت و پیروی پیغمبر اسلام حضرت محمد و امیرالمؤمنین امام علی صلوات الله علیهما را بر پیروی از پدر و مادر جسمانی خود، خداوند متعال به او خطاب می نماید: همان طوری که دستورات مرا بر هر چیزی مقدم داشتی ، تو را در خیرات و برکات مقدم می دارم و تو را همشین پدر و مادر دینی یعنی حضرت رسول و امام علی علیهما السلام می گردانم ، همان طوری که علاقه و محبت عملی و اعتقادی خود را نسبت به آن ها بر هر چیزی مقدم داشتی .

36 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَيْسَ مِنَ الْأَدَبِ إِظْهَارُ الْفَرَحِ عِنْدَ الْمَحْزُونِ . (103)

ترجمه :

فرمود: از ادب و اخلاق انسانی و اسلامی نیست که در حضور شخص مصیبت دیده و غمگین ، اظهار شادی و سرور کند.

37 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ كَانَ الْوَرَعُ سَجِيَّتَهُ، وَالْكَرَمُ طَبِيعَتَهُ، وَالْحِلْمُ خُلُقَهُ، كَثُرَ صَدِيقُهُ وَالْثَنَاءُ عَلَيْهِ. (104)

ترجمه :

فرمود: هر کس ورع و احتیاط در روش زندگیش ، بزرگواری و سخاوت عادت برنامه اش و صبر و بردباری برنامه اش باشد؛ دوستانش زیاد و تعریف کنندگانش بسیار خواهند بود.

38 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : عَرَفَ النَّاسَ بِحَقُّوقِ إِخْوَانِهِ، وَشَدُّهُمْ قَضَاءَ لَهَا، عَظُمَتْهُمْ عِنْدَ اللَّهِ شَنَاءُ. (105)

ترجمه :

فرمود: هر کس حقوق هم نوعان خود را بشناسد و رعایت کند و مشکلات و نیازمندی های آن ها را برطرف نماید، در پیشگاه خداوند دارای عظمت و موقعیتی خاصی خواهد بود.

39 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زَيْنًا وَلَا تَكُونُوا شَيْنًا، جُرُّوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ، وَأَذْفَعُوا عَنَّا كُلَّ قَبِيحٍ، فَإِنَّهُ مَا قِيلَ فِينَا مِنْ حُسْنٍ فَنَحْنُ هُلَّةٌ، وَمَا قِيلَ فِينَا مِنْ سُوءٍ فَمَا نَحْنُ كَذَلِكَ. (106)

ترجمه :

فرمود: تقوای الهی را در همه امور رعایت کنید، و زینت باشید و مایه ننگ ما قرار نگیرید، سعی کنید افراد را به محبت و علاقه ما جذب کنید و زشتی ها را از ما دور نمائید؛ درباره ما آنچه از خوبی ها بگویند صحیح است و ما از هر گونه عیب و نقصی مبرا خواهیم بود.

40 قالَ عليه السلام : يَتِي عُلَمَاءُ شِيعَتِنَا الْقَوَامُونَ لِضَعْفَاءِ مُحِيبِنَا وَ هَلِ وَايْتِنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَالْأَنْوَارُ تَسْطَعُ مِنْ تِجَانِهِمْ عَلَى رَسِّ كُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ تَاجٌ بِهَاءٍ ، قَدْ أَنْبَثَتْ تِلْكَ الْأَنْوَارُ فِي عَرَصَاتِ الْقِيَامَةِ وَ دُورِهَا مَسِيرَةٌ ثَلَاثِمِائَةٍ لَفٍ سَنَةٍ. (107)

ترجمه :

فرمود: آن دسته از علماء و دانشمندان شیعیان ما که در هدایت و رفع مشکلات دوستان و علاقه مندان ما، تلاش کرده اند، روز قیامت در حالتی وارد صحرای محشر می شوند که تاج کرامت بر سر نهاده و نور وی ، همه جا را روشنائی می بخشد و تمام اهل محشر از آن نور بهره مند خواهند شد.

68- اصول کافی : ج 1، ص 519، ح 11.

69- حدیقه الشیعه : ج 2، ص 194، وافی : ج 4، ص 177، ح 42.

70- مستدرک الوسائل : ج 11، ص 183، ح 12690.

71- تحف العقول : ص 489، س 13، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 26.

72- مستدرک الوسائل : ج 12، ص 261، ح 14061.

73- مستدرک الوسائل : ج 8، ص 351، ح 5، بحارالانوار: ج 71، ص 198، ح 34.

74- بحارالانوار: ج 50، ص 296، ضمن ح 70.

75- مستدرک الوسائل : ج 12، ص 261، س 15، بحارالانوار: ج 75، ص 401، ضمن ح 42.

76- بحارالانوار: ج 1، ص 95، ح 27.

77- تحف العقول : ص 489 س 20، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 33.

- 78- بحارالانوار: ج 68، ص 336، س 21، ضمن ح 22.
- 79- تحف العقول : ص 498 س 22، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 35.
- 80- بحارالانوار: ج 71، ص 188، ح 15.
- 81- تحف العقول : ص 489، س 17، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 24.
- 82- بحارالانوار: ج 75، ص 372، ح 11.
- 83- اعیان الشیعة : ج 2، ص 41، س 30، بحارالانوار: ج 75، ص 372، ح 12.
- 84- احتجاج طبرسی : ج 2، ص 517، ح 340، بحارالانوار: ج 41، ص 55، ح 5.
- 85- طب الائمه سید شبر: ص 331، س 8.
- 86- بحارالانوار: ج 75، ص 372، س 21، ضمن ح 12.
- 87- اعیان الشیعة : ج 2، ص 42، س 2، بحارالانوار: ج 75، ص 373، ح 19.
- 88- اعیان الشیعة : ج 2، ص 42، س 29، بحارالانوار: ج 75، ص 380، س 1.
- 89- اعلام الدین : ص 313، س 3، بحارالانوار: ج 75، ص 379، س 18.
- 90- تحف العقول : ص 489، س 8، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 21.
- 91- تحف العقول : ص 489، س 7، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 20.
- 92- تحف العقول : ص 489، س 9، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 22.
- 93- تحف العقول : ص 489، س 14، بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 27.
- 94- کافی : ج 3، ص 287، ح 6.

- 95- اءعیان الشیعة : ج 2، ص 42، س 1، بحارالانوار: ج 75، ص 373، ح 18.
- 96- اءعلام الدین دیلمی : ص 313، س 3، بحارالانوار: ج 75، ص 378، س 16.
- 97- غیبة شیخ طوسی : ص 207، ح 176، بحارالانوار: ج 50، ص 250، ح 4.
- 98- بحارالانوار: ج 75، ص 373، ح 14.
- 99- بحارالانوار: ج 75 ص 372 ح 9.
- 100- بحارالانوار: ج 78، ص 466، ح 12، به نقل از تحف العقول .
- 101- اءعیان الشیعة : ج 2، ص 41، س 23، بحارالانوار: ج 75، ص 370، ح 1.
- 102- تفسیر الامام العسکری علیه السلام : ص 333، ح 210.
- 103- بحارالانوار: ج 75، ص 374، ح 28.
- 104- علام الدین : ص 314، س 7، بحارالانوار: ج 75، ص 379، س 22.
- 105- احتجاج طبرسی : ج 2، ص 517، ح 340.
- 106- بحارالانوار: ج 75، ص 372، س 18.
- 107- تفسیر الامام العسکری علیه السلام : ص 345، ح 226.

چهل حدیث گهربار امام زمان (عج)

قال الامام المهدي ، صاحب العصر و الزمان سلام الله عليه و عجل الله تعالى فرجه الشريف :

1 - الَّذِي يَجِبُ عَلَيْكُمْ وَلَكُمْ اَنْ تَقُولُوا: اِنَّا قُدُوءٌ وَاِئِمَّةٌ وَخُلَفَاءُ اللَّهِ فِي اَرْضِهِ، وَامَنَّاؤُهُ عَلَى خَلْقِهِ، وَحُجَّتُهُ فِي بِلَادِهِ، نَعْرِفُ الْحَالَ وَالْحَرَامَ، وَنَعْرِفُ تَأْوِيلَ الْكِتَابِ وَفَصْلَ الْخِطَابِ. (72)

ترجمه :

فرمود: بر شما واجب است و به سود شما خواهد بود که معتقد باشید بر این که ما اهل بیت رسالت ، محور و اساس امور، پیشوایان هدایت و خلیفه خداوند متعال در زمین هستیم .

همچنین ما امین خداوند بر بندگانش و حجت او در جامعه می باشیم ، حلال و حرام را می شناسیم ، تاءویل و تفسیر آیات قرآن را عارف و آشنا هستیم .

2 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّا خَاتَمُ الْأَوْصِيَاءِ، بِي يَدْفَعُ الْبَلَاءُ عَنْ أَهْلِ وَشِيعَتِي. (73)

ترجمه :

فرمود: من آخرین وصی پیغمبر خدا هستم به وسیله من بلاها و فتنه ها از آشنایان و شیعیانم دفع و برطرف خواهد شد.

3 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّمَا الْخَوَادِثُ الْوَاقِعَةُ فَارْجِعُوا فِيهَا إِلَى رُؤَاةِ حَدِيثِنَا (اهل حدیثنا)، فَإِنَّهُمْ حُجَّتِي عَلَيْكُمْ وَاِنَّا حُجَّةُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ. (74)

ترجمه :

فرمود: جهت حلّ مشکلات در حوادث - امور سیاسی ، عبادی ، اقتصادی ، نظامی ، فرهنگی ، اجتماعی و ... - به راویان حدیث و فقهاء مراجعه کنید که آن ها در زمان غیبت خلیفه و حجّت من بر شما هستند و من حجّت خداوند بر آن ها می باشم .

4 قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : الْحَقُّ مَعَنَا، فَلَنْ يُوحِشَنَا مَنْ قَعَدَ عَنَّا، وَنَحْنُ صَنَائِعُ رَبِّنَا، وَالْخَلْقُ بَعْدُ صَنَائِعُنَا. (75)

ترجمه :

فرمود: حقانیت و واقعیت با ما اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله می باشد و کناره گیری عدّه ای ، از ما هرگز سبب وحشت ما نخواهد شد، چرا که ما دست پروره های نیکوی پروردگار می باشیم ؛ و دیگر مخلوقین خداوند، دست پرورده های ما خواهند بود.

5 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْجَنَّةَ لَا حَمْلَ فِيهَا لِلنِّسَاءِ وَلَا وَلَادَةً، فَإِذَا اشْتَهَى مُؤْمِنٌ وَكَلَدَا خَلَقَهُ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ بِغَيْرِ حَمْلٍ وَلَا وَلَادَةٍ عَلَى الصُّورَةِ الَّتِي يُرِيدُ كَمَا خَلَقَ آدَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ عِبْرَةً. (76)

ترجمه :

فرمود: همانا بهشت جایگاهی است که در آن آبستن شدن و زایمان برای زنان نخواهد بود، پس هرگاه مؤمنی آرزوی فرزند نماید، خداوند متعال بدون جریان حمل و زایمان ، فرزند دلخواهش را به او می دهد همان طوری که حضرت آدم علیه السلام را آفرید.

6 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يُنَازِعُنَا مَوْضِعُهُ إِلَّا ظَالِمٌ آثِمٌ، وَلَا يَدَّعِيهِ إِلَّا جِدٌّ كَافِرٌ. (77)

ترجمه :

فرمود: کسی با ما، در رابطه با مقام ولایت و امامت مشاجره و منازعه نمی کند مگر آن که ستمگر و معصیت کار باشد، همچنین کسی مدّعی ولایت و خلافت نمی شود مگر کسی که منکر و کافر باشد.

7 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْحَقَّ مَعَنَا وَفِينَا، لَا يَقُولُ ذَلِكَ سِوَانَا إِلَّا كَذَّابٌ مُفْتَرٍ، وَلَا يَدَّعِيهِ غَيْرُنَا إِلَّا ضَالٌّ غَوِيٌّ. (78)

ترجمه :

فرمود: حقیقت - در همه موارد و امور - با ما و در بین ما اهل بیت عصمت و طهارت خواهد بود و چنین سخنی را هر فردی غیر از ما بگوید دروغ گو و مفتری می باشد؛ و کسی غیر از ما آن را ادّعا نمی کند مگر آن که گمراه باشد.

8 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِعْبَى اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ لِلْحَقِّ إِلَّا إِتْمَامًا وَلِلْبَاطِلِ إِلَّا لَازَهُوْقًا. (79)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند متعال ، إِبَاء و امتناع دارد نسبت به حقّ مگر آن که به اِتمام و کمال برسد و باطل ، نابود و مضمحل گردد.

9 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّهُ لَمْ يَكُنْ لِاحِدٍ مِنْ آبَائِي إِلَّا وَقَدْ وَقَعَتْ فِي عُنُقِهِ بَيْعَةٌ لِطَاغُوتِ زَمَانِهِ، وَ إِنِّي اءُخْرِجُ حِينَ اءُخْرِجُ وَلَا بَيْعَةَ لِاحِدٍ مِنَ الطَّوَاغِيتِ فِي عُنُقِي. (80)

ترجمه :

فرمود: همانا پدران من (ائمه و اوصیاء علیهم السلام)، بیعت حاکم و طاغوت زمانشان ، بر ذمه آن ها بود؛ ولی من در هنگامی ظهور و خروج نمایم که هیچ طاغوتی بر من منت و بیعتی نخواهد داشت .

10 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّا الَّذِي أَعْرُجُ بِهِذَا السَّيْفِ فَأَمْلَأَ الْأَرْضَ عَدْلًا وَقِسْطًا كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا. (81)

ترجمه :

فرمود: من آن کسی هستم که در آخر زمان با این شمشیر - ذوالفقار - ظهور و خروج می کنم و زمین را پر از عدل و داد می نمایم همان گونه که پر از ظلم و جور شده است .

11 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اتَّقُوا اللَّهَ وَ سَلِّمُوا لَنَا، وَ رُدُّوا الْأَمْرَ إِلَيْنَا، فَعَلَيْنَا الْأَصْدَارُ كَمَا كَانَ مِنَّا الْأَمْرُ، وَ لَا تَحَاوُلُوا كَشْفَ مَا عُطِيَ عَنْكُمْ. (82)

ترجمه :

فرمود: از خدا بترسید و تسلیم ما باشید، و امور خود را به ما واگذار کنید، چون وظیفه ما است که شما را بی نیاز و سیراب نمائیم همان طوری که ورود شما بر چشمه معرفت به وسیله ما می باشد؛ و سعی نمائید به دنبال کشف آنچه از شما پنهان شده است نباشید.

12 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِمَّا أَمْوَالُكُمْ فَلَا نَقْبُلُهَا إِلَّا لِتُطَهَّرُوا، فَمَنْ شَاءَ فَلْيَصِلْ، وَ مَنْ شَاءَ فَلْيَقْطَعْ. (83)

ترجمه :

فرمود: اموال - خمس و زکوت - شما را جهت تطهیر و تزکیه زندگی و ثروتتان می پذیریم ، پس هر که مایل بود بپردازد، و هر که مایل نبود نپردازد.

13 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّا نَحِيطُ عِلْمًا بِأَنْبَاءِكُمْ، وَ لَا يَغْزُبُ عَنَّا شَيْءٌ مِنْ أَعْيَانِكُمْ. (84)

ترجمه :

فرمود: ما بر تمامی احوال و اخبار شما آگاه و آشنائیم و چیزی از شما نزد ما پنهان نیست .

14 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللَّهِ حَاجَةٌ فَلْيَغْتَسِلْ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ بَعْدَ نِصْفِ اللَّيْلِ وَيَأْتِ مُصَلَّاهُ. (85)

ترجمه :

فرمود: هر که خواسته ای و حاجتی از پیشگاه خداوند متعال دارد بعد از نیمه شب جمعه غسل کند و جهت مناجات و راز و نیاز با خداوند، در جایگاه نمازش قرار گیرد.

15 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَا بَنَ الْمُهْزِيَارِ! لَوْلَا اسْتِغْفَارُ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ، لَهْلَكَ مَنْ عَلَيْهَا، إِلَّا خَوَاصُّ الشَّيْعَةِ الَّتِي تَشَبَّهُ أَقْوَالَهُمْ أَفْعَالَهُمْ. (86)

ترجمه :

فرمود: اگر طلب مغفرت و آمرزش بعضی شماها برای همدیگر نبود، هر کس روی زمین بود هلاک می گردید، مگر آن شیعیان خاصی که گفتارشان با کردارشان یکی است .

16 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاءَمَا قَوْلُ مَنْ قَالَ: إِنَّ الْحُسَيْنَ لَمْ يَمُتْ فَكُفْرٌ وَتَكْذِيبٌ وَضَلَالٌ. (87)

ترجمه :

فرمود: و اما کسانی که معتقد باشند حسین زنده است و وفات نکرده ، کفر و تکذیب و گمراهی است .

17 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مِنْ فَضْلِهِ، إِنَّ الرَّجُلَ يَنْسَى التَّسْبِيحَ وَيُذِيرُ السَّبْحَةَ، فَيُكْتَبُ لَهُ التَّسْبِيحُ. (88)

ترجمه :

فرمود: از فضائل تربت حضرت سیدالشهداء آن است که چنانچه تسبیح تربت حضرت در دست گرفته شود ثواب تسبیح و ذکر را دارد، گرچه دعائی هم خوانده نشود.

18 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فِيمَنْ أَفْطَرَ يَوْمًا مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ مُتَعَمِّدًا بِجِمَاعٍ مُحَرَّمٍ أَوْ طَعَامٍ مُحَرَّمٍ عَلَيْهِ: إِنَّ عَلَيْهِ ثَلَاثُ كَفَّارَاتٍ. (89)

ترجمه :

فرمود: کسی که روزه ماه رمضان را عمدًا با چیز یا کار حرامی افطار - و باطل - نماید، (غیر از قضای روزه نیز) هر سه نوع کفاره (60 روزه ، اطعام 60 مسکین ، آزادی یک بنده) بر او واجب می شود.

19 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اءَلَا اءُبَشِّرُكَ فِى الْعِطَاسِ؟ قُلْتُ: بَلَى ، فَقَالَ: هُوَ اءَمَانٌ مِنَ الْمَوْتِ ثَلَاثَةَ اءِیَّامٍ. (90)

ترجمه :

نسیم خادم گوید: در حضور حضرت عطسه کردم ، فرمود: می خواهی تو را بر فوائد عطسه بشارت دهم ؟

عرض کردم : بلی .

فرمود: عطسه ، انسان را تا سه روز از مرگ نجات می بخشد.

20 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مُلْعُونٌ مُلْعُونٌ مَنْ سَمَّانِى فِى مَحْفَلٍ مِنَ النَّاسِ.

(وَقَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَنْ سَمَّانِى فِى مَجْمَعٍ مِنَ النَّاسِ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ. (91)

ترجمه :

فرمود: ملعون و مغضوب است کسی که نام اصلی مرا در جائی بیان کند.

و نیز فرمود: هر که نام اصلی مرا در جمع مردم بر زبان آورد، بر او لعنت و غضب خداوند می باشد.

21 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : يَعْمَلُ كُلُّ أَمْرٍ مِنْكُمْ مَا يَقْرُبُ بِهِ مِنْ مَحَبَّتِنَا، وَكَيْتَجَنَّبُ مَا يُدْنِيهِ مِنْ كِرَاهِيَّتِنَا وَ سَخَطِنَا، فَإِنَّ أَمْرًا يَبْغَتْهُ فُجَاءَةٌ حِينَ لَا تَنْفَعُهُ تَوْبَةٌ، وَلَا يُنْجِيهِ مِنْ عِقَابِنَا نَدَمٌ عَلَى حُوبَةٍ. (92)

ترجمه :

فرمود: هر یک از شما باید عملی را انجام دهد که سبب نزدیکی به ما و جذب محبت ما گردد؛ و باید دوری کند از کرداری که ما نسبت به آن، ناخوشایند و خشناک می باشیم، پس چه بسا شخصی در لحظه ای توبه کند که دیگر به حال او سودی ندارد و نیز او را از عِقَاب و عذاب الهی نجات نمی بخشد.

22 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ الْأَرْضَ تَضِجُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ مِنْ بَوْلِ الْأَعْلَفِ اَرْبَعِينَ صَبَاحًا. (93)

ترجمه :

فرمود: زمین تا چهل روز از ادرار کسی که ختنه نشده است ناله می کند.

23 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : سَجْدَةُ الشُّكْرِ مِنْ أَلْزَمِ السُّنَنِ وَأَوْجِبِهَا. (94)

ترجمه :

فرمود: سجده شکر پس از هر نماز از بهترین و ضروری ترین سنتها است .

24 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنِّي لَا مَأْنٍ لِأَهْلِ الْأَرْضِ كَمَا أَنَّ النُّجُومَ أَمَانٌ لِأَهْلِ السَّمَاءِ. (95)

ترجمه :

فرمود: به درستی که من سبب آسایش و امنیت برای موجودات زمینی هستم ، همان طوری که ستاره ها برای اهل آسمان امان هستند.

25 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : قُلُوبُنَا أَوْعِيَةٌ لِمَشِيَّةِ اللَّهِ ، فَإِذَا شَاءَ شِئْنَا. (96)

ترجمه :

فرمود: قلوب ما ظرف هائی است برای مشیت و اراده الهی ، پس هرگاه او بخواهد ما نیز می خواهیم .

26 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ، فَلَا فَاقَةَ بِنَا إِلَى غَيْرِهِ ، وَالْحَقُّ مَعَنَا فَلَنْ يُوحِشَنَا مَنْ قَعَدَ عَنَّا. (97)

ترجمه :

فرمود: خدا با ما است و نیازی به دیگران نداریم ؛ و حق با ما است و هر که از ما روی گرداند باکی نداریم .

27 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَا أَرْغَمَ أَنْفَ الشَّيْطَانِ بِشَيْءٍ إِلاَّ مِثْلَ الصَّلَاةِ. (98)

ترجمه :

فرمود: هیچ چیزی و عملی همانند نماز، بینی شیطان را به خاک ذلت نمی مالد و او را ذلیل نمی کند.

28 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : لَا يَحِلُّ لِمَا حَدَّثَ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مَالٍ غَيْرِهِ بِغَيْرِ إِذْنِهِ. (99)

ترجمه :

فرمود: برای هیچکس جائز نیست که در اموال و چیزهای دیگران تصرف نماید مگر با اذن و اجازه صاحب و مالک آن .

29 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : فَضْلُ الدُّعَاءِ وَالتَّسْبِيحِ بَعْدَ الْفَرَائِضِ عَلَى الدُّعَاءِ بِعَقِبِ النَّوَافِلِ كَفَضْلِ الْفَرَائِضِ عَلَى النَّوَافِلِ. (100)

ترجمه :

فرمود: فضیلت تعقیب دعا و تسبیح بعد از نمازهای واجب نسبت به بعد از نمازهای مستحبی همانند فضیلت نماز واجب بر نماز مستحب می باشد.

30 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اَفْضَلُ اَوْقَاتِهَا صَدْرُ النَّهَارِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ. (101)

ترجمه :

فرمود: (برای انجام نماز جعفر طیار) بهترین و با فضیلت ترین اوقات پیش از ظهر روز جمعه خواهد بود.

31 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : مَلْعُونٌ مَلْعُونٌ مَنْ اَخَّرَ الْغَدَاةَ إِلَى اَنْ تَنْقَضِيَ النُّجُومُ. (102)

ترجمه :

فرمود: ملعون و نفرین شده است آن کسی که نماز صبح را عمدا تاخیر بیندازد تا موقعی که ستارگان ناپدید شوند.

32 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّ اللَّهَ قَنَعَنَا بِعَوَائِدِ اِحْسَانِهِ وَفَوَائِدِ اِمْتِنَانِهِ. (103)

ترجمه :

فرمود: همانا خداوند متعال ، ما اهل بیت را به وسیله احسان و نعمت هایش قانع و خودکفا گردانده است .

33 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَبَيْنَ أَحَدٍ قَرَابَةٌ ، وَمَنْ أُنْكِرَنِي فَلَيْسَ مِنِّي ، وَ سَبِيلُهُ سَبِيلُ ابْنِ نُوحٍ . (104)

ترجمه :

فرمود: بین خداوند و هیچ یک از بندگان ، خویشاوندی وجود ندارد - و برای هر کس به اندازه اعمال و نیات او پاداش داده می شود - هر کس مرا انکار نماید از (شیعیان و دوستان) ما نیست و سرنوشت او همچون فرزند حضرت نوح خواهد بود.

34 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : أَمَا تَعْلَمُونَ أَنَّ الْأَرْضَ لَا تَخْلُو مِنْ حُجَّةٍ إِلَّا ظَاهِرًا وَإِمَامًا مَعْمُورًا . (105)

ترجمه :

فرمود: آگاه و متوجه باشید بر این که در هیچ حالتی ، زمین خالی از حجّت خداوند نخواهد بود، یا به طور ظاهر و آشکار و یا به طور مخفی و پنهان .

35 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : إِذَا أَذِنَ اللَّهُ لَنَا فِي الْقَوْلِ ظَهَرَ الْحَقُّ ، وَاضْمَحَلَّ الْبَاطِلُ ، وَانْحَسَرَ عَنْكُمْ . (106)

ترجمه :

فرمود: چنانچه خداوند متعال اجازه سخن و بیان حقایق را به ما بدهد، حقایق آشکار می گردد و باطل نابود می شود و خفیان و مشکلات برطرف خواهد شد.

36 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَ أَمَّا وَجْهُ الْأَنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَأَلَا نَتِفَاعِ بِالشَّمْسِ إِذَا غَيَّبَهَا عَنِ الْبُصَارِ السَّحَابُ . (107)

ترجمه :

فرمود: چگونگی بهره گیری و استفاده از من در دوران غیبت همانند انتفاع از خورشید است در آن موقعی که به وسیله ابرها از چشم افراد ناپدید شود.

37 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : وَاجْعَلُوا قَصْدَكُمْ إِلَيْنَا بِالْمَوَدَّةِ عَلَى السُّنَّةِ الْوَاضِحَةِ، فَقَدْ نَصَحْتُ لَكُمْ، وَاللَّهُ شَاهِدٌ عَلَيَّ وَ عَلَيْكُمْ. (108)

ترجمه :

فرمود: هدف و قصد خویش را نسبت به محبت و دوستی ما - اهل بیت عصمت و طهارت - بر مبنای عمل به سنت و اجراء احکام الهی قرار دهید، پس همانا که موعظها و سفارشات لازم را نموده ام ؛ و خداوند متعال نسبت به همه ما و شما گواه می باشد.

38 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِمَّا ظُهُورُ الْفَرَجِ فَإِنَّهُ إِلَى اللَّهِ، وَ كَذَبَ الْوَقَاتُونَ. (109)

ترجمه :

فرمود: زمان ظهور من مربوط به اراده خداوند متعال می باشد و هر کس زمان آن را معین و معرفی کند دروغ گفته است .

39 - قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِءْكثِرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ، فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ. (110)

ترجمه :

فرمود: برای تعجیل ظهور من - در هر موقعیت مناسبی - بسیار دعا کنید که در آن فرج و حل مشکلات شما خواهد بود.

40 - دَفَعَ إِلَيَّ دَفْتَرًا فِيهِ دُعَاءُ الْفَرَجِ وَ صَلَاةٌ عَلَيْهِ، فَقَالَ : فَبِهَذَا فَادْعُ. (111)

ترجمه :

یکی از مؤمنین به نام ابومحمد، حسن بن وجناء گوید: زیر ناودان طلا در حرم خانه خدا بودم که حضرت ولی عصر امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف را دیدم، دفتری را به من عنایت نمود که در آن دعای فرج و صلوات بر آن حضرت بود.

سپس فرمود: به وسیله این نوشته ها بخوان و برای ظهور و فرج من دعا کن و بر من درود و تحیت بفرست .

و آن دعا بر حسب مشهور چنین نقل شده است :

((اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيِّكَ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ ((الْحُجَّةِ بْنِ الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ)) صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آبَائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ وَفِي كُلِّ سَاعَةٍ، وَلِيًّا وَحَافِظًا وَقَاعِدًا وَنَاصِرًا وَدَلِيلًا وَعَيْنًا حَتَّى تُسَكِّنَهُاءَرْضَكَ طَوْعًا وَتُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا)).(112)

72- تفسیر عیاشی : ج 1، ص 16، بحارالانوار: ج 89، ص 96، ح 58.

73- دعوات راوندی : ص 207، ح 563.

74- بحارالانوار: ج 2، ص 90، ح 13، و 53، ص 181، س 3، و ج 75، ص 380، ح 1.

75- بحارالانوار: ج 53، ص 178، ضمن ح 9.

76- بحارالانوار: ج 53، ص 163، س 16، ضمن ح 4.

77- بحارالانوار: ج 53، ص 179، ضمن ح 9.

78- بحارالانوار: ج 53، ص 191، ضمن ح 19.

79- بحارالانوار: ج 53، ص 193، ضمن ح 21.

80- الدرّة الباهرة : ص 47، س 17، بحارالانوار: ج 56، ص 181، س 18.

- 81- بحارالانوار: ج 53، ص 179، س 14، و ج 55، ص 41.
- 82- إكمال الدّین : ج 2، ص 510، بحارالانوار: ج 53، ص 191.
- 83- إكمال الدّین : ج 2، ص 484، بحارالانوار: ج 53، ص 180.
- 84- احتجاج : ج 2، ص 497، بحارالانوار: ج 53، ص 175.
- 85- مستدرک الوسائل : ج 2، ص 517، ح 2606.
- 86- مستدرک ج 5، ص 247، ح 5795.
- 87- غیبه طوسی : ص 177، وسائل الشّیعه : ج 28، ص 351، ح 39.
- 88- بحارالانوار: ج 53، ص 165، س 8، ضمن ح 4.
- 89- من لا یحضره الفقیه : ج 2، ص 74، ح 317، وسائل الشّیعه : ج 10، ص 55، ح 12816.
- 90- إكمال الدّین : ص 430، ح 5، وسائل الشّیعه : ج 12، ص 89، ح 15717.
- 91- وسائل الشّیعه : ج 16، ص 242، ح 12، بحارالانوار: ج 53، ص 184، ح 13 و 14.
- 92- بحارالانوار: ج 53، ص 176، س 5، ضمن ح 7، به نقل از احتجاج .
- 93- وسائل الشّیعه : ج 21، ص 442، ح 27534.
- 94- وسائل الشّیعه : ج 6، ص 490، ح 3، بحارالانوار: ج 53، ص 161، ضمن ح 3.
- 95- الدرّة الباهرة : ص 48، س 3.
- 96- بحارالانوار: ج 52، ص 51، س 4، به نقل از غیبه نعمانی .
- 97- بحارالانوار: ج 53، ص 191، إكمال الدّین : ج 2، ص 511.

- 98- بحارالانوار: ج 53، ص 182، ضمن ح 11.
- 99- بحارالانوار: ج 53، ص 183، ضمن ح 11.
- 100- بحارالانوار: ج 53، ص 161، ضمن ح 3.
- 101- بحارالانوار: ج 56، ص 168، ضمن ح 4.
- 102- بحارالانوار: ج 55، ص 16 و ضمن ح 13، و ص 86، ص 60، ح 20.
- 103- بحارالانوار: ج 52، ص 38، ضمن ح 28.
- 104- بحارالانوار: ج 50، ص 227، ح 1، به نقل از احتجاج .
- 105- بحارالانوار: ج 53، ص 191، س 5، ضمن ح 19.
- 106- بحارالانوار: ج 53، ص 196، س 12، ضمن ح 21.
- 107- بحارالانوار: ج 53، ص 181، س 21، ضمن ح 10.
- 108- بحارالانوار: ج 53، ص 179، س 16، ضمن ح 9.
- 109- بحارالانوار: ج 53، ص 181، س 1، ضمن ح 10.
- 110- بحارالانوار: ج 53، ص 181، س 23، ضمن ح 10.
- 111- إكمال الدین شیخ صدوق : ص 443، ح 17، بحارالانوار: ج 52، ص 31، ضمن ح 27.
- 112- کافی : ج 4، ص 162، ح 4، فلاح السائل سیدبن طاووس : ص 46.
- 113- کتاب چهل داستان و حدیث نوشته حجه الاسلام والمسلمین عبدالله صالحی